

DRVO

tehnika ^vnameštaj

broj 77 ■ godina XX ■ januar 2023. ■ cena 300 dinara ■ godišnja pretplata 1980 dinara ■ za inostranstvo 50 evra

MatisGROUP

Oseti razliku!

20 godina
permanentnog
rada i razvoja

NIGOS

MOCA

simpo

LESSTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJ

Weinig

REŠENJA OD PROFESIONALACA ZA PROFESINALCE

MODERNA OBRADA PLOČASTOG MATERIJALA

Sigurna budućnost za Vaše preduzeće
pomoću digitalizacije proizvodnih procesa.
Pametne radionice – Plan za Vašu budućnost !

HOLZ-HER GmbH

+ 43 664 88149 774 | alen.beso@holzher.com

Inter-Holz Balkan

+381 63597 755 | interholzbalkan@mts.rs

Jednom klijent,
uvek PARTNER.

GAJ

INŽENJERING
I OPREMANJE

- I Proizvodnja nameštaja
- I Opremanje enterijera
- I Projektovanje
- I Izvođenje građevinsko-zanatskih radova

Cara Dušana 266, Zemun

T. +381 11 316-21-29
E. gaj@gajinzenjering.rs

gajinzenjering.rs

...jer bolje lepljenje nije moguće!

STP*-lepak **KLEIBERIT 605.1.20**
sa izvanrednim karakteristikama:

- jednokomponentno
- reaktivan
- bez rastvarača
- bez isocijanata
- bez vode
- tečno
- D4 ka DIN EN 204
- DIN EN 14257 (WATT 91)
- Lepljenje stakla, metala, mnoge plastike, keramiku, lakirane površine, drvo, pene, mineralni materijali, itd
- bez pritiska i bez brušenja

Više na
našem
videu

*Tehnologija polimera sa završetkom silana

Benjamin Supé -
TOP TEN POBEDNIK na Worldskills 2022
u stolarstvu

VODOOTPORNE VEZE BEZ KOMPROMISA U KVALITETI I OBRADI

KLEIBERIT 501.0
Klasik među 1K-PUR
lepkom za najviše
zahteve

KLEIBERIT 303.0
Provereno milionima
puta na prozorima,
vratima i konstrukcija
stepenica

DRVOtehnika

Revijalni časopis za poslovnu saradnju, marketing, tržište, ekologiju i tehnologiju u preradi drveta, proizvodnji nameštaja, šumarstvu i graditeljstvu

Časopis izlazi tromesečno

Osnivač i izdavač

EKOpress Blagojević d.o.o.

NOVI BEOGRAD

Antifašističke borbe 22, lokal 22

Tel/fax: +381 (0) 11 213 95 84, 311 06 39

mob: +381 63 289 611

www.drvotehnika.com

e-mail: office@drvotehnika.com

Godišnja pretplata 1.980 dinara

Pretplata za inostranstvo 50 evra

Izdavački savet

- Dragan Bojović, UNIDAS, Beograd
- Božo Janković, ENTERIJER Janković, Novi Sad
- Bogdan Kavazović, TIK stolarija, Sr. Mitrovica
- Stevan Kiš, EuroTehno, Sremska Kamenica
- Radoš Marić, MARIĆ, Čačak
- Rajko Marić, MICROTRI, Beograd
- Dr Živka Meloska, Šumarski fakultet Skoplje
- Dr Goran Milić, Šumarski fakultet Beograd
- Golub Nikolić, NIGOS elektronik, Niš
- Zvonko Petković, red. prof. Akademija SPC
- Dragan Petronijević, MOCA, Jablanica
- Gradimir Simijonović, TOOP WOOD, Beograd
- Vesna Spahn, WEINIG, MW Group, Kruševac
- Mr Borisav Todorović, BMSK, Beograd
- Milorad Žarković, ORAGO TERMO-T, Hrtkovci

Redakcija

- Mr Dragojlo Blagojević, direktor, glavni i odgovorni urednik
- Zoran Perović, tehnički urednik
- Nemanja Jokić, saradnik
- Mirjana Cenić, saradnik, Grdelica

Stručni konsultant

- Prof. dr Zdravko Popović, Šumarski fakultet
- Dipl. ing. Dobrivoje Gavović, Beograd
- Snežana Marjanović d.i.a. AMBIENTE, Čačak

Uplate za pretplatu, marketinške i druge usluge izvršiti na tekući račun broj

160-176289-53, BANCA INTESA ad Beograd

Devizni račun:

IBAN: RS35160005010001291720

Rukopisi i fotografije se ne vraćaju

Redakcija se ne mora slagati sa mišljenjem autora i izjavama sagovornika

Redakcija ne preuzima odgovornost za sadržaj reklamnih poruka, niti za informacije u autorskim tekstovima

Priprema, štampa i distribucija
EKOpress Blagojević d.o.o.

Registarski broj APR: NV000356

CIP – Katalogizacija u publikaciji

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ISSN 1451-5121

COBISS.SR-ID 112598028

Stubac za urednika

Najopasniji su oni sa fakultetom,
a bez srednje škole!

Svaku prognozu može demantovati crnja praksa

Uz iskrene želje za dobro zdravlje, sreću i uspešno poslovanje u Novoj 2023. godini, našim čitaocima posebno želimo stabilnost u poslovanju i mir svim ljudima ove napaćene planete...

I ovoga puta na stranicama našeg časopisa nudimo obilje informacija iz oblasti tehnologije, mašina, opreme, repromaterijala i tržišta vezanog za preradu drveta i proizvodnju nameštaja. Opširno pišemo o novembarskom Sajmu nameštaja, neka da jednoj od najznačajnijih manifestacija u sferi proizvodnje i distribucije nameštaja, dizajna, drvne industrije i pratećih delatnosti u Jugoistočnoj Evropi. U izuzetno poslovnoj atmosferi održan je i Sajam mašina, alata i repromaterijala za drvnu industriju, o čemu takođe pišemo u ovom izdanju.

Po kvalitetu izrade, materijalu i dizajnu izloženih modela, protekli Sajam nameštaja je, čini se, bio na većem nivou od prethodnih manifestacija. Istina imao je znatno manji broj izlagača i pristojnu posetu, a posebno osveženje ove manifestacije bila je izložba mladih dizajnera. Zanimljiva je izjava jednog arhitekta i dizajnera iz Pariza koji je došao na sajam, iako su mu prijatelji rekli da gubi vreme... I pored sugestije, on je došao u Beograd, kaže da uvek veruje da će naći i videti nešto zanimljivo. Ovoga puta je video izložbu mladih dizajnera i umetnički paviljon Kulturforuma gde se najduže zadržao, rekavši da je njegova poseta Beogradu opravdana!

Poznato je da drvna industrija i proizvodnja nameštaja već godinama permanentno beleže veći obim proizvodnje i izvoza. Ali, ne treba zatvarati oči pred činjenicom da je svet u velikoj krizi, da se veći broj država nalazi pred recesijom, da u Evropi bukti rat, da je svet na ivici većih sukoba, a sve to zajedno određuje dalje tokove privrede uopšte. Ništa nije izvesno i svaku prognozu može demantovati crnja praksa. Uz sve to našu drvnu industriju i proizvodnju nameštaja prati niz dodatnih problema među kojima se posebno ističe činjenica da je sve manje sirovina koja postaje skuplja jer je netransparentna raspodela omogućila šumarskim javnim preduzećima da sirovinu ustupaju preprodavcima koji je drvoprerađivačima preprodaju po duplo većim cenama. Do sada nezabeležen, neobičan oblik korupcije, blizak kriminalnim malverzacijama, kumulira probleme u šumarstvu koje država dugo toleriše, isto kao što se toleriše izvoz trupaca i sirove rezane građe. Korupcija postoji u svim delovima društva, ali je najprisutnija tamo gde postoji monopol i velika diskreciona ovlašćenja u donošenju odluka, a nedostaju mehanizmi za utvrđivanje odgovornosti pojedinaca. Korupcija usporava ekonomski razvoj, narušava stabilnost institucija, slabi državu i negativno utiče na razvoj celokupnog društva. U osnovi korupcije je materijalna korist, a ova pojava je rasprostranjena u svim delovima društva i što je institucionalni sistem slabiji, korupcija je više izražena.

Građani Srbije smatraju da je korupcija kod nas nešto ukorenjeno i uobičajeno, a nemaju poverenje u institucije kojima je u nadležnosti borba protiv korupcije. Čak 57% građana Srbije smatra da je korupcija rasprostranjena u velikoj meri, a najrasprostranjenija je u zdravstvu, sudovima, policiji, carini...

I dok država opterećena nizom političkih problema ne preduzima ozbiljne korake za rešavanje niza negativnih pojava u šumarstvu, domaći drvoprerađivači imaju velikih problema, obustavljaju proizvodnju, otpuštaju radnike, uvoze sirovinu, sve su manje konkurentni, a sve se to odražava na tržište i džep krajnjeg kupca. A kako **čekanje nikad nije rešenje, Klaster primarne prerade drveta Srbije** je, nakon dve godine tavorenja, na skorašnjem sastanku u Opovu najavio intenzivnije aktivnosti i adekvatno zastupanje drvoprerađivača pred državnim institucijama i javnim preduzećima šumarstva. U tom pravcu će imati našu podršku, mada smo se, nakon dugogodišnje eksploatacije tema raspodele sirovine i korupcije u šumarstvu, a posebno nakon našeg udara u osinjak i letošnje pretnje smrću, prividno povukli i samo zahvaljujući novinarskim asocijacijama i posebno Veranu Matiću, saznalo se da je policija dezinformisala tužilaštvo tvrdnjom da poziva i pretnje tobože nije bilo. Eto tako funkcionišu oni koji bi trebalo da štite red i sve građane naše zemlje. Na drugoj strani fascinantna je sistematičnost i upornost novinarskih asocijacija i gospodina Matića u nastojanju da se sazna istina i sve istera na čistac. Njihova podrška mi je pomogla da prevaziđem letošnju uznemirenost i strah. Okuražio sam se, okružio prijateljima, naoružao strpljenjem i sa zadovoljstvom radim. ■

Dragojlo Blagojević

SVEČANO OBELEŽENE 102 GODINE OD OSNIVANJA ŠUMARSKOG

Naglašeno sistematsko širenje socijalnom i opštedruštvenom

Sa sve intenzivnijim razvojem ljudske civilizacije potrebe za stručnjacima koji su završili Šumarski fakultet, za njihovim kompetencijama, teorijskim a naročito praktičnim znanjima, sve su veće. Posebno je to važno danas, u eri naglog pogoršavanja uslova životne sredine, kada znanja koja sa sobom nose studenti našeg fakulteta mogu u velikoj meri doprineti ublažavanju energetske krize, prevenciji prirodnih katastrofa i ublažavanju negativnih efekata klimatskih promena na šumske ekosisteme i gradsko zelenilo. Takva znanja svršene studente našeg fakulteta pozicionira na specifično i prioritarno mesto u sistemu gazdovanja šumama i vodama, ali i ostalim vidovima urbanog zelenila.

S obzirom na sve širi spektar zahteva javnosti i društva u celini prema šumama, urbanom zelenilu, vodama, zemljištu, proizvodima od drveta, Šumarski fakultet radi na stvaranju ne samo dobro školovanih i obrazovanih inženjera, koji su u stanju da rešavaju rutinske zadatke u praksi, već inženjera koji su sposobni da budu i nosioci inovacija i tehnoloških unapređenja, što je nezamislivo bez poznavanja sofisticiranih i inovativnih tehnoloških procesa.

Jedan od važnih naših zadataka je intenziviranje rada na još efikasnijoj promociji i privlačnosti Šumarskog fakulteta, njegovih studija i značaja, kako za đake i studente iz Srbije, tako i inostranstva. To praktično pretpostavlja aktivnije pojavljivanje u različitim medijima i na društvenim mrežama.

Ove aktivnosti predstavljaju osnov daljeg građenja brenda Šumarskog fakulteta, kroz širenje svesti o njegovom ekološkom, privrednom, socijalnom i opštedruštvenom značaju – ističe dekan Šumarskog fakulteta, profesor dr Branko Stajić.

Naš sagovornik dekan Šumarskog fakulteta, prof. dr Branko Stajić

Već decenijama, primereno društvenim okolnostima, Šumarski fakultet u Beogradu redovno obeležava dan svog osnivanja. Tako je bilo i proteklog 5. decembra, obeležene su 102 godine od osnivanja ove visokoškolske ustanove. Podsećamo, tog datuma davne 1920. godine, pored pet postojećih fakulteta u Srbiji, osnovan je i šesti – Poljoprivredni fakultet sa dva nezavisna odseka: poljoprivrednim i ŠUMARSKIM. Tada je počela nastava za prvu generaciju studenata šumarstva na jednom od najstarijih fakulteta Beogradskog Univerziteta.

Tim povodom naš sagovornik je bio **profesor dr Branko Stajić**, dekan Šumarskog fakulteta, koji nam je, uz osvrt o osnivanju, govorio o naučnim i nastavnim aktivnostima profesora i studenata, kao i o planovima za dalji razvoj ove visokoškolske ustanove.

– Dana 5. decembra 2022. godine Šumarski fakultet, kao jedna od najstarijih i najznačajnijih obrazovnih i naučnih institucija ovakvog profila u jugoistočnoj Evropi, obeležila je 102 godine postojanja i rada, sa čime se mi na Fakultetu posebno dičimo. Stoga se osećam posebno privilegovanim što sam na čelu jedne ovakve institucije, iz čega proizilazi i velika odgovornost – kaže na početku našeg razgovora profesor Stajić.

– Pripremajući se za ceremoniju obeležavanja ovog važnog jubileja, otišao sam i do kabineta u kojem se nalaze slike svih prethodnih dekana, među kojima je i slika našeg prvog deka-

svesti o ekološkom, privrednom, značaju Šumarskog fakulteta

na prof. Petra Đorđevića, čoveka koji je pre sto i više godina obavljao dužnost dekana, osećao sam ogromnu zahvalnost i ponos ne samo prema njemu i svim prethodnim dekanima, nego prema svakom nastavniku, studentu i zaposlenom, koji su uložili mnogo ljubavi, rada i požrtvovanja da bi Šumarski fakultet bio ono što danas jeste. Kada bi se minulo vreme ovog stogodišnjaka pretočilo u knjigu, bio bi to roman - saga o jednoj velikoj porodici koja je postavila temelje šumarske nauke u Srbiji. O svakom našem zaposlenom bi bila napisana stranica koja bi podsetila na vrednosti vremena u kom su stvarali istoriju našeg fakulteta – sa ponosom i poštovanjem kaže dekan Šumarskog fakulteta, prof. dr Branko Stajić.

– Pre nešto više od godinu dana preuzeli smo rukovođenje Šumarskim fakultetom od prethodne uprave. Smatrali smo našim kandidovanjem da je, pored mnogih dobrih stvari koje su u prethodnom periodu urađene, Fakultetu neophodna Uprava sa novom energijom i vizijom, koja će sa još više entuzijazma i posvećenosti nastaviti tamo gde su prošla i sve prethodne uprave stale. Ovom prilikom bi hteo, u ime svih nas koji danas gradimo stvarnost Šumarskog fakulteta, ali i u ime svih onih koji će nastaviti tamo gde ćemo mi stati, da se zahvalim svima koji su pre nas vodili Fakultet za sve što su uradili da smo danas tu gde jesmo, a to je u drugom veku života Šumarskog fakulteta.

– Sa sve intenzivnijim razvojem ljudske civilizacije potrebe za stručnjacima koji su završili Šumarski fakultet, za njihovim kompetencijama, teorijskim a naročito praktičnim znanjima, sve su veće. Posebno je to važno danas, u eri naglog pogor-

šavanja uslova životne sredine, kada znanja koja sa sobom nose studenti našeg fakulteta mogu u velikoj meri doprineti ublažavanju energetske krize, prevenciji prirodnih katastrofa i ublažavanju negativnih efekata klimatskih promena na šumske ekosisteme i gradsko zelenilo. Takva znanja su jedinstvena, što svršene studente našeg fakulteta pozicionira na specifično i prioritetno mesto u sistemu gazdovanja i upravljanja šumama i vodama, ali i gradskim parkovima i ostalim vidovima urbanog zelenila.

– Pored ovakvih prioritetno ekoloških znanja, Šumarski fakultet školuje kadrove koji su istovremeno „privrednički“ orijentisani, koji zaposlenjem u različitim sferama društva daju značajan doprinos ekonomskom, socijalnom, ruralnom, ali i kulturnom i umetničkom razvoju naše zemlje. Naprimera, inženjeri odseka za tehnologije drveta rade u sektoru u kojem su poslovni prihodi preduzeća dostigli 1,5 milijardi EUR u 2021. godini, a izvoz je iznosio 682 miliona US\$ ili 2,7% u odnosu na ukupan izvoz Srbije. Drvna industrija učestvuje sa 1,6% u ukupnom BDP-u Srbije i u ovoj industriji je zaposleno 32 hiljade radnika, u preko 3.500 aktivnih preduzeća.

– S obzirom na sve širi spektar zahteva javnosti i društva u celini prema šumama, urbanom zelenilu, vodama, zemljištu, proizvodima od drveta, a imajući istovremeno u vidu današnje vreme, njegove okolnosti i probleme, Šumarski fakultet radi na stvaranju ne samo dobro školovanih i obrazovanih inženjera, koji su u stanju da rešavaju uobičajene – rutinske zadatke u praksi, već inženjera koji su sposobni da budu i nosioci inova-

cija i tehnoloških unapređenja, što je nezamislivo bez poznavanja sofisticiranih i inovativnih tehnoloških procesa, zasnovanih na najnovijim znanjima i tehnologijama.

– Zato su profesori i saradnici stalno uključeni u vodeće evropske projekte različite vrste, članovi su svih najvažnijih udruženja i institucija koje se bave ovim oblastima. Mi smo uključeni u Horajzen projekte, IPA projekta, COST projekte, bilateralne projekte sa mnogim zemljama Evropske unije, projekte sa privredom, ali neposredno sarađujemo sa fakultetima okolnih zemalja, a formirali smo i master studije na engleskom, kao i zajedničke master studije sa više zemalja. Naši zaposleni odlaze na specijalizacije i usavršavanja u vodeće zemlje Evrope, a u nekim rade i kao vrlo cenjeni predavači i istraživači. Samo takav koncept može doprineti razbijanju postojećih dogmi u sferi nauke i struke u ovoj oblasti naučnog i stručnog interesovanja i predstavljati put napretka – kaže dekan Šumarskog fakulteta.

– Kada govorimo o najznačajnijim zadacima koji stoje pred Šumarskim fakultetom u budućnosti, treba se naznačiti da se u središte procesa unapređenja funkcionisanja rada Fakulteta moraju postaviti studenti i nastavni kadar. Kada o tome govorim istaći ću četiri osnovna pravca:

Prvo, dalje unapređenje akreditovanih studijskih programa i sveukupnog kvaliteta nastavnog i naučno istraživačkog procesa;

Drugo, dalje smanjenje broja nenastavnog osoblja i stvaranje uslova za održivo zaposlenje mladih kadrova u nastavi i naučnoistraživačkom radu;

Treće, unapređenje finansijske egzistencije i dostojanstva nastavnika i saradnika Fakulteta;

Četvrto, dalje unapređenje saradnje sa javnim preduzećima koja su već decenijama nezaobilazan partner Šumarskog fakulteta (Javna preduzeća za gazdovanje šumama „Srbijašume“ i „Vojvodinašume“, Nacionalni parkovi, Javna vodoprivredna preduzeća „Srbijavode“ i „Vode Vojvodine“ itd.), ali i nastojati uspostaviti što užu saradnju sa gradskim zelenilima, javnim komunalnim preduzećima, sekretarijatima za zaštitu životne sredine na nivou gradova i opština itd.

– Ovom prilikom želim da se posebno zahvalim direktorima Javnih preduzeća za gazdovanje šumama, direktorima nacionalnih parkova, direktoru JP „Srbijavode“ na veoma uspešnoj

saradnji na zajedničkim projektima, ali i značajnim doniranim sredstvima za opremu i funkcionisanje Fakulteta.

– Veliki su i raznovrsni uspesi i rezultati nastavnika, istraživača i studenata našeg fakulteta u proteklom periodu, koji nisu na adekvatan način valorizovani i prezentovani široj javnosti. Stoga je jedan od važnih naših zadataka i intenziviranje rada na još efikasnijoj promociji i privlačnosti Šumarskog fakulteta, njegovih studija i značaja, kako za đake i studente iz Srbije, tako i inostranstva. To praktično pretpostavlja aktivnije pojavljivanje u različitim medijima i na društvenim mrežama. Ove aktivnosti predstavljaju osnov daljeg građenja brenda Šumarskog fakulteta, kroz širenje svesti o njegovom ekološkom, privrednom, socijalnom i opšte društvenom značaju – ističe dekan Šumarskog fakulteta, profesor Stajić.

– Dragi naši studenti, hvala vam što ste odabrali Šumarski fakultet, jer znamo da je odabir buduće karijere uvek bio i biće veliki izazov pred mladim i ambicioznim ljudima. Hvala vam što nas, kroz osvajanje raznih nagrada, pokazanu inventivnost i kreativnost, ali i visoko razvijenu ekološku i humanitarnu svest, činite veoma ponosnim. Uz nadu da će te tako nastaviti hteo bih da vas podsetim na nešto što vi sigurno znate, a to je da je najbolji deo posla profesora rad i saradnja sa vama, te da nam je nemerljivo zadovoljstvo ako kroz tu saradnju uspeemo da kod vas probudimo kako ljubav i poštovanje, tako i ponos što se bavite jednom plemenitom, divnom i izuzetno značajnom strukom, koja na različite načine doprinosi daljem razvoju i funkcionisanju naše zemlje.

– Prilikom kandidovanja za ovu funkciju rekao sam da verujem da imamo snagu i kapacitete da nastavimo gde su naši prethodnici stali i da sa novom vizijom i impulsivnošću dodatno unapredimo funkcionisanje Fakulteta i svih njegovih segmenata. Moram vam reći da sam i dalje verujući! ... Jer Šumarski fakultet poseduje izuzetan resurs: iskusne stručnjake i ENERGIJU I OPTIMIZAM MLADIH LJUDI KOJI ĆE BITI GENERATOR RAZVOJA FAKULTETA!

– Na kraju, dozvolite da srdačno pozdravim sve čitaoce časopisa *DRVO-tehnika*, kao i sve sadašnje i svršene studente našeg fakulteta, da im poželim srećnu i uspešnu 2023. godinu, uz naš sada već tradicionalan slogan – PRIRODA SE BRANI ZNANJEM! – rekao je za naš časopis **profesor dr Branko Stajić**, dekan Šumarskog fakulteta u Beogradu. ■

AUTOMATSKA LINIJA za dužinsko spajanje elemenata FL18

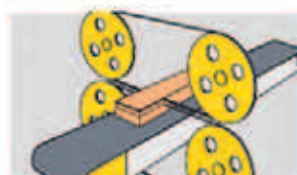
Potpuno automatsko dužinsko spajanje elemenata do dužine 6.200 mm. Izrada horizontalnog i vertikalnog spoja. Kapacitet stroja (poprečno 350 x 40 x 40 mm) i 80 % efektivnog rada u 1 izmeni (7,5 sati) je 12m³ u izmeni.

MADE IN TAIWAN

LESTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJI

LESTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJI

scm group morbidelli stefani gabbiani minimax mahros

ORMA
MACCHINE

REIGNMAC

HOLYTEK
Machine Your Strategy for Woodworking

ACword

centauro

KDGH Technology

LESTROJ
LESNOOBDELOVALNI STROJI

Ekskluzivno zastupništvo i servis:

Lestroj d.o.o. (Lestroj) Industrijska zona, Trzin, Slovenija

tel: +386 (0)1 561 05 30, +386 (0)1 561 05 36, info@lestroj.si

www.lestroj.si

Obeležena stogodišnjica rođenja velikog srpskog arhitekta Mihajla Mitrovića

Za arhitekturu je vredelo živeti

Arhitektura je uvek pojam lepog. Ako to nije, nije ni arhitektura, govorio je Mitrović, a za njega su govorili da je spoj projektantske zrelosti i romantičnog duha. Bio je beskompromisni kritičar arhitekture, ali i hroničar društvenih zbivanja. Principijelan i dosledan, predan radu za opšte dobro, arhitekturi je služio do svoje duboke starosti braneći svrsishodnost, humanizam, kulturno nasleđe...

Povodom obeležavanja stogodišnjice rođenja velikog srpskog arhitekta **Mihajla Mitrovića** u organizaciji Udruženja „Arhizona“ u galeriji Gradske biblioteke „Vladislav Petković Dis“ u Čačku, u mesecu oktobru je priređena izložba posvećena životu i radu ovog višestruko nagrađivanog arhitekta, profesora i publiciste. Grad Čačak, kao pokrovitelj, je podržao ideju autorki izložbe arhitekti **Katarine Nedimović Zatežić** i **Snežane Marjanović** da se u njegovom rodnom gradu obeleži veliki jubilej. Otvaranju izložbe su pored poštovaoca dela najpoznatijeg čačanskog arhitekta prisustvovali i pomoćnik direktora Istorijskog arhiva Beograda iz čijeg legata su pozajmljeni neki eksponati (makete, nagrade i lični pribor arhitekta Mitrovića), kao i mnogi članovi porodice. O odrastanju uz oca, slavnog arhitektu, govorila je njegova kćerka slikarka **Mina Glogovac**, profesor na Fakultetu primenjene umetnosti u Beogradu, a o značaju očuvanja graditeljskog nasleđa arhitekta Mitrovića, direktorka Zavoda za zaštitu spomenika kulture Kraljevo, **Katarina Grujić Brković** je rekla da je neodvojivi deo urbanizma i kulturne baštine mnogih gradova u Srbiji. Izložba je na predlog Asocijacije srpskih arhitekata prenetu u Biblioteku grada Beograda i na otvaranju 22. novembra je imala veliku posećenost. Organizovan je i *okrugli sto* u „Rimskoj dvorani“, na temu „Arhitektonsko nasleđe Mihajla Mitrovića“ gde su govorili prof. dr **Aleksandar Kadijević**, akademik prof. arh. **Branislav Mitrović**, arh. **Slobodan Maldini**, predsednik ASA i monah **Simeon**.

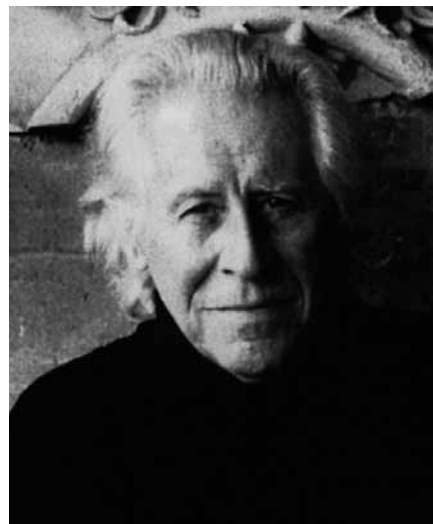
Ljubaznošću gospođe **Mine Glogovac** na izložbi su prikazane i originalne porodične i profesionalne fotografije, do-

kumenta i ručno rađene skice i umetnički crteži iz lične arhive arhitekta Mitrovića, čime je zaokružen prikaz jedne izuzetne, romantične ličnosti renesansnog karaktera. Prikazujući samo deo njegovih projekata predstavljena je raznolikost njegovog delovanja i snaga ideja. Principijelnost i doslednost, predani rad za opšte dobro, bile su njegove vodilje koje bi valjalo slediti, jer bi na kraju „drame“ lako shvatili da je „za arhitekturu vredelo živeti“ kako je to činio **Mihajlo Mitrović**.

Arhitekta **Mihajlo Mitrović** je preminuo u Beogradu 20. 12. 2018. godine u 97. godini, a arhitekturi je služio do svoje duboke starosti. Bio je autoritet u arhitektonskoj teoriji, kao i u praksi. Imao je integritet nezavisnog mislioca i strastvenost pravog umetnika. Arhitekturu je prvenstveno smatrao za umetnost, koju ne stvaramo za sebe, već za naručioca, ali za dobrobit svih. Arhitektura je po njegovom mišljenju umetnost koja ne zapostavlja tehniku, koja definiše društvo, pa joj stoga ne pripada samo „sporedna uloga“. Živeo je „dramu“ građenja kao kreativni čin i verovao da je „sudbina stvaralaca vizionara da svoja dela određuju dimenzijama budućih generacija“.

„Malo je arhitekata od značaja u istoriji srpskog graditeljstva koji su, poput **Mihajla Mitrovića**, svojom stvaralačkom aktivnošću ispunili pet decenija i sve to vreme se održali u žiži aktuelnosti, uprkos promenama koje je donosilo vreme“ piše istoričar umetnosti, profesor Filozofskog fakulteta dr Aleksandar Kadijević u uvodu svoje knjige „Mihajlo Mitrović – projekti, graditeljski život, ideje“ izdate 1998. godine.

Mihajlo Mitrović je rođen 1. septembra 1922. godine u Čačku. Još kao mla-

Mina Glogovac, kćerka Mihajla Mitrovića

Detalj sa otvaranja izložbe u Čačku

dić Mitrović je bio ljubitelj književnosti i likovnih umetnosti, pomni pratilac filmskih projekcija u bioskopu Hotela „Kren“ (današnji Hotel „Beograd“) koji je vodio njegov otac. Nakon čačanske gimnazije studira arhitekturu u Beogradu. U toku ratnih godina kao levičar bio je član Narodno oslobodilačkog odreda, a nakon oslobođenja vratio se studijama i diplomirao 1948. godine. Karijeru projektanta je započeo na omladinskim radnim akcijama (projektovao je železničku stanicu od 1.800 m² u Zenici), nastavio kao urbanista u Urbanističkom zavodu NR Srbije da bi 1950. godine dobio stipendiju UN i boravio u Francuskoj i Danskoj na stručnom usavršavanju. U narednih nekoliko godina radio je na izradi urbanističkih planova Niša, Trstenika, Smederevske Palanke, Banje Koviljače, Sla-

Detalj sa predavanja u Rimskoj dvorani

Bivete na izvorima u Vrnjačkoj Banji

Originalna Mitrovićeva maketa
Geneks kule

vonskog Broda... Nošen željom za autor-
skom, slobodnom arhitekturom, sa dvo-
je svojih kolega, osnovao je 1954. godi-
ne atelje „Projektburo“. Nakon toga pro-
jektuje stambene i stambeno-poslovne
objekte u Beogradu, Loznici, Obrenovcu,
Kragujevcu, Pirotu, Lazarevcu ... Od 1960.
godine projektovao je niz objekata koji
su dokaz njegove projektantske zrelosti i
romantičnog duha. Za odmaralište „Nar-
cis“ na Zlatiboru 1962. nagrađen je Ok-
tobarskom nagradom grada Beograda, a
za stacionar OUN u Banji Koviljači, Borbi-
nom nagradom za arhitekturu. Umeo je
da standardizovanim elementima stvara
kompleksne kompozicije, da od betona
kreira skulpturalne forme, da klasičnom
opekom gradi u modernom duhu. Stra-
šno je primenjivao prirodne materijale
(opeka, kamen, šljunak, drvo) i razvijao
svoje ideje ne zaboravljajući nasleđe sta-
rih neimara. Projektovao je niz hotela i

drugih turističkih objekata. Prepoznat-
ljive su njegove bivete na izvorima u Vr-
njačkoj Banji. Za svoj rodni grad Čačak je
1969. godine projektovao stambeni blok
„Proleće“ (koji se našao i u Larusovoj En-
ciklopediji arhitekture), dogradnju hote-
la „Beograd“ 1973. godine i „Kulu“, više-
spratnicu u ulici Cara Lazara. Mnoge nje-
gove objekte su odlikovale primena na-
tur betona i fasadne cigle. U tom materij-
alu je isprojektovao i svoj jedini sakralni
objekat, Hram Svetog Vasilija Ostroškog
na Bežanijskoj kosi u Beogradu koji rein-
kanira ranohrišćansku rotundu. Na fasadi
tog hrama je zabeležio datum bombar-
dovanja Beograda, 24. mart 1999. godi-
ne. U njegovim delima se ogleda spoj
vrsnog projektanta i izuzetnog kvaliteta
naše građevinske industrije sedamdeset-
ih i osamdesetih godina 20. veka.

O arhitekti Mihajlu Mitroviću **dr Zoran
Maneović** je napisao da on „ne potcenju-
je kulturu provincije, svuda gde gradi, ši-
rom Srbije, on je u svojoj zemlji, na svom
terenu. Usvojio je etiku odgovornu pre-
ma nasleđenim vrednostima, odgovor-
nu prema prirodnoj i kulturnoj sredini.“
Takvoj etici je podučavao kao profesor
na Fakultetu primenjenih umetnosti. U
intervju objavljenom u prvom broju ča-
sopisa „Arhitekta“ Mitrović je rekao: „Da
bi se postao dobar arhitekta, škola je sa-
mo start. Potrebno je biti znatiželjan za
sve što te okružuje, pratiti arhitektonsku
literaturu i arhitektonske manifestacije.
Trebalo bi imati interesovanja za umet-
ničke manifestacije, izložbe, seminare i
slično.“ Smatrao je da je „arhitektura uvek

pojam lepog. Ako to nije, nije ni arhitek-
tura“. Vizionar Mitrović je još davne 1973.
godine rekao: „**Najveća teškoća na koju
savremena srpska arhitektura nailazi
u svom razvoju je problem nedovolj-
no emancipovane i likovno nedovolj-
no obrazovane sredine koja naručuje i
za koju se ta arhitektura gradi.**“

Autor je brojnih knjiga: *Savremena
srpska arhitektura*, *Novija arhitektura Be-
ograda*, *Arhitektura u svetu i kod nas*, *Na
kraju veka...* Svojom kolumnom *Arhitektu-
ra u svetu i kod nas* koja je objavljivana pet
decenija u „Politici“ u „Kulturnom dodat-
ku“ branio je svrsishodnost, humanizam,
kulturno nasleđe. Pisao je i za „Nin“, „Iz-
gradnju“, „Oko“ i druge publikacije. Bio je
beskompromisni kritičar arhitekture, ali
i hroničar društvenih zbivanja. **Aleksan-
dar Rudnik Milanović** je o njemu napi-
sao: „Beležiti uspehe drugih kolega, i pi-
sati o njima sa takvom strašću, osobina
je samo velikih humanista i ljudi bez su-
jete. Njegovo oštro pero je bilo korektor
javnog mnjenja u vezi sa mnogim stavov-
ima o arhitekturi, prostoru, ali i razvoju
gradova Srbije.“

Za M. Mitrovića kažu da „je jedan od
najplodnijih jugoslovenskih arhitekata-
stvaralaca, koji je imao sreću da realizuje
skoro sve što je projektovao“ (I. Mlađe-
nović) a realizovano je preko 100 njego-
vih projekata. Njegovo najznačajnije de-
lo, građeno od 1970. godine, „Zapadna
kapija Beograda“ (stambeno-poslovni
kompleks Genex), je 2021. godine pro-
glašena za Spomenik kulture Republike
Srbije. Kada je završena 1980. godine,
„Zapadna kapija“ je postala dominantna
Novog Beograda i u to vreme je sa svo-
jih 124 m bila najviša građevina na Bal-
kanu. Kao predstavnik brutalizma bila
je na plakatu veoma zapažene izložbe
„Prema betonskoj utopiji: Arhitektura u
Jugoslaviji 1948 - 1980“ održanoj 2018.
u MoMa muzeju u Njujorku. Od tada pri-
vlači hiljade posetilaca, fotografa, umet-
nika iz svih krajeva sveta.

Ovaj neumorni neimar i publicista,
predsednik Akademije arhitekture, do-
bitnik Ordena Svetog Save, Velike na-
grade za arhitekturu Saveza arhitekata
i Sedmojulske nagrade za životno delo
je iza sebe ostavio bogato arhitektonsko
nasleđe iz koga možemo učiti.

Snežana Marjanović

Usvojen budžet Republike Srbije za 2023. godinu

Projekcije budžeta su konzervativne, pravljene u skladu sa lošim ekonomskim prognozama u svetu, i daju dozu predostrožnosti kako se posledice eventualne dalje eskalacije krize ne bi odrazile na ukupne ekonomske performanse zemlje.

Podrškom većine narodnih poslanika krajem prve dekade decembra u Narodnoj skupštini RS usvojen je Zakon o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu, o kojem je govorio potpredsednik Vlade i ministar finansija Siniša Mali.

Nakon višednevne rasprave usvojen je budžet koji za 2023. godinu predviđa prihode od 1.843,4 milijarde dinara (oko 15,7 milijardi evra) i rashode od 2.107,4 milijarde dinara (oko 17,9 milijardi evra).

„Budžet je razvojan jer podržava dalji rast investicija koji nam je neophodan, ali i socijalno orijentisan, jer će nastaviti da podržava i građane Srbije i privredu tokom aktuelne krize pošto nam je neophodno i očuvanje rasta ekonomije, radnih mesta i životnog standarda“, rekao je ministar Mali o budžetu.

Kako je istakao, projekcije budžeta su konzervativne, pravljene u skladu sa lošim ekonomskim prognozama u svetu, i daju dozu predostrožnosti kako se posledice eventualne dalje eskalacije krize ne bi odrazile na ukupne ekonomske performanse zemlje.

„Lako ćemo veći priliv, ukoliko ga bude, preusmeriti u druge projekte, važno je očuvati stabilnost što je osnovica budžeta za 2023. godinu“, poručio je Mali.

Budžetom za 2023. godinu, kako je rekao, predviđeno je dalje povećanje penzija nakon novembarskog rasta, i to do 12,1 odsto već u januaru, povećanje plata u javnom sektoru u istom mesecu, u iznosu od 12,5 odsto, povećanje plate za vojna lica, oficire, podoficire i vojnike po ugovoru za 25 odsto, te rast minimalne zarade od 14,3 odsto. Ministar je naglasio i da budžet predviđa dalje poresko rasterećenje zarada.

„Uz sve to, budžet predviđa nastavak velikih kapitalnih, infrastrukturnih projekata u oblasti saobraćaja, zdrav-

stva, zaštite životne sredine, sporta. Ne odustajemo od velikih javnih ulaganja i nastavljamo da gradimo Srbiju i u ovakvim okolnostima“, poručio je Siniša Mali.

On je dodao da su predviđena važna i neophodna ulaganja u energetske sektor, kako kroz izgradnju i obnovu energetske infrastrukture, tako i kroz nabavku svih vrsta energenata.

„I građani i privreda u svakom trenutku moraju da imaju dovoljne količine struje, gasa, goriva, uglja...“, rekao je Mali.

On se zahvalio poslanicima koji su glasali za usvajanje budžeta i seta pratećih zakona, ali i na kritikama koje su bile konstruktivne, sa ciljem da se čuje glas građana.

„Odgovorili smo na sve nedoumice opozicije i napravili budžet najbolje što smo mogli u trenutnim okolnostima za naše građane“, istakao je Mali.

On je objasnio da se 2023. godine računa na prihode uvećane za oko 7,8 odsto u odnosu na budžet iz 2022. godine, odnosno za 133,8 milijardi dinara.

Poreski prihodi planirani su u iznosu od 1.592,8 milijardi dinara, a neporeski u iznosu 200,1 milijardu dinara, uključujući i sopstvene prihode indirektnih budžetskih korisnika.

U strukturi ukupnih prihoda, kako je objasnio, poreski prihodi iznose 86,4 odsto, dok neporeski čine 10,9 odsto ukupnih prihoda budžeta Republike Srbije.

Na drugoj strani, kako je rekao, budžet za 2023. godinu predviđa i rashode od 2.107,4 milijarde dinara (oko 17,9 milijardi evra).

Kako je ministar dodao, naknade za socijalnu zaštitu iz budžeta iznosiće 147,41 milijardu dinara što je rast od oko 11 milijardi dinara u odnosu na 2022. i čini 6,99 odsto ukupnih rashoda.

Najveći deo ovih većih izdavanja predviđen je za zaštitu porodice i dece, socijalnu zaštitu, boračko-invalidske zaštitu, tranzicioni fond, poboljšanje učeničkog i studentskog standarda, podršku školovanja i usavršavanja mladih talenata, sportske stipendije, nagrade i priznanja, podršku prisilnim migrantima i unapređenje sistema upravljanja migracijama.

Budžetom je predviđen fiskalni deficit od 3,3 odsto BDP, što čini smanjenje u odnosu na projektovani deficit za ovu godinu, a rezultat je pre svega

Lično poznajem samo dvojicu poslanika u Skupštini Srbije, koji su se sukobili već na prvoj sednici... Jedan od njih je sigurno glasao za budžet, drugi je svakako bio protiv. Obojica su radili onako kako im je naloženo, kako im je naređeno. U nekoliko navrata sam na televiziji kratko pratio ovu zabavu i stidio bi se svojih predaka i potomaka da sam, kojim slučajem, u tom društvu. Ne samo zbog ove dvojice koju poznajem i koji po mojim kriterijumima ne zaslužuju da budu u ovom, kako to kažu, visokom domu, nego zbog bar petine kojima uistinu nije mesto u Skupštini naše zemlje. To ozbiljno mislim, mada o usvojenom budžetu nemam jasno mišljenje, a sklon sam poverovati da je pravljen u skladu sa teškom ekonomskom situacijom u svetu, neizvesnim prognozama i posledicama koje će najverovatnije uslediti sa daljom eskalacijom krize. I ma koliko su u budžet ugrađeni prethodni stavovi on će teško biti spas za sve ono što se može dešavati ove godine...

D. B.

uvećanih izdvajanja za nabavku energenata čija je cena na svetskom tržištu višestruko porasla.

Procenjeni nivo javnog duga na nivou opšte države, kako je rekao, smanjuje se i do kraja 2023. godine zadržava na nivou od 56,1 odsto BDP.

Ta dinamika je u skladu sa srednjoročnim fiskalnim okvirom koji predviđa postepeno smanjenje deficita opšte države na nivo od 1,4 odsto BDP u 2025. godini, i pad učešća javnog duga na 54 odsto BDP.

„To je dobar rezultat ako se ima u vidu svetska ekonomska kriza koja traje u celom svetu, a koja se tek zahuktava. Ciljevi fiskalne politike ostaju usmereni na održanje fiskalne stabilnosti i održanje nivoa javnog duga ispod nivoa Mاستrihta“, poručio je Mali.

On je istakao da očekuje da 2023. godine privreda ostvari rast od 2,5 odsto BDP, što bi, kako je objasnio, bio dobar rezultat s obzirom na to da i jače ekonomije od naše klize u recesiju.

Mali je istakao da uprkos svim potresima na globalnom nivou, negativ-

ni efekti geopolitičkih dešavanja nisu značajnije uzdrmali dinamiku naše domaće privredne aktivnosti.

„Uspevamo da održimo i sačuvamo našu ekonomiju, našu privredu, da zaštitimo građane i njihov životni standard. Naša ekonomija je i dalje na čvrstim nogama, javne finansije su nam potpuno stabilne i imamo snage da nastavimo borbu i da iz navedene svetske krize izađemo jaki“, rekao je Mali.

Kako je objasnio, tome je doprinela činjenica da Srbija u poslednjih deset godina ide putem napretka, razvoja, promena i reformi, koje ni sada nisu zaustavljene.

Osim budžeta, u Parlamentu su usvojeni i predlozi odluka o davanju saglasnosti na finansijske planove Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje, Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje, Fonda za socijalno osiguranje vojnih osiguranika i Nacionalne službe za zapošljavanje. Takođe, u ovom setu zakona su usvojene izmene i dopune

Zakona o budžetskom sistemu, kojim se predviđaju nova fiskalna pravila i Zakona o završnom računu budžeta Republike Srbije za 2021. godinu. Usvojen je i set poreskih i carinskih zakona – izmene i dopune Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji, Zakona o porezima na imovinu, Zakona o porezu na dohodak građana, Zakona o porezu na dodatu vrednost, Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Zakona o republičkim administrativnim taksama, Carinskog zakona, Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama, Zakona o elektronskom fakturisanju i Zakona o fiskalizaciji.

U Skupštini Srbije su usvojene i tri ratifikacije koje se odnose na izgradnju Dunavske magistrale, projekat „Čiste energije“ i na tehničku saradnju Srbije i Španije u oblasti infrastrukturnih projekata.

IZVOR: Ministarstvo finansija,
tekst preuzet bez redakcijskih intervencija

IRKOLIN GOLD PREMAZ ZA DRVO

*SA VOSKOM

ŠTITI DRVO 7-10 GODINA

- VODO - ODBOJAN
- UV OTPORAN
- ZA SVE VREMENSKE USLOVE
- TRAJNO ELASTIČAN PREMAZ

Standardi u drvnoj industriji

Poznato je da standardi omogućuju uređivanje poslovnih procesa i efikasnije poslovanje utvrđivanjem zajedničkih termina i pružanjem smernica za održivo poslovanje uz poštovanje propisa, zaštitu ljudi i životne sredine. Kada je nastala potreba za donošenjem standarda iz različitih privrednih delatnosti u svetu i kod nas, sa osvrtnom na stanje standardizacije u drvnoj industriji, bila su pitanja koje smo postavili predstavnicima Instituta za standardizaciju Srbije (ISS). Naše prvo pitanje bilo je:

Šta je standardizacija i ko donosi standarde u našoj zemlji?

– Potreba za zajedničkim radom na donošenju standarda iz različitih oblasti pojavila se posle Drugog svetskog rata, kada je oformljena Međunarodna organizacija za standardizaciju, ISO. Globalno udruživanje stručnjaka na polju elektrotehnike započeto je ranije, u prvoj deceniji dvadesetog veka, osnivanjem Međunarodne elektrotehničke komisije, IEC. Na evropskom nivou takođe postoje dve organizacije: CEN i CENELEC, koje ujedinjuju stručnjake iz evropskih zemalja.

– Na ovim prostorima, još u Kraljevini Jugoslaviji nastala je prva ustanova koja se bavila standardima, tadašnjim normama – Nacionalni tehnički komitet za normalizaciju. Od tada je standardizacija u našoj zemlji prošla kroz niz formalnih i organizacionih promena. *Zlatno doba* standardizacije definitivno je bilo vreme

postojanja jugoslovenskih standarda, opštepoznatih i korišćenih kao sinonim za kvalitet. Primena JUS standarda bila je obavezujuća dok se današnji standardi, za razliku od njih, primenjuju na dobrovoljnoj osnovi. SRPS standardi, koje donosi nacionalno telo za standardizaciju Republike Srbije, Institut za standardizaciju Srbije (ISS), usaglašeni su sa međunarodnim i evropskim standardima. Na taj način uklanjaju se tehničke barijere u trgovini i stvaraju se uslovi za slobodan protok roba, odnosno izvoz. Pored toga, utvrđivanjem zajedničkih termina i pružanjem smernica za održivo poslovanje uz poštovanje propisa, zaštitu ljudi i životne sredine, standardi omogućuju uređivanje poslovnih procesa i efikasnije poslovanje.

Trenutno u našoj zemlji postoji više od 30.000 važećih SRPS standarda, koji su u nadležnosti 167 komisija za standarde i srodne dokumente. U ovim komisijama volonterski je angažovano oko 1.500 domaćih stručnjaka: predstavnika privrednih društava, naučno-istraživačkih organizacija, obrazovnih ustanova, državnih organa, udruženja i drugih zainteresovanih strana – bio je odgovor predstavnika ISS.

Kakva je situacija standardizacije u drvnoj industriji?

– Standardizacija u oblasti drvne industrije odnosi se na utvrđivanje jedinstvene terminologije, definisanje metoda ispitivanja, kao i na zahteve u pogledu kvaliteta i bezbednosti. Stan-

dardi nastaju konsenzusom, kao rezultat naučnih saznanja i najbolje prakse. Zbog toga je praćenje novih standarda način za uvođenje inovacija i prihvatanje svetskih trendova.

Srpski standardi u drvnoj industriji donose se u okviru 6 komisija za standarde, koje prate rad odgovarajućih evropskih i međunarodnih tehničkih komiteta. Pored obaveze usvajanja evropskih (EN) standarda kao srpskih standarda, planom donošenja srpskih standarda svake godine utvrđuje se koji međunarodni (ISO) standardi će biti usvojeni kao SRPS standardi. Pri tome, važno je uzeti u obzir potrebe zainteresovanih strana i zato Institut za standardizaciju Srbije u periodu pripreme plana upućuje javni poziv za davanje predloga za nove standarde. Takođe, stručnjaci se mogu aktivno uključiti u rad neke od komisija za standarde i na taj način uticati na razvoj nacionalne standardizacije u svojoj oblasti.

U oblasti drvne industrije usvojena su 1.569 SRPS standarda i 67 projekata je u pripremi. Nacrti standarda u fazi javne rasprave biće dostupni na veb-sajtu ISS-a (www.iss.rs) i svi zainteresovani mogu dati komentar na njihov sadržaj. U toku je javna rasprava za dva standarda iz serije SRPS EN ISO 19085, koja se odnosi na bezbednost mašina za obradu drveta. Krajem decembra meseca počela je javna rasprava za još jedan srpski standard iz ove serije.

Kako se dobija nacionalni znak usaglašenosti sa srpskim standardom?

– Organizacije koje žele da imaju zvaničnu potvrdu o korišćenju standarda mogu dobiti nacionalni znak usaglašenosti sa srpskim standardima. Reč je o novom konceptu, čija primena treba da predstavlja poruku proizvođača i pružalaca usluga o visokom stepenu pouzdanosti, kvalitetu i brizi o potrošačima, kao i o konkurentnosti na tržištu. Nacionalni znak usaglašenosti sa srpskim standardima dodeljuje Institut za standardizaciju Srbije, prema pravilima i procedurama koji su uspostavljeni na osnovu Zakona o standardizaciji, osnivačkog akta i Statuta Instituta. Njegova upotreba uticaće na sticanje i povećanje poverenja potrošača i prepoznavanje proizvođača odnosno pružaoaca usluga na tržištu – odgovor je predstavnika ISS. ■

Fotografija arhiva BOREAL

3 sistema kutija – odgovarajućih za svaku potrebu

Za elemente na izvlačenje sa metalnim okvirom Blum nudi 3 sistema kutija sa dvostrukim zidom sa laganim hodom. Svaki sistem kutija LEGRABOX, MERIVOBX i TANDEMBOX zadovoljava sasvim specifične potrebe.

Sistemi kutija skrivaju mnoga tehnička poboljšanja u okviru i na taj način omogućavaju da se front komforno podesi i to sa velikom lakoćom. Nude mnogo mogućnosti oblikovanja sa različitim strukturama okvira, bojama i površinama i lake su za obradu. Za različite zahteve i potrebe proizvođača nameštaja, Blum nudi 3 različita sistema kutija, svaki sa sasvim ličnim fokusom.

LEGRABOX – za individualni dizajn
Sa elegantnim, uskim okvirima i mnogim mogućnostima za oblikovanje, LEGRABOX je prvenstveno namenjen proizvođačima sa najvišim zahtevima za modernim, jasnim dizajnom.

LEGRABOX pure, sa zatvorenim metalnim okvirima, i LEGRABOX free, sa slobodno izabranim uložnim elementom od stakla, drveta ili drugih materijala, nude dve varijante za oblikovanje elemenata sa frontalnim izvlačenjem – klasičnu i nenametljivu ili efektnu i naglašenu. Pod motom myLEGRABOX, Blum će ubuduće svojim kupcima omogućiti da individualno dizajniraju spoljašnje strane okvira.

MERIVOBX – fleksibilna platforma

Sa MERIVOBX sistemom, Blum je razvio novi koncept koji kupci mogu koristiti za dizajniranje metalnih elemenata na izvlačenje na različite načine. Sistem kutija sa zamislom platforme omogućava različite varijante frontalnog izvlačenja – sa ogradom, BOXCOVER sa uložnim elementom i zatvoren metalom sa BOXCAP. Bez obzira na izabranu varijantu, obradni koraci ostaju jednostavni, a podešavanje i montaža uvek ostaju

isti. Potpuno novorazvijeni sistem vodica obezbeđuje visoku stabilnost i opteretivost zahvaljujući inovativnom L-obliku koji štedi prostor. Nikada nije bilo lako ponuditi raznovrsnost.

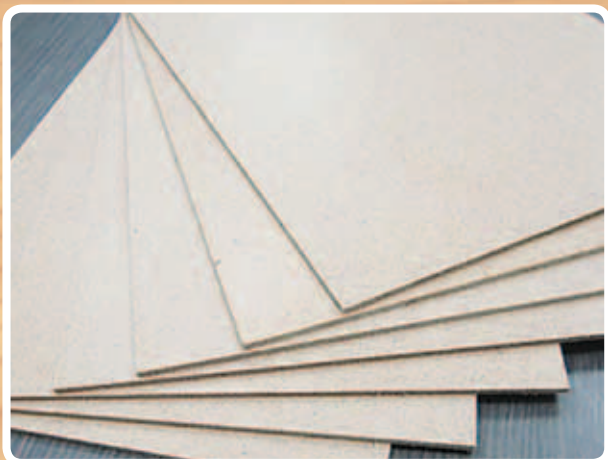
TANDEMBOX – efikasno rešenje

Blum u kontinuitetu razvija provereni i testirani TANDEMBOX sistem kutija – sa poboljšanim karakteristikama hoda, dodatnim funkcijama i povećanom opteretivošću. TANDEMBOX nudi jednostavan koncept montaže za efikasnu obradu, mnoge funkcije i predstavlja jasan, bezvremenski jezik oblikovanja sa komponentama usklađenim sa bojama – za razlikovanje u malim koracima.

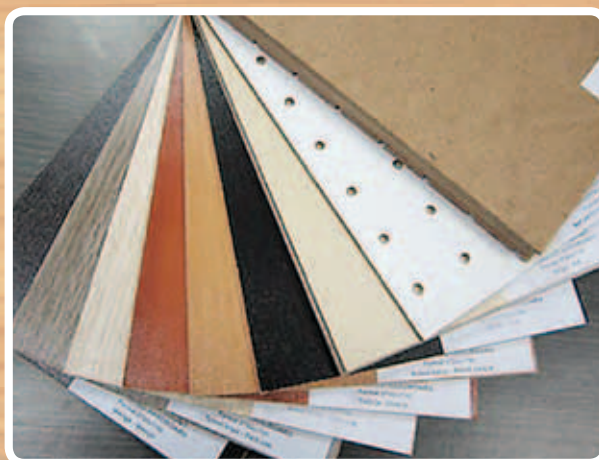
SIMPO ŠIK d.o.o.
Kosovska 67 Kuršumlija
tel/fax: 00 381 27 381141
e-mail: kabsimpo.sik@simpo.rs www.simposik.rs

PROIZVODNI PROGRAM

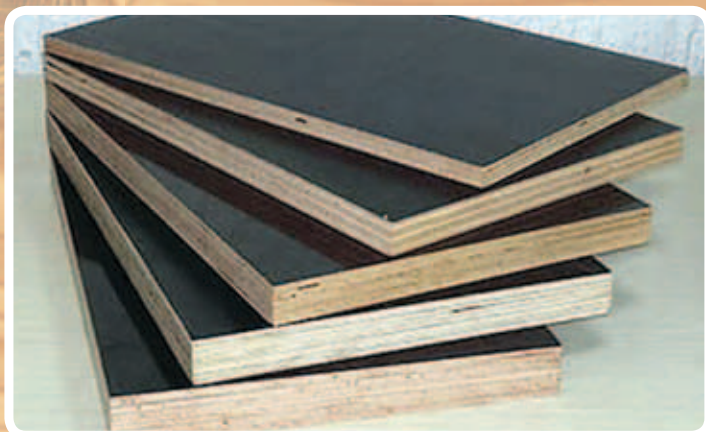
SIROVI LESONIT

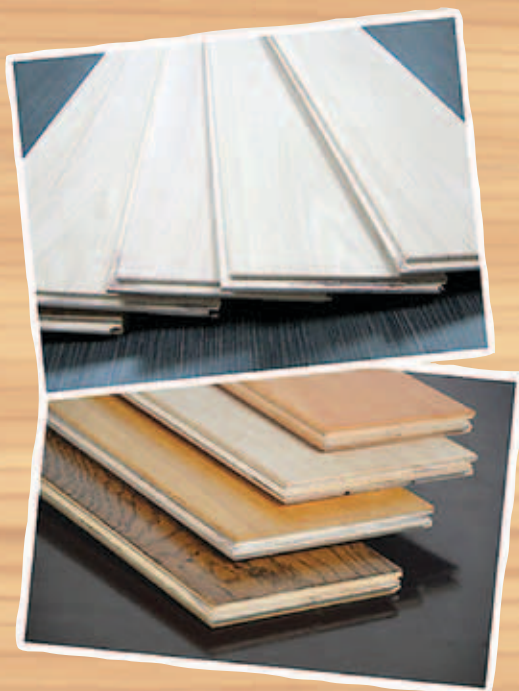
OPLEMENJENI LESONIT

BUKOVA STOLARSKA ŠPER PLOČA

BUKOVA VODOOTPORNOST ŠPER PLOČA „BLAŽUJKA“

DVOSLOJNI PARKET

BUKOVA REZANA GRAĐA I BUKOVI ELEMENTI

NEKOMPLIKOVANO ILI SVESTRANO? OBOJE.

NOVI CNC OBRADNI CENTAR VARIO MC 50.

POTPUNA NEZAVISNOST.

Sa ovim CNC centrom za profilisanje, za svoju kompaniju dobijate jedinstveni svestrani uređaj koji značajno jača Vašu nezavisnost i konkurentnost. Zahvaljujući jednostavnom upravljanju, Vario MC 50 Vam omogućava da obrađujete profile i površine jednostavno, neverovatnom brzinom i u vrhunskom kvalitetu. Kada jednom krenete da radite njime, nećete više moći bez njega.

Više informacija na
vario-mc-50.weinig.com

WEINIG NUDI VIŠE

MW GROUP SCG doo, Čupićeva 3/1, 37000 Kruševac
Tel.+381 (0)37 445 070, (0)37 445 075, (0)37 445 077, Fax.+381 37 445 070
E-mail: mwgroupscg@mts.rs, www.mwgroup.rs

Na Beogradskom sajmu u novembru 2022. održani
58. Međunarodni sajam nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije
i **58. Međunarodni sajam mašina i alata iz oblasti drvne industrije**

Sajmovi ostali dosledni konceptu kreiranja prepoznatljivog vizuelnog i tržišnog identiteta

Nakon tri godine i prekinutog kontinuiteta, zbog korona pandemije, na Beogradskom sajmu je od 08. do 13. novembra 2022. godine održan **58. Sajam nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije**, nekada jedan od najznačajnijih događaja u sferi proizvodnje i distribucije nameštaja, dizajna, drvne industrije i pratećih grana u Jugoistočnoj Evropi.

Sajam nameštaja je zadržao već dugu tradiciju, po kojoj sajmovi nisu samo poslovnog, već izložbeno prodajnog karaktera, što je posebno bilo primamljivo za posetioce i kupce, kojima je većina izlagača nudila pristojne sajamske popuste. Istina, primetili smo da su neki izlagači davali popust na prethodno znatno podignute cene, ali to je naša praksa... U svakom slučaju bilo bi pretenciozno tvrditi da se za šest sajamskih dana mogao steći utisak da bi Beogradski sajam mogao biti generator privrednih dešavanja u oblasti proizvodnje nameštaja, ali je činjenica da bi prisustvo značajno većeg broja poslovnih posetilaca iz inostranstva i učesnika iz oblasti dizajna i arhitekture, kako je saopšteno sa Beogradskog sajma, moglo otvoriti mogućnosti za nove poslovne aranžmane i plasman domaćeg nameštaja na nova tržišta. Drvna industrija i proizvodnja nameštaja su među retkim privrednim granama koje u našoj zemlji već godinama beleže pozitivne rezultate i permanentan rast.

Sajam je godinama bio mesto susreta proizvođača nameštaja i distributera, dizajnera, inženjera, arhitekata i šire javnosti. To je ostao i bio i ovoga puta, istina u nešto manjem, za mnoge, neočekivanom nivou. Pod-

setimo da Sajam nameštaja kao i **Sajam mašina, alata i opreme za drvnu industriju**, zbog korona pandemije, nije održan od novembra 2019. godine. Zato je organizacija ovih manifestacija bila ozbiljan izazov za organizatora, za Beogradski sajam, isto

kao što su ovi događaji ponovo bili prilika za menadžment firmi koje su učestvovala na proteklm sajamskim manifestacijama da obnove stare poslovne veze i stvore nove.

U periodu od tri protekle godine trebalo je da se, prema ustaljenoj di-

namici, održe dve manifestacije ove vrste, pa je njegovo nastavljjanje potvrdilo božan i oćekivanja organizatora koji su odavno shvatili i znali da će prisilna apstinencija umanjiti interesovanje izlagaća za ovu manifestaciju.

Sajmovi dosledno neguju jasnu biznis orijentaciju

To se, međutim, ne može reći za **58. Međunarodni sajam mašina, alata i repromaterijala za drvnu industriju**, manifestaciju koja se tradicionalno održava paralelno sa Sajmom nameštaja. Prostor namenjen ovoj manifestaciji, u Hali 5 Beogradskog sajma, bio je na nivou prethodnih sajmova, u potpunosti popunjen i sa zavidnim odzivom poslovnih posetilaca. Obe ove manifestacije odavno neguju jasnu biznis orijentaciju, a to ima veliki značaj za domaću i regionalnu privredu.

Sajam nameštaja isto kao i Sajam mašina, alata i repromaterijala za drvnu industriju su, bez sumnje, za sve

izlagaće svojevrsan događaj na kome oni primarno promovišu ono što rade i što proizvode. To je poseban oblik planiranih aktivnosti i komunikacije sa različitim grupama javnosti, a odnosi sa javnošću su poseban skup planiranih akcija i napora za izgradnju pozitivnog imidža i razumevanja između preduzeća i ciljnih grupa javnosti. Zato je vrlo diskutabilna odluka firme koje su tradicionalno izlagale na Sajmu nameštaja da proteklog novembra ignorišu ovu manifestaciju. Steći ugled i reputaciju nije lako, isto kao što je očuvanje dobre slike u javnosti i održavanje dobrog ugleda mukotrpan posao za sve zaposlene u svakom preduzeću. O reputaciji preduzeća jednako treba da brinu svi zaposleni, a sve to treba da kreira, usmerava i nadgleda najodgovorniji, u našoj situaciji najčešće vlasnik firme i njegov najuži tim saradnika. Jer, kada je reputacija ugrožena, strada kompletno preduzeće. A rizika ima puno, pa kada su u pitanju odnosi sa javnošću i marketing, vlasni-

ci firme i vodeći menadžeri bi trebalo da uvek imaju razrađen, jasan i jedinstven plan sajamskog nastupa.

I u ovom izdanju manifestacija je ostala dosledna konceptu kreiranja prepoznatljivog vizuelnog i tržišnog identiteta Srbije i regiona. Okupljajući ugledne kompanije iz ovog dela Evrope i sveta, sajam je u fokus stavio nove ideje, premijere, vrhunski dizajn, inovativne tehnologije, kvalitetan i funkcionalan nameštaj svih vrsta i namena, ali i dizajnere mlađe generacije iz celog regiona koji predstavljaju novu kreativnu i pokretačku snagu. Na proteklom Sajmu nameštaja u novembru učestvovalo je **182 izlagaća iz 20 zemalja: Italija, Nemačka, Turska, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Severna Makedonija, Poljska, Rumunija, Slovenija, Irak, Angola...** Podsećamo, u našem izdanju iz januara 2020. napisali smo da je na Sajmu nameštaja 2019. godine bilo 500 izlagaća iz 38 zemalja, što znači da je broj izlagaća na proteklom Sajmu nameštaja 2022. (182) bio za 63,6% manji od broja učesnika na istoj manifestaciji 2019. godine (500)...

Nameštaj u punom sjaju

Ali, što se tiće kvaliteta izrade, materijala i dizajna izloženih modela, protekli Sajam nameštaja je bio na daleko većem nivou od prethodnih manifestacija. To je, bez sumnje, razlog što je uz pristojnu posetu i sajamske popuste, promet na ovim manifestacijama, prema našem uvidu i proceni, bio zavidan.

Vraćajući se, posle dvogodišnje ili trogodišnje pauze, na poziciju najvažnijeg poslovnog događaja drvne industrije i na mesto susreta proizvođača nameštaja i distributera, dizajnera, inženjera, arhitekata, posetilaca, kupaca i šire javnosti, ovaj tematski profilisan privredni događaj, uspeo je da spoji drvnu i industriju nameštaja sa kreativnom sferom, dizajnerima i mladim umetnicima koji čine osnov njene pokretačke snage za budućnost.

Svećano otvarajući ove manifestacije, **Tomislav Momirović, ministar unutrašnje i spoljne trgovine u Vladi Republike Srbije**, izrazio je zadovoljstvo što na jednom mestu može da se uveri u uspešnost domaće drvne industrije, koja je jedna od osnova naše ekonomije.

– Ovo mesto postaje bitna tačka susreta i mladih dizajnera koji predstavljaju novu pokretačku snagu celog regiona – rekao je ministar Mo-

Dodeljena priznanja na Sajmu nameštaja 2022.

Na 58. Međunarodnom sajmu nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije, koji se od 8. do 13. novembra 2022. godine održao na Beogradskom sajmu, žiri Beogradskog sajma doneo je odluku o dodeli priznanja proizvođačima, izlagačima i pojedincima u više kategorija.

Za najuspešnije izlagače na Sajmu, one koji su ponudili najbolja, najkvalitetnija i najinovativnija rešenja, predviđena je nagrada „Zlatni ključ“. Nagrada „Sajamski ključ“ namenjena je učesnicima koji su dali izrazit doprinos podizanju kvaliteta manifestacije i za ukupan sajamski nastup.

Zahvalnicu za kontinuirani nastup na Međunarodnom sajmu nameštaja Beogradski sajam je dodelio kompaniji **DRVOPROF - PLUS**.

– Nagrada „Zlatni ključ“ u kategoriji **Nameštaj za stanovanje** dodeljena je proizvođaču **NUNC** za proizvod „Studio Lav“.

U ovoj kategoriji **Nominacija** je dodeljena firmi **SOFA SOFA** za proizvod „Dragees“ proizvođača **Calia Italia**.

– „Zlatni ključ“ u kategoriji **Nameštaj za opremanje objekata** dodeljen je proizvođaču **MOKU** za proizvod „Marina dining chair“, dizajner **Lidija Petričević**.

Nominacija je u ovoj kategoriji dodeljena generalnom distributeru za Srbiju **FURNIX** za proizvod „Play & Work sofa“ proizvođača **Nowy Styl Group**.

– U kategoriji **Doprinos razvoju dizajna** „Zlatni ključ“ je dodeljen proizvođaču **ZAVAR DESIGN** za proizvod „Ugaoni radijator Flexus“, dizajner **Zoran Jedrejčić**.

– „Zlatni ključ“ u kategoriji **Najbolji mladi dizajner** dobio je **FILUM - work station** za projekat „Radno-izlagačka stanica / Work exhibition station“ autora **Katarine Lončarević, Jelene Ruvdić, Natalije Bogdanović i Bojane Pašajlić** sa studentima.

mirović. – Sada se borimo sa velikom energetsom krizom i zato imamo veliku odgovornost da damo podršku našoj industriji. Treba da iskoristimo i to što sa 44 trgovinska partnera imamo zaključene sporazume o slobodnoj trgovini. Isto tako treba iskoristiti i pun potencijal regionalne inicijative *Otvoreni Balkan*.

Drvena industrija među privrednim osloncima razvoja

Ministar je naglasio da – drvna industrija zajedno sa poljoprivredom, metalnom industrijom i IT sektorom mora da bude oslonac razvoja Repu-

Nominacija je u ovoj kategoriji dodeljena **VIŠOJ ŠKOLI LIKOVNIH I PRIMENJENIH UMETNOSTI** za proizvod „Sistem za odlaganje Folder“, autori: student **Kristina Vasović**, mentor **Jugoslava Kljakić Donić**.

– Nagrada „Zlatni ključ“ je u kategoriji **Uređenje enterijera** dodeljena proizvođaču **BELGRADER** za proizvod „Sto Shishmish“ autora **Luke Stambolića**.

U ovoj kategoriji **Nominacija** je dodeljena firmi „STUDIJO WALLART“ za proizvod „Zidna tapeta sa potpisom umetnosti“.

– U kategoriji **Inovativne vrste nameštaja**, „Zlatni ključ“ je dodeljen proizvođaču **SIMPO** za proizvod „Dvoiposed Adel“.

– U kategoriji **Posebne vrste nameštaja** **Nominacija** je dodeljena proizvođaču **MOBI FURNITURE FACTORY** za proizvod „Bračni krevet Sara“.

Nagrade „Sajamski ključ“ dobili su:
– **MATIS GROUP, Ivanjica, za asortiman izložbenog programa**

– **JUMIS LUXURY, Kočani, za kompletnu promociju proizvodnog programa**

– **DIGITEL, Čačak, za inovativna rešenja u industriji nameštaja**

Dodela nagrada predstavlja vrhunac Sajma nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije, najznačajnijeg regionalnog događaja u sferi dizajna, proizvodnje i distribucije nameštaja, drvne industrije i pratećih grana. Ova priznanja važna su referenca u kreiranju prepoznatljivog vizuelnog i tržišnog identiteta Srbije i regiona.

Okupljajući ugledne kompanije iz ovog dela Evrope, sajam je i ove godine u fokus stavio nove ideje, premijere, vrhunski dizajn, kao i funkcionalan nameštaj svih vrsta i namena, kompanije potvrđenih vrednosti, ali i dizajnere mlađe generacije, koji predstavljaju novu kreativnu i pokretačku snagu.

Nagrade „Zlatni ključ“ i „Sajamski ključ“ sve dobitnike i nominacije stavljaju u međunarodni kontekst i izdvajaju kao izuzetne i upečatljive proizvode i stvaraoce u sferi industrije nameštaja.

blike Srbije. Poslednjih dvadesetak godina ona beleži pozitivne rezultate prema kriterijumima broja privrednih društava, rasta zaposlenosti, ostvarenih poslovnih prihoda, izvoza i pozitivnog spoljnotrgovinskog bilansa. Verujem, da industrija nameštaja u Srbiji može da poveća svoje kapacitete i da svojim kvalitetom i dizajnom bude konkurentna i na domaćem i na stranom tržištu. U prilog ovome govore i ekonomski podaci koji su jako dobri čak i u ovako komplikovanim globalnim ekonomskim kretanjima. Izvoz nameštaja od svih materijala za osam meseci ove godine iznosio je blizu 500 miliona dolara i u odnosu na prošlogodišnji veći je za skoro 6%. Samo izvoz nameštaja od drveta u ovom periodu iznosio je 232 miliona dolara i povećan je u odnosu na prošlu godinu za 8,3%“ rekao je ministar Momirović.

Pohvalivši i menadžment Beogradskog sajma i njihov trud na organizaciji i promociji ovog događaja, ministar je izrazio nadu da će ovaj „svakako najveći događaj u jugoistočnoj Evropi u oblasti proizvodnje, dizajna i distribucije nameštaja, na kojem učestvuju 182 izlagača iz dvadesetak zemalja, predstavljati podstrek za dalji razvoj i napredak ove industrije u Srbiji“.

Pozdravljajući domaćine, goste i izlagače, **predsednik Centralnoevropske asocijacije sajмова (CEFA) Ivajlo Ivanov izrazio je zadovoljstvo** što prisustvuje ovom prvostepenom regionalnom privrednom događaju.

– Ovakvi sajmovi su sjajna prilika da se predstavi veliki broj izlagača i da se, povodom zajedničkog posla i interesa, sretnu izlagači, posetioci, kupci i svi drugi zainteresovani. Sajam na impresivan način pokazuje da je domaća industrija nameštaja i obrade drveta veoma jaka – rekao je Ivanov.

Izlagački program Sajma nameštaja je objedinio sve segmente opremanja i uređenja enterijera, eksterijera, objekata različitih namena, prateći stilove i potrebe savremenog čoveka u životnom prostoru i radnom ambijentu.

Kao internacionalni skup i komunikacijska platforma, Sajam je okupio i povezo veliki broj poslovnih ljudi, profesionalnih kupaca i distributera, arhitekata, dizajnera iz regiona i svih krajeva Evrope i sveta, a kompanijama posvećenim inovacijama, vrhunskom dizajnu, kvalitetu i funkcional-

nosti nameštaja, predstavio mlade dizajnere koji će, nadamo se, dobiti priliku da svoje proizvode izlože na velikoj sceni.

Problemi bi mogli ograničiti razvoj

Dakle, kao i prethodnih godina u fokus sajamske manifestacije su, uz promociju, stavljene inovacije, vrhunski dizajn, kvalitetan i funkcionalan nameštaj svih vrsta i namena, kao i mladi dizajneri koji predstavljaju novu kreativnu i pokretačku snagu. Takođe, i u novom izdanju Sajam nameštaja je ostao dosledan konceptu kreiranja prepoznatljivog vizuelnog i tržišnog identiteta Srbije i regiona. Sajam nameštaja je i ovoga puta bio relativno uspešan, ali se mora istaći da je bio ispod nivoa nekoliko prethodnih manifestacija. Drvena industrija i proizvodnja nameštaja već godinama permanentno beleže veći obim proizvodnje i izvoza, ali je činjenica da postoji prostor za dalje povećanje i unapređenje ovog sektora, što može rezultirati rastom BDP-a i izvoza, kao i većim zapošljavanjem. Ali, ne treba zatvarati oči pred činjenicom da se veliki deo država nalazi u ili pred recesijom, da u Evropi bukti rat i da je svet na ivici većih sukoba, a sve to zajedno određuje dalje tokove privrede uopšte. Ništa nije izvesno i svaka prognoza, pogotovo optimizam, mogu biti lako demantovani crnom praksom...

Uz sve to našu drvenu industriju i proizvodnju nameštaja prati niz dodatnih problema među kojima se posebno ističe činjenica da je sve manje sirovina koja postaje skuplja jer je netransparentna raspodela omogućila šumarskim javnim preduzećima da sirovinu ustupaju preprodavcima koji je drvoprerađivačima preprodaju po duplo većim cenama. Problemi se kumuliraju jer takvo stanje država dugo toleriše, isto kao što se toleriše izvoz trupaca i sirove rezane građe.

Prema podacima PKS izvoz svih vrsta oblog drveta u 2021. godini bio je veći za 99% u odnosu na 2020. godinu, dok je izvoz rezane građe bio veći za 34,9%. Došli smo do procenjenog podatka da je izvoz trupaca 2021. prevazišao cifru od dve stotine hiljada kubika vredne sirovine koju je u našoj zemlji moglo preraditi četrdesetak osrednjih pilana, koje bi, u zavisnosti od nivoa obrade drveta, mogle zaposliti preko hiljadu radnika. Ovako, domaći drvoprerađivači imaju velikih proble-

ma u snabdevanju sirovinom, obustavljaju proizvodnju, otpuštaju radnike, uvoze sirovinu i imaju daleko veće troškove proizvodnje, a sve su manje konkurentni i sve se to odražava na tržište i džep krajnjeg kupca.

Pesimizam i oprez u sektoru drvene industrije i proizvodnje nameštaja

Uvereni smo da su problemi koji su isplivali nakon zabrane izvoza drveta za proizvodnju peleta, sredinom proteklog proleća, mali u odnosu na one koji će se pojaviti kad dođe do zabrane

izvoza trupaca i kada drvoprerađivači napokon javno progovore...

Rat u Ukrajini ozbiljno ugrožava već i onako oslabljenu drvenu industriju i proizvodnju nameštaja u svetu koja već ima problema u snabdevanju i poskupljenjima sirovine, repromaterijala, energije i posebno transporta, pa će tako uz povećane troškove proizvodnje, rasti troškovi gradnje kao i gotovih proizvoda, a to će dalje najverovatnije znatno reducirati i prodaju i gradnju... Poslovni rezultati i još veće mogućnosti drvnog sektora inicirale su odluku Vlade Republike Srbije da se drvena industrija i industri-

Fotografije D. Blagojević

ja nameštaja uvrste u jednu od četiri prioritetne industrijske grane od značaja za dalji razvoj naše zemlje. Vlada je inicirala izradu strategije razvoja drvne industrije i industrije nameštaja Srbije za period od 2018. do 2022. godine. Ovaj dokument je završen u decembru 2017. godine, ali praktično nije ništa urađeno na realizaciji postavljenih ciljeva. Prerada drveta i

proizvodnja nameštaja su godinama pravile suficit u spoljnotrgovinskoj razmeni, a u jednom petogodišnjem periodu protekle decenije, prosečan godišnji rast izvoza ove industrijske grane iznosio je 13,3%. U BDP-u Srbije udeo drvne industrije iznosi 1,4%, a udeo u izvozu je dostigao 5,7%. Veliko je pitanje da li će drvna industrija i proizvodnja nameštaja nakon koro-

na krize, kao i krize izazvane neizvesnim ratom na istoku Evrope zadržati doskorašnje trendove razvoja... Ali, i pored dobrih poslovnih rezultata drvoprerađivači su godinama tražili institucionalnu adresu gde bi zajedno sa šumarima razgovarali o saradnji i položaju svih subjekata na šumi bazirane ekonomije sa ciljem veće konkurentnosti, tehnološke opremljenosti, veće finalizacije vredne sirovine i većeg broja zaposlenih... Zahtevi drvoprerađivača u tom pravcu traju dugo, ali od države nema odgovora.

Ponovo ćemo istaći da država ignoriše činjenicu da drvna industrija zapošljava oko 30.000 ljudi i da svake godine puni državni budžet sa preko 80 miliona evra. Pozitivan trend u drvnjoj industriji, koji je trajao od završetka svetske ekonomske krize 2008. godine, prekinut je u prvih deset meseci 2019. godine kada je zabeležen značajan pad proizvodnje u preradi drveta (17,7%) i neznatno povećanje proizvodnje nameštaja (4,4%). Nakon prvih naznaka zastoja i prekida pozitivnog trenda u drvnjoj industriji stigla je kovid kriza čije je posledice još uvek teško sagledati. Naviknuti na vitalnost ovih privrednih grana i činjenicu da su prerada drveta i proizvodnja nameštaja u protekloj deceniji permanentno beležile rast proizvodnje i izvoza, država nije videla činjenicu da je ova branša kod nas i u regiji imala i da danas ima velikih teškoća. Obim posla je, prema izjavama nekih privrednika u 2020. godini imao pad u proseku od 15 procenata, a to je znatno odudaralo od zvaničnih statističkih podataka. Ali drvna industrija i proizvodnja nameštaja su ponovo pokazale svoju vitalnost, u odnosu na 2020. godinu, 2021. je proizvodnja proizvoda od drveta porasla za 9,5% isto kao što su proizvodnja i izvoz nameštaja, takođe, imali rast.

I opet ističemo da u ovo krizno vreme ništa nije izvesno i da su svake prognoze nezahvalne. Uvereni smo, međutim, da bi samo jedna ozbiljna rasprava, jasne odluke i smernice pokrenute sa nivoa države, sa ciljem zajedničkog traženja rešenja za transparentnu raspodelu sirovine, zabranu izvoza vredne sirovine i veću profitabilnost svih subjekata na šumi bazirane ekonomije, promenila odnos i stanje u oblasti prerade drveta i proizvodnje nameštaja i dovela do većeg ulaganja, većeg nivoa finalizacije, veće zaposlenosti, većeg izvoza i profitabilnosti... ■

OSNIVANJE I RAZVOJ

MATIS d.o.o. Ivanjica je proizvodna firma, nastala 2003. godine iz matične firme **TIS** čija je osnovna delatnost uvoz i distribucija pločastih materijala i okova za nameštaj. Tokom godina izgradili smo sopstvenu razgranatu mrežu distributivnih centara (Ivanjica, Nova Pazova, Kragujevac, Niš) učvrstivši time i svoju poziciju na domaćem tržištu sa rastućom tendencijom širenja u regionu. Posle uspešnog lansiranja prve fabrike za proizvodnju nameštaja od pločastih materijala - **Matis**, odlučili smo da našu ponudu proširimo i drugim kategorijama nameštaja. Ubrzo je usledilo otvaranje fabrike za proizvodnju tapaciranog nameštaja **Matis MEBL**, zatim otvaranje fabrike za proizvodnju dušeka, jastuka i boxspring kreveta **Matisan**. Brend **Matis GROUP** nudi širok asortiman preko 1200 raznorodnih proizvoda koji pokrivaju sve kategorije nameštaja, što nas čini jedinstveno kompletnim proizvođačem ove vrste na Balkanu.

Vlasnik i generalni direktor kompanije "Matis GROUP" i "TIS"
Dragomir Lazović

Novembar 2022. - Nagradu "**Sajamski ključ**" za asortiman izložbenog programa primio je generalni direktor kompanije "Matis GROUP" Dragomir Lazović.

NAGRADE I PRIZNANJA

Sve naše proizvode karakteriše vrhunski kvalitet, izuzetno pristupačne cene i savremen dizajn. Kao adekvatna potvrda ovakvih tvrdnji o kvalitetu govori to da su svi proizvodi atestirani na Šumarskom fakultetu u Beogradu i da su ocenjeni najvišom mogućom ocenom Q1.

Nagrade koje smo dobili tokom godina:

2007. Biznis partner godine.

2011. Najkvalitetniji proizvod - dečija soba, Beogradski sajam

2011. Najdinamičniji razvoj - povelja kapetan Miša Anastasijević

2011. i 2012. Pro biznis lider

2014. Nagrada za ukupan nastup i estetski izgled, Beogradski sajam

2015. "Zlatni ključ" za najkvalitetniji proizvod u kategoriji - nameštaj za odmor, Beogradski sajam nameštaja

2015. Nagrada za najbolje uređen štand, Beogradski sajam nameštaja

2015. Zlatna plaketa u kategoriji korporativni brend - nameštaj

2015. Sertifikat bonitetne izvrsnosti

2016. Najbolji proizvođač kuhinja i kuhinjskog nameštaja u Srbiji-Quadral

2017. "Zlatni ključ" nagrada za ukupan sajamski nastup

2018. Sertifikat za najvišu bonitetnu nagradu 2A+ za kredibilno i pouzdano poslovanje

2018. "Sajamski ključ" nagrada za višegodišnji doprinos podizanju kvaliteta manifestacije, Beogradski sajam nameštaja

2019. Nagrada za 100 najvećih u Srbiji

2019. "Sajamski ključ" - za kompletnu promociju proizvodnog programa 2019.

2020. Privredna komora Srbije - priznanje za postignute poslovne uspehe u 2020.

2022. "Sajamski ključ" - za asortiman izložbenog programa

5 FABRIČKIH LINIJA

za serijsku proizvodnju pločastog nameštaja u Ivanjici

3 FABRIČKE LINIJE

za proizvodnju tapaciranog nameštaja u Rumi

3 FABRIČKE LINIJE

za serijsku proizvodnju dušeka u Ivanjici

OSNIVANJE I RAZVOJ

Firma **TIS** d.o.o. osnovana je 1993 godine sa sedištem u Ivanjici, a osnovna delatnost bila je proizvodnja i promet rezane građe. Težak i neizvestan privredni ambijent u tom periodu uzrokovao je česte dopune osnovne delatnosti u cilju uspostavljanja viših poslovnih performansi. Na taj način, tri godine kasnije, trgovina pločastim materijalima za proizvodnju nameštaja postaje centralna tačka podizanja poslovne aktivnosti. U svom daljem razvoju firma pored trgovine širokom paletom repromaterijala za proizvodnju nameštaja, svoju delatnost širi i kroz pružanje usluga ali i kroz proizvodnju poluproizvoda i gotovog nameštaja. Danas je TIS d.o.o. Ivanjica, jedna od najreferentnijih firmi u oblasti materijala za pločasti nameštaj.

NAGRADA ZA KOMPANIJU GODINE

Decembar 2022. - Priznanje Privredne komore Srbije firmi **TIS: Kompanija godine** u kategoriji velikih privrednih društava, uručeno u Užicu generalnom direktoru Dragomiru Lazoviću.

- Kada 30 godina postojanja kompanije Tis obeležite nagradom za najuspešnije veliko preduzeće u celom regionu, u nominaciji preko 300 firmi, po jako strogim ekonomskim analizama Privredne komore Srbije, onda je za nas to zaista krana vredna najvećeg mogućeg POSLOVNOG I LJUDSKOG PONOSA... Ponosan sam na menadžment kompanije kao i na sve zaposlene. Ova nagrada u potpunosti pripada njima. Godinama unazad su predanost, rad, usavršavanje i lojalnost bili cilj, želja i zadatak!!! Zato danas i jesmo primili nagradu. Ako se uzme u obzir da je kompanija Tis 100% srpski kapital kao i da je 99% zaposlenih iz Ivanjice onda je naš ponos nesagledivo veliki. Nagrada nam naravno daje novu pozitivnu energiju da nastavimo u istom ritmu stvaralačkog uspeha.- istako je Dragomir Lazović.

VIZIJA

Biti najbolji u oblasti trgovine u regionu, biti standard i merilo kvaliteta i profesionalnosti u svim segmentima poslovanja-kupcima prvi izbor pri kupovini, zaposlenima poželjan poslodavac, poslovnim subjektima pouzdan partner i društveno odgovorna kompanija. Vrednosti na kojima temeljimo naš uspeh su kvalitet, poverenje, inovativnost i razumevanje potreba naših kupaca.

MISIJA

Naša je misija da pružimo svakom kupcu najbolju vrednost za novac koji daje, kroz vrhunsku uslugu i zadovoljstvo kupovine i pažljivo odabran asortiman roba i usluga sa naglaskom na kvalitet.

ISTORIJAT

1998: Otpočinje sa radom veleprodajno skladište i maloprodajni objekat locirani u Požarevcu

2001: Otvoreno centralno veleprodajno skladište i poslovna zgrada u Ivanjici

2002: Otvoren maloprodajni objekat u Ivanjici, TIS d.o.o. - Kuća nameštaja, Ivanjica

2003: Osnovana ćerka firma MATIS d.o.o. za serijsku proizvodnju nameštaja

2006: Uspostavljen subdistributivni partnerski odnos za tržište Južne Srbije sa firmom Unistil d.o.o. Niš

2008: Izgrađen i stavljen u upotrebu magacinski prostor u Kragujevcu

2009: Otvoren maloprodajni objekat u Beogradu, TIS d.o.o. Prodavnica 2, Batajnica

2011: Otvoren maloprodajni objekat u Kragujevcu, TIS - Jelovica d.o.o. Kragujevac

2012: Otpočeo sa radom poslovno-distributivni centar TIS d.o.o. Nova Pazova

2016: Otpočeo sa radom izložbeni salon, maloprodajni objekat i savremeni proizvodni pogon TIS - Nova Pazova

2019: Prošireni kapaciteti skladišta u Novoj Pazovi, maloprodajnog objekta i osavremenjen proizvodni pogon TIS - Nova Pazova

2020: Izgradnja novog distributivnog centra u Ivanjici, otpočeo sa radom novi b2b portal za online poručivanje

2021: Otpočela sa radom nova firma u Crnoj Gori - Tis Monte

KVALITET

Na samom početku smo shvatili da kvalitet onoga što mi želimo da pružimo zavisi od kvaliteta svakog pojedinačnog elementa koji učestvuje u kreiranju proizvoda ili usluge koji nudimo, kao i njihovog međusobnog odnosa. Zbog toga je visok nivo kvaliteta osnovni kriterijum kod izbora proizvoda, osnovnog sredstva, selekcije ljudi, edukativnog programa, marketing alata. Ali ne samo eksterno, firma TIS d.o.o. je i interno okrenuta kvalitetu.

Danas potrošači sve više tragaju za proizvodima koji su proizvedeni u skladu sa ekološkim i društvenim kriterijumima. FSC™ sertifikat koji posedujemo garancija je da drvo do krajnjeg korisnika dolazi strogo praćenim lancem: od sertifikovane šume, preko obrade i proizvodnje. FSC™ je najviši nivo osiguranja kvaliteta u šumarstvu, drvnoj industriji i industriji papira, koji u svojoj strukturi sadrži niz zahteva iz oblasti kvaliteta, socijalne sfere i ekologije i stoga smo veoma ponosni što smo kao kompanija nosilac pomenutog sertifikata.

Zahtevi i sugestije kupaca implementirani u nove proizvode

Nakon tri godine kompanija **SIMPO** je ponovo na svojoj sajamskoj lokaciji posetiocima predstavila svoju najnoviju kolekciju izuzetno kvalitetnog nameštaja. Kako ceni sajamski nastup i opšte stanje u privredi, bilo je pitanje za generalnog direktora najpoznatije kompanije sa juga Srbije.

– Sajam nameštaja je mesto gde većem broju ljudi možemo da pokažemo naše proizvode, naš novi proizvodni program kroz koji je akumulirano naše znanje i kreativnost naših ljudi.

Posebno smo se trudili da sve ono što smo primili sa tržišta i od kupaca kao zahteve i sugestije, implementiramo u nove proizvode i prezentujemo kupcima. To su sistematski radili naši komercijalisti, arhitekte, dizajneri, konstruktori i na kraju ljudi iz proizvodnje, tako da je to jedna timska kolekcija sastavljena od različitih robnih grupa koja svojim dizajnom, udobnošću, funkcio-

nalnošću, a pre svega izuzetno visokim kvalitetom izrade, može zadovolji sve zahteve i ukuse potrošača – rekao nam je **Slađan Disić**, generalni direktor kompanije SIMPO.

– Iskreno se nadamo da će naša nova kolekcija naći svoje mesto na tržištu, s obzirom na veliko interesovanje posetilaca sajma. Ali, treba reći da nije bilo lako odraditi sve ovo. Situacija jeste teška,

gurno nema na toj lestvici.

– SIMPO deli sudbinu kompletne društvene zajednice susrećući se sa brojnim problemima. U vreme korona pandemije većina zemalja u koje izvozimo bila je praktično zatvorena i potpuno su prestale narudžbe naših proizvoda. U delu hotelijerstva, zbog slabih turističkih sezona, reducirane su investicije, a od decembra 2020. godine, pa do

to svedoči i ovaj sajam gde je svoj proizvodni program izložio znatno manji broj proizvođača nameštaja. Istina, neki prave svoje kućne sajmove, ali je činjenica da mnogi verovatno nisu ni bili u mogućnosti da naprave nove kolekcije i da podnesu sve troškove da bi mogli da izlože svoje proizvode na ovoj manifestaciji – objašnjava gospodin Disić i spominjući krizu, dodaje da je nameštaj i u dobrim vremenima bio u ukupnom kućnom budžetu na devetom mestu, a danas ga si-

Nakon svečanog otvaranja Sajma nameštaja izlagački prostor kompanije SIMPO posetio je ministar Momirović i razgovarao sa direktorom Disićem

U kategoriji **Inovativne vrste nameštaja „Zlatni ključ“** je dodeljen proizvođaču **SIMPO** za proizvod **„Dvoiposed Adel“**.

danas i nakon početka vojne operacije u Ukrajini, nastalo je jedno potpuno cenovno ludilo na tržištu sirovine i repromaterijala...

– Situacija je teška, ali se mi borimo. Menadžment i svi zaposleni su maksimalno angažovani. Pratimo i razumemo situaciju u svetu koja se reflektuje na naš prostor i ugrožava privredni zamah naše zemlje. Logično da nećemo moći ostati imuni na svetske tokove, na činjenicu da i u Evropi cene bujaju, da je inflacija dvocifrena, da se zatvara veći broj preduzeća... Da ne govorim o energentima koji su sada i biće dugo glavna tema, a problemi i teška situacija u energetici generiše probleme i u ostalim granama privrede... Činjenica je da su energenti značajno poskupeli, isto kao što je činjenica da je kod nas struja i dalje najjeftinija u okruženju. Ali, kada smo prošle godine pravili poslovne planove, kalkulirali smo sa cenom struje koja je bila u proseku 51 evro po megavatu, a danas je megavat 95 evra, što je povećanje preko 86%, a s obzirom na kretanje na svetskom i evropskom tržištu, svesni smo da će doći i do novog poskupljenja. Ali nisu problem samo energenti, sve sirovine i repromaterijali su poskupeli od 40 do 140%, pa čak i 200% i ako bismo se time rukovodili, a s obzirom da sirovine i repromaterijali u gotovom proizvodu učestvuju minimum 50, a kreću se i do 70% u zavisnosti da li se radi o kožnom programu, mi bismo morali da cene proizvoda povećamo bar 50 – 60%. Mi smo to uradili sa svega 23% za dve godine i tu smo stali. Svesno u ovom trenutku pravimo gubitke, jer ako dignemo cene, neće biti prodaje. I ovako je, zbog celokupne situacije, porasta troškova i inflacije, kupovna moć pala, a i tamo gde ima novca ljudi se boje i čekaju bolje vreme, pa će onda trošiti novac za nameštaj...

– Sigurno je, krizu će teže podneti manje razvijene zemlje. Problemi će rasti, veliki broj zemalja ulazi u recesiju, a investicije će biti sve više reducirane... Mi u kompaniji SIMPO smo to već osetili, posebno u delu opremanja hotela. Dve godine smo to čekali i pregovarali, a sada ima nagoveštaja da ćemo opremiti dva-tri hotela. Već smo u finalnim razgovorima pa će opremanje krenuti od januara do aprila 2023. godine... To je razlog za malo optimizma u ovoj neizvesnoj situaciji u kojoj nam ostaje malo nade da će i sukob na istoku Evrope prestati, pa da se sa više sigurnosti bavimo poslovima – kaže gospodin **Slađan Dišić** i dodaje da je poseta na sajmu bila zadovoljavajuća, ali je i prodaja neočekivano bila dobra...

Sajam nameštaja realna slika društvenih prilika

– BEOGRADSKI SAJAM je veoma ponosan što je nakon 2019. godine uspeo da organizuje 58. Međunarodni sajam nameštaja u obimu koji je u ovom trenutku i realan, a to je preko 180 izlagača iz 20 država, gde dominiraju uglavnom države iz regiona, ali i neke nove države poput Turske. Primetan je organizovan dolazak većeg broja turskih izlagača iz drvnoprerađivačke industrije, a čini nam se da je to trend ne samo u ovoj oblasti već i u nekim drugim privrednim granama. Posle dve godine dosta se toga promenilo, neke firme su nestale sa tržišta, a neke pojavile, neke su promenile svoj način poslovanja, ali je sajam nameštaja i ove godine opravdao očekivanja.

Čini nam se da je i poseta bila na adekvatnom nivou, a tu prvenstveno mislim da je poseta bila izuzetno kvalitetna. Ljubitelji nameštaja su hteli da osele miris novog nameštaja u halama Beogradskog sajma posle toliko vremena i čini nam se da smo im izašli u susret na najbolji način. Ne smemo naravno zaboraviti ni 58. Međunarodni sajam mašina i alata za drvnu industriju bez kojeg izloženi elementi nameštaja ne bi bili ovako lepi kao što jesu. Sajam mašina je u svom značajnom broju, takođe opravdao svoj kvalitet i svoje zvanje. Nije bilo osipanje izlagača, tako da mislimo da je poslovan aspekt bio na visoko zadovoljavajućem nivou.

Čini nam se da je ova manifestacija zajedno sa sajmom mašina zaista prerasla u pravu poslovnu manifestaciju, ali naravno ne smemo zaboraviti posetioce koji žele da obnove nameštaj, da oplemene svoj dom i čini nam se da su i ove godine imali adekvatnu ponudu i na osnovu toga su mogli da naprave najbolji mogući izbor.

Istina primetno je odsustvo nekih velikih firmi koje su bile redovni izlagači, ali ćemo videti u kom će pravcu ići ta priča. Očigledno za ove dve - tri godine, kako ko računa, koliko dugo nije bilo sajma, neki su se preorijentisali na neke alternativne vidove poslovanja. Otvorivši neke svoje nove salone, čini nam se da su neki bili samozadovoljni, a drugi možda nisu imali sredstva ni volje da se pojave na Sajmu nameštaja. Nama se čini da su oni napravili grešku, ali vreme će pokazati...

Sajam je ipak sajam, to je poseban događaj, manifestacija sa tradicijom. Zna se da sajam vuče mnogo stvari: proizvodnju nove kolekcije, planiranje, pripremu, trošak i očekivanje da se sajamski nastup isplati. To nije samo jednostavan razgovor sa posetiocima, potencijalnim kupcima, to je neki novi vid biznisa, neki novi vid komunikacije sa poslovnim partnerima... Istina to je i neizvesnost čiju garanciju za uspeh može dati samo kvalitetan proizvod – kaže gospodin Ivković.

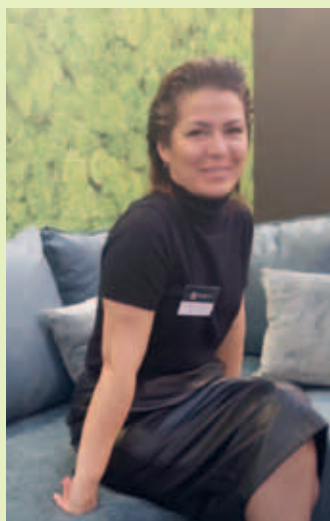
Naš sagovornik Aleksandar Ivković,
direktor marketinga Beogradskog sajma

FOREST, Požega

– Što se tiče posećenosti, sajam je bio dobar. Obzirom na okolnosti, na krizu i najavu recesije, na pauzu od dve godine i znatno smanjen broj izlagača, poseta je dobra.

Interesovanje za robu koju mi proizvodimo je dobro. Mi radimo ekstremno visok kvalitet, pa proporcionalno kvalitetu, imamo ekstremno visoku cenu. I pored krize i visokih cena, interesovanje za našu izuzetno kvalitetnu robu je bilo zadovoljavajuće. Veliko interesovanje su pokazali domaći kupci što nismo očekivali, a što se tiče stranaca interesovanje je uvek znatno veće. Nadamo se da će tako i ostati, pa da se u dobrom duhu vidimo i na narednom sajmu – kaže **Dejan Đurić**, vlasnik i direktor kompanije FOREST.

Fotografije D. Blagojević

LUCID TDI, Kragujevac

– LUCID TDI je firma koja se bavi serijskom proizvodnjom tapaciranog nameštaja. Cilj nam je proizvodnja za veleprodaju, pretežno za izvoz i deklariramo se kao izvoznici. Svega 10 do 15% radimo za Srbiju. Na taj način poslovanja smo se opredelili iz razloga što je status naše države u odnosu na zemlje u EU jako dobar u smislu da oni ne plaćaju nikakvu carinu na uvoz robe iz naše zemlje. Sa druge strane mi kao neko ko nije član EU još uvek imamo radnu snagu u zemlji, odnosno nije u toj meri zastupljen odliv radne snage...

Mi smo se trudili da luksuzni nameštaj prilagodimo širokim narodnim masama, odnosno većoj populaciji u smislu da elemente, odnosno repromaterijale koji koriste neki poznati proizvođači nameštaja, koristimo i mi u našoj proizvodnji.

Način na koji uspevamo da postignemo niske cene su asortiman, koji omogućuje veću seriju proizvodnje, odno-

sno veću produktivnost, samim tim dobijemo veću količinu proizvoda u jedinici vremena i tako snižavamo troškove.

Posle Kine veliki broj agenata iz Evrope i drugih zemalja dolazi na balkansko tržište da kupuje nameštaj isključivo zbog cene, ali u našem slučaju i zbog odnosa cene i kvaliteta.

Što se sajma tiče naš cilj je, obzirom da Sajam nameštaja u Beogradu ima karakter međunarodnog, nađemo inostrane kupce, odnosno agente velikih lanaca nameštaja. Sekundarna stvar je prodaja fizičkim kupcima, odnosno maloprodaja. U našoj varijanti je to samo za vreme trajanja sajma, mi smo generalno okrenuti veleprodaji.

Što se ovog sajma tiče mi smo cilj ispunili jer svi koji su hteli da dođu na sajam su došli. Svi koji su se pojavili 2019. pojavili su se i 2022. godine, čak su došli i novi kupci. Pored okruženja, naši kupci su iz Nemačke, Švajcarske, Turske, Grčke, Mađarske – kaže gospođa **Tanja Tripković**, generalni direktor kompanije LUCID TDI.

Mladen Peruško i Paulo Budanko

MERIDIJAN WOOD, Labin – Istra

– U mom poslovnim kalendaru, datumi održavanja sajma nameštaja i građevine, rezervisani su za posetu Beogradu. Pre korona pandemije to su bili najbolji sajmovima u regiji. Ovaj Sajam nameštaja nije na tom nivou, ali je dobro što je održan... MERIDIJAN WOOD sarađuje sa firmama iz Srbije oko 20 godina, tako da imamo potpuni pregled, kako su se razvijale firme, poslovno okruženje i sajmovi. U nekoliko navrata izlagali smo na sajmu kao učesnici i koristili to za promociju firmi koje zastupamo, ali i kao priliku za susret sa kupcima iz regije. Već 25 godina zastupamo strane firme iz drvne branše. U našem program su: drvene konstrukcije, rezana građa za procesnu industriju, ploče i grede za šalovanje, podni, plafonski, zidni i fasadni profili, a prostor za stupanja je uglavnom jugoistok Evrope.

Svi mi zajedno u regiji, moramo shvatiti da nije lako nadoknaditi dugogodišnje minuse, ali da moramo koristiti pozitivne okolnosti sa inostranih tržišta, očekujući da političari stvaraju bolje uslove za saradnju svim privrednicima.

Hoću posebno da pohvalim vaš časopis, jer *DRVOtehnika* već 20 godina vrši promociju drvnog sektora u regiji i nezostavno je štivo svima koji se bave preradom drveta i proizvodnjom nameštaja. Posebno cenim vašu odvažnost da pišete o korupciji i organizovanom kriminalu u šumarstvu...

Još da kažem da ću sa zadovoljstvom ponovno doći da posetim sajam, da posetim svoje dugogodišnje prijatelje i partnere i da svojim afirmativnim i pozitivnim stavom, radim na unapređenju dobrih odnosa unutar našeg sektora – kaže gospodin **Mladen Peruško**, direktor firme MERIDIJAN WOOD iz Labina.

KLEIBERIT

– KLEIBERIT prvi put izlaže samostalno iz svoje matične kompanije u Nemačkoj. Ranije smo na sajmu izlagali preko naših zastupnika, a ovoga puta svi naši zastupnici iz regije, sa kompletnog Balkana su bili prisutni na našem štandu. Tu su bile kolege iz Slovenije, BiH, Makedonije, Hrvatske i naravno iz Srbije... Inače, poznato je da KLEIBERIT preko 70 godina proizvodi kvalitetna lepila za različitu upotrebu. Proizvodimo lepkove za sve vrste industrije, za drvenu,

za građevinarstvo, auto, tekstilnu, grafičku industriju. Tehnološki smo usavršili proizvodnju, a izvozimo u sve delove sveta. Na tržištu Balkana smo se dobro pozicionirali, a preko naših zastupnika nastojimo da održimo i proširimo tržište. U tom smislu tržište Srbije smatramo značajnim – kaže **Sandra Vasiljković-Pantić**, menadžer za Balkan.

OHRA

– Već više godina sarađujemo sa časopisom *DRVOtehnika*, koji je najpoznatiji časopis u ovoj branši na prostorima bivše Jugoslavije. Kao OHRA prvi put izlažemo na Sajmu mašina i alata za drvenu industriju u Beogradu. Nakon sajma ćemo videti kakvi su rezultati, a što se tiče utisaka izlagača sa samog sajma, mogu reći da je ovaj sajam sigurno za drvenu branšu najjači na teritoriji bivše Jugoslavije.

Do sada smo izlagali na Sajmu građevinarstva u Beogradu. Inače, uvek smo prisutni i na Međunarodnom industrijskom sajmu u Celju. OHRA je najveći proizvođač konzolnih regala u Evropi i kao takvi opremamo drvene centre, kao i drvoprerađivačka firme. OHRA je kompanija iz Nemačke sa proizvodnjom u Kerpen, a naš primarni proizvod su konzolni regali. Što se tiče drvne branše tu su konzolni regali za ivericu, građu, ploče... Tržište Srbije smatramo perspektivnim, pa se nadam da će ostvareni kontakti imati pozitivan epilog – kaže gospodin **Blaž Kocjanc**, predstavnik kompanije OHRA, najvećeg proizvođača konzolnih regala u Evropi.

Tehnološka opremljenost uslov kvaliteta proizvoda i veće produktivnosti

Međunarodni sajam mašina i alata za drvnu industriju jedinstven je orijentir i oslonac celokupne drvno-prerađivačke industrije Srbije. Prirodni resursi i potencijal Srbije, rast potražnje za drvetom kao vrednom ekološki poželjnom sirovinom, perspektiva upošljavanja sve većeg broja ljudi u ovom sektoru, uz jasnu biznis orijentaciju sajma i afirmaciju domaćih proizvođača iz oblasti drvne industrije i proizvodnje nameštaja, doprineli su da ona ima tendenciju rasta i veću mogućnost da tržištu ponudi širu paletu kvalitetnih proizvoda.

Značaj Međunarodnog sajma mašina i alata za drvnu industriju za domaću i regionalnu privredu ogleda se u afirmaciji domaćih proizvođača iz oblasti drvne industrije i proizvodnje nameštaja i mogućnosti da svoju produkciju predstavljaju velikom broju kupaca i poslovnih posetilaca iz zemlje i okruženja. Na ovoj manifestaciji mašine za drvnu industriju predstavili su izlagači iz Nemačke, Italije, Slovenije i Turske...

WEINIG

Vesna Spahn i Saša Milenković

– Već na prvi pogled se može uočiti da je Sajam mašina i alata za drvnu industriju na zadovoljavajućem nivou, a ima i novih izlagača. Mi smo, nakon tri godine, ponovo na istom mestu s nadom da će sajam ove godine biti dobro posećen. Upravo zbog takvih nagoveštaja, dolazak

menadžera iz WEINIG-a ukazuje da poznatog proizvođača mašina za drvnu industriju iz Nemačke, interesuje ovo tržište. Posvetili su pažnju i vreme ovoj manifestaciji gde će ostati puna tri dana, što je dodatna potvrda da je WEINIG zainteresovan za tržište koje mi ovde predstavljamo. Kažu nam, da su razgledali Beograd, da su uočili da se grad razvija i mnogo gradi i da oni smatraju da kod nas nema recesije, a sami tim kada se mnogo gradi, potrebno je i opre-

manje, a za opremanje su neophodne WEINIG mašine... Slikovito kažu, kada su jutros pogledali kroz hotelski prozor, videli su kako iz magle, obasjani suncem, izviru nebori, a to ukazuje da će se ovde investirati u opremu, jer ako građevinarstvo tako napreduje to automatski povlači čitav lanac ostalih poslova i dobavljača.

Pred nama su još četiri dana sajma, koji je tek počeo i već smo imali nekoliko zanimljivih poseta i interesovanja za mašine kompanije WEINIG. Očekujemo dobre razgovore, a samim tim i rezultate. Dobro je da se ljudi na sajmu vide, da porazgovaraju, razmene iskustva, vide nešto novo i da se na neki način poslovno zbliže – rekli su nam **Vesna Spahn i Saša Milenković**.

HOLZ-HER i Inter Holz Balkan

Alen Bešo i Željko Vučen

Nakon otvaranja sajamskih manifestacija na Beogradskom sajmu ministar Momirović je obilazeći izlagače posetio i štand poznatog proizvođača mašina za obradu pločastih materijala, nemačku kompaniju HOLZ-HER koja je na Sajmu mašina nastupila sa svojim distributerom preduzećem INTER-HOLZ-BALKAN. **Željko Vučen**, vlasnik ove kompanije iz Smederevske Palanke i **Alen Bešo**, regionalni menadžer prodaje kompanije HOLZ-HER za BiH, Srbiju, Hrvatsku i Sloveniju, informisali su ministra da je u prethodne dve godine kompanija HOLZ-HER na ovom prostoru imala duplo više prometa nego što su očekivali. Shvatili su da Balkan ima

potencijal i krenuli su ofanzivnije na tržište ove regije i sa kompletnom servisnom strukturom, iz centra Srbije, iz Smederevske Palanke planiraju pokriti ceo Balkan. Firma INTER-HOLZ-BALKAN ima ozbiljan show room, koji će biti proširen, a odatle će kretati kompletna servisna struktura sa zadatkom da pored Srbije podmiruje potrebe tržišta BiH i Hrvatske, a po potrebi Mađarske, Rumunije i Poljske... Mašine kompanije HOLZ-HER su znatno napredovale, u rangu su sa najvećim proizvođačima mašina za drvnu industriju. U sastavu su sa Weinig grupacijom, čije su sisteme i tehnologiju implementirali u svoje proizvode. Sve što Weinig radi što se tiče montaže, prodaje, konstrukcija preneseno je i na HOLZ-HER, a značajno je što se sve mašine ove kompanije proizvode u Austriji – informisali su ministra **Alen Bešo i Željko Vučen**.

HOMAG – Ognjen Kalićanin

– Svoj proizvodni program HOMAG je prvi put u Srbiji izlagao 2004. godine na Sajmu nameštaja, a već 2005. godine smo dobili prvo mesto za izložbeni prostor. Od tada smo svaki put bili prisutni na sajmu sa mašinama i uvek smo se trudili da naš izlazak na sajam bude tehnološki napredak. Posetioci sajma, naši komitenti, uvek imaju priliku da iznoseći svoje zahteve traže rešenje za svoje

tehnološke potrebe, a mi smo se uvek trudili da sa svojim gostima iz HOMAGA koji su tu na svakom sajmu i koji su odlični stručnjaci, odgovorimo na sve zahteve.

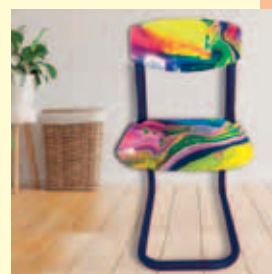
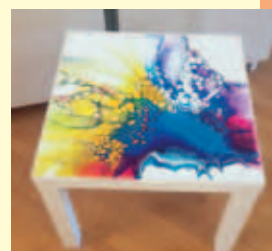
Kompanija HOMAG je iz Nemačke, iz okoline Štutgarta. Tu se nalazi matična fabrika, a inače HOMAG u okviru svoje grupacije ima 11 fabrika.

Sajam smo ovoga puta propratili sa kvadraturom i mašinama kao i što je bila naša praksa na prethodnim manifestacijama, tako da smo izašli sa novim petoosnim obradnim centrom, sa vertikalnom protočnom CNC tiplericom, sa kantericom radioničkog karaktera, kao i sa pratećim programom drobilica za drveni otpad, s obzirom da je sve više u trendu reciklaža, odnosno maksimalno korišćenje drvnog ostatka. Naš fokus je na tome da idemo ka automatizaciji, da idemo ka što većem smanjenju učešća živog ljudskog rada na našim mašinama. Akcenat nam je na softverskim aplikacijama, zastupnici smo za program Corpus. Hrvatski su autori, a to je alat kojim se vrši projektovanje nameštaja i praćenje proizvodnje.

Mislim da smo na ovom sajmu odgovorili očekivanju našeg tržišta i da smo pokazali da smo spremni, da idemo u susret rešavanju svih tehnoloških problema. Iskristili smo ovu manifestaciju da naše klijente informišemo o tome šta smo unapredili u poslednje tri godine, kakav nam je sada servisni pristup, koliko brzo možemo odgovoriti na njihove zahteve i pokriti rezervnim delovima – kaže gospodin **Ognjen Kalićanin**.

FUZIJA DIZAJNA & SLIKARSTVA

Fuzija antologijskih dizajnerskih komada nameštaja sa slikarskim elementima, predstavlja spoj slikarskih elemenata i tehnika u dizajnu nameštaja. Lemon Berry Studio nameštaj izdvaja finišenje, koji se zasniva na jednostavnom skandinavskom dizajnu stolica i stolova sjedinjeni sa upečatljivim slikarskim segmentima.

Finishing nameštaj namenjen je privatnom i poslovnom prostoru, a cilj je da nas inspiriše, motiviše i oplemeni naše okruženje. Personalizacija nameštaja - stolice i stolovi. Izrada finišenja stolica i stolova po želji klijenta. Klijent bira motiv koji se prilagođava odgovarajućem komadu nameštaja.

lemonberrystudio.com

lemonberrystudio@gmail.com

Časopis DRVO-tehnika u službi prerade drveta i proizvodnje nameštaja

Tokom 2023. godine časopis *DRVO-tehnika* će obeležavati dve decenije redovnog izlaženja. Prvu promociju i susret sa privrednicima časopis je imao na Sajmu nameštaja 2003. godine. Od tada je ovo informativno, instruktivno i edukativno izdanje redovan pratilac ove manifestacije, a namenjeno je velikom broju firmi koje se bave preradom drveta i proizvodnjom nameštaja u Srbiji i zemljama u regionu. Cilj revijalnog časopisa *DRVO-tehnika* je da poveže privrednike iz ove branše radi međusobne saradnje i prezentacije javnosti. Raduje nas što u tome uspevamo i što u ovo teško vreme opstajemo... Takođe nas raduje što je Sajam nameštaja, nakon tri godine ponovo održan. Istina, imao je znatno manji broj izlagača, pristojnu posetu, ali je u oblasti dizajna i kvaliteta izrade nameštaja, premašio prethodne manifestacije. Sajam nameštaja je i proteklog novembra zadržao već dugu tradiciju, po kojoj sajmovi nisu samo poslovnog, već izložbeno prodajnog karaktera, što je posebno bilo primamljivo za posetioce i kupce, kojima je većina izlagača nudila sajamski popust...

Inače, prerada drveta i proizvodnja nameštaja pripadaju industrijskoj grani koja permanentno pravi suficit u spoljnotrgovinskoj razmeni. U BDP-u Srbije udeo drvne industrije iznosi 1,4%, a udeo u izvozu je dostigao 5,7%. Veliko je pitanje kuda će svet ići u narednom periodu kad veliki broj zemalja ulazi u recesiju, kad živimo u krizi i strahu, sa neizvesnim tokom rata na istoku Evrope...

Da bi Sajam nameštaja bio na nivou koji mi priželjkujemo, smatramo da je potrebna veća medijska promocija koja bi povećala posećenost, ali i dodatno motivisala izlagače. Kao i prethodnih godina i na protekloj sajamskoj manifestaciji naš časopis je imao dva izložbena mesta. Jedno je bilo u sklopu Sajma nameštaja gde je komunikaciju sa posetiocima obavljao **Nemanja Jokić**, član naše redakcije, a drugi štand je bio u hali 5 na Sajmu mašina i alata gde je tu funkciju uspešno obavljala **Vanja Trakilović**. Kao i do sada, zadovoljni smo sajamskim nastupom i ostvarenim kontaktima sa našim klijentima.

BIESSE

TOP TECH WOODWORKING

**Osvrt na
novembarske
sajamove
nameštaja,
mašina, alata i
repromaterijala
za drvenu
industriju**

Uvek detaljno pripremljen sajamski nastup

Uz kratku, ali vrlo preciznu i analitički obojenu ocenu proteklih sajamskih manifestacija, direktorka kompanije TOP TECH WOODWORKING, Marijana Petrović, je za naš časopis rekla da novembarski sajmovi ne bi trebalo da budu ugroženi promenama koje donosi digitalizacija, ali bi bilo pogrešno ignorisati nove trendove, pa TOP TECH WOODWORKING, kao odgovorna kompanija, mora naći način da svoje buduće nastupe na Sajmu osavremeni kako bi postojeći nivo marketinške komunikacije sa svojim klijentima ne samo održali, već i dodatno unapredili...

Evo njene kompletne izjave:

- Za nas u kompaniji TOP TECH WOODWORKING Sajam mašina, alata i repromaterijala za drvenu industriju je uvek centralni događaj u čiju pripremu i realizaciju ulažemo dosta vremena, truda i sredstava. Nakon dve godine pauze zbog pandemije, a imajući u vidu okolnosti poput globalne inflacije i opšteg osećaja nesigurnosti među poslovnim subjektima uzrokovanog krizom u Ukrajini, nismo imali velika očekivanja od ove manifestacije. Međutim, drvna industrija se još jednom pokazala kao jedan od čvršćih i zdravijih stubova srpske privrede, što su broj izlagača i odlična poseta svih dana Sajma i dokazali.

- TOP TECH WOODWORKING je za ovu manifestaciju odlučio da akcenat stavi na mašine, pa je štand i koncipiran na toj osnovi. Našim gostima uspešno smo da obezbedimo demonstracije tehnoloških mogućnosti najprodavanijih BIESSE mašina i softvera iz gotovo svake kategorije: CNC obrade, bušenja, formatiranja i kantovanja, koje je predstavljeno na čak tri modela mašina. Ovakav pristup pokazao se kao apsolutno ispravan, što je poseta, kakve nije bilo ni u nekim boljim vremenima, pokazala. Podatak da smo registrovali blizu 200 kompanija kao posetioce našeg štanda, govori sam za sebe. Pored susreta sa našim poslovnim prijateljima iz Srbije i regiona, posebno smo ponosni na vreme provedeno u razgovoru i druženju sa učenicima i studentima srednjih stručnih škola, strukovnih akademija i fakulteta, koje već prerasta u tradiciju.

- Iz ove perspektive deluje da je odvajanje ove izložbe od Sajma nameštaja bio dobar izbor. Očigledno je da se kupci finalnih proizvoda sve više kreću u digitalnom svetu, pa, samim tim, i proizvođači veću pažnju posvećuju tom segmentu marketinga. Kao posledica toga, Sajmovi u klasičnom smislu ne izazivaju interesovanje kao ranije, pa se neminovno postavlja pitanje ekonomske opravdanosti učešća u njima, posebno u ovako turbulentnim vremenima. Sajam nameštaja, mašina

Direktorka Marijana Petrović u razgovoru sa ministrom Momirovićem prilikom njegove posete izlagačkom prostoru kompanije TOP TECH WOODWORKING posle otvaranja sajмова

i repromaterijala, sa druge strane, delom zbog svoje prirode i strukture posetilaca, a delom zbog specifičnosti onoga što nudi i trenutnog nivoa tehnologije, ne bi trebalo da bude ugrožen promenama koje digitalizacija donosi. Međutim, bilo bi pogrešno ignorisati nove trendove, pa mi, kao odgovorna kompanija, moramo naći način da svoje buduće nastupe na Sajmu osavremenimo kako bi postojeći nivo marketinške komunikacije sa svojim klijentima ne samo održali, već i dodatno unapredili – rekla je gospođa Marijana Petrović. ■

Lamello

P-System

Zeta P2

P-System glodalica za glodanje, sa kojom svakodnevno uštedite vreme i budete drugačiji.

Clamex P-14/10 Flexus

NOVO

Clamex P-10

Clamex P-14

Clamex P-14/10 Medius

Tenso P-10

Tenso P-14

Divario P-18

P-System

Veza koja štedi vreme

Bez šrafova i drvenih tiplova

101402S Zeta P2 sa P-System glodalom za žljebove HW (karbid) u Systainer kutiji

101402DS Zeta P2 sa P-System glodalom za žljebove DP (dijamant) u Systainer kutiji

Izložba mladih dizajnera svojevrсно osveženje Sajma nameštaja

Posebnu celinu tokom trajanja Sajma nameštaja činila je već poznata **Izložba mladih dizajnera**, na kojoj su posetioci imali priliku da pogledaju radove mladih i perspektivnih autora, fakulteta i škola. Primarni cilj ove izložbe bio je da svetlo baci na zvezde u usponu koje ćemo sigurno imati priliku da pratimo i u narednim izdanjima sajma. Nastavljen je i *Dizajn specijalitet* Sajma nameštaja – razgovori sa dizajnerima i arhitektama, koji su se odvijali svih šest dana trajanja sajma, koji su ovoga puta imali veoma dinamičan program i okupili veći broj eminentnih učesnika iz cele Evrope.

Pored izložbe asocijacije KULTURFORUM, koji su predvodili Miodrag Miki Nimić, generalni direktor i Mina Pišćević, kreativni direktor, na sajmu su se predstavili: Fakultet primenjenih umetnosti, Fakultet savremenih umetnosti, Šumarski fakultet, Filološko-umetnički fakultet u Kragujevcu, Visoka škola likovnih i primenjenih umetnosti, Škola za dizajn, Tehnička škola DRVOart, kao i nekoliko pojedinačnih dizajnerskih projekata čiji su autori ocenili da je veoma

Umetnički paviljon Kulturforuma bio je oplemenjen delovima nameštaja kompanije **GIR**

značajno što im je Sajam nameštaja omogućio da se predstave na ovoj smotri.

Da je **Izložba mladih dizajnera** bila uistinu posebno osveženje Sajma nameštaja potvrdili su nam **Miodrag Miki Nimić**, generalni direktor i **Mina Pišćević**, kreativni direktor udruženja **Kulturforuma ODKR** iz Beograda.

– Imali smo jednu zanimljivu posetu na našem paviljonu. Naime, arhitekta i dizajner iz Pariza je došao na sajam, iako su mu prijatelji rekli da možda gubi vreme i da ne bi trebalo da dolazi, jer je Sajam nameštaja nažalost malo slabiji... I pored sugestije, on je došao u Beograd i kaže da se uvek nada i veruje da će naći i videti nešto zanimljivo. Ovoga puta je video umetnički paviljon Kulturforuma i **rekao da je njegova poseta Beogradu opravdana!** Najduže se zadržao upravo na našoj izložbi – radosno kažu Mina i Miodrag.

Likovna umetnost na Sajmu nameštaja

Prvi put u okviru Beogradskog sajma nameštaja održana je likovna izložba koja je publici predstavila dela 30 domaćih umetnika mlađe generacije.

Na umetničkom paviljonu u Hali 2 Beogradskog sajma, u organizaciji udruženja Kulturforum ODKR iz Beograda, sajamska publika je imala jedinstvenu priliku da kroz postavku slika, crteža i skulptura upozna radove tridesetak zapaženih domaćih umetnika mlađe generacije. Istovremeno umetnički paviljon je bio oplemenjen dizajnerskim delovima nameštaja domaće kompanije **GIR** iz Kraljeva.

Poštujući dugu tradiciju Beogradskog sajma nameštaja kao renomiranog poslovnog događaja koji spaja kreativnost i privredu, izložba predstavlja domaće savremeno likovno stvaralaštvo u kontekstu uređenja enterijera. Kroz pažljivo odabrana dela u kustoski uređenim celinama, izložba predstavlja značajne umetničke tendencije savremene srpske likovne umetnosti i ističe značaj i mesto umetničkih dela u opremanju i uređenju enterijera. Izložbu je pratio elektronski katalog umetnika i dela sa tekstovima i fotografijama dela, koji je publici dostupan na internet stranici www.kulturforum.odkr, kao i prateći program stručnih vođenja kroz postavku i panel diskusije na temu umetnosti, dizajna enterijera, umetničkog poslovanja i tržišta.

Hvala Beogradskom sajmu što nam je omogućio nastup na Sajmu nameštaja. Dobili smo najbolje mesto u prolazu između dve hale... Ljudi se interesuju, gledaju, postavljaju pitanja... Mnogi su rekli da im je to najzanimljivija zona, najbolja atmosfera, reklo je za naš časopis nekoliko mladih dizajnera.

Uroš Mihajlović – WAVE CHAIR

Projekat **Wave Chair** je dizajn stolice koja spada u grupu naslonjača, mada se razlikuje od većine stolica tog tipa. Prvenstveno zbog toga jer je napravljena od kombinacije više vrsta izuzetnih i plemenitih materijala.

Takođe, ono što je fascinantno, sastoji se od ukupno 47 elemenata, što je čini originalnom i karakterističnom za samu izradu. Za razliku od mnogih naslonjača, *Wave stolica* se odlikuje time što se može rastaviti u manji segment elemenata radi lakšeg transporta.

Glavna ideja i zamisao dizajna *Wave Chair*, bila je da njena profilna linija jasno prikazuje tok jednog talasa na moru. Talas simboliše eleganciju pokreta, mekoću, brzinu i snagu koja oduzima dah prilikom posmatranja. Samim tim, nogari i sedišta *Wave Chair* imaju izuzetno fluidnu liniju koja na

prvi pogled posmatraču izaziva upravo asocijaciju na vodu i talas.

Blagih linija, odiše nežnošću, a isto tako stvara osećaj ekstrasvagancije koja oplemenjuje prostor u kome se nalazi. Zbog toga i ponosno nosi naziv *Wave Chair*, a svoje mesto nalazi u modernom enterijeru, luksuznim apartmanima, privatnim bibliotekama i na jahtama.

Wave Chair predstavlja jedan izuzetno dug i složen proces od istraživanja tržišta, ispitivanja materijala, ergonomije, funkcionalnosti, estetike i svih ostalih neizostavno bitnih stavki, putem kojih se došlo do njenog rešenja – rekao nam je **Uroš Mihajlović**, koji je još 2019. završio master na Fakultetu za Umetnost i Dizajn u Beogradu na smeru Industrijski dizajn.

umihajlovic91@gmail.com

Veljko Belić, diplomirani dizajner enterijera, učestvovao je na 58. Sajmu nameštaja u Beogradu u okviru programa **Mladi dizajneri**. Veljko je posetiocima predstavio svoj dizajn otvorene sistem police. Kroz proces dizajna se osvrtao na multifunkcionalnost i višenamensku upotrebu police crpeći inspiraciju iz strukture lista paprati. Namenu je dobio tokom procesa jer je fokus stavljaao na funkcionalnost police u kancelarijama i radnim sobama. Polica ima mogućnost na-

stavljanja po dužini, ponavljanjem horizontalnih i vertikalnih elemenata, iz tog razloga spada u grupu sistem police. Postavljanjem jedne ploče upravno na policu, sa još jednim vertikalnim elementom dobija se prostor za rad u obliku radnog stola. Ključna stvar je da je polica lako sklopiva i rasklopiva i pruža mogućnost pomeranja ploča po visini u zavisnosti od potrebe.

veljkobelic10@gmail.com

– Istraživanje na kom se zasniva kolekcija „Portals“ je „Rudo“ Istočna kapija Beograda, kao završni rad iz dizajna nameštaja. Ideja je proistekla iz sagledavanja pomenutog dela grada iz različitih projekcija. Kao odgovor na svoju *kreativnu blokadu*, bilo je izmicanje perspektive posmatranja, što smo primenili i na finalno rešenje.

„Crisscross“ stočić, čine tri ista nogara, za koje imamo utisak da se međusobno prepliću, hvataju šper ploču kao štipaljke, čineći konstrukciju stabilnom, a opet ostavljajući trag celokupnog istraživanja. Koncept je bio taj da se odgovori na pitanja šta vidim odozgo, šta vidim odozdo, i šta vidim sa strane? Takođe, kompletno se rasklapa na 4 elementa, jer smo takođe razmišljali o tome kako se pakuje, i prevozi.

„Gateway“ stolica, ima konstrukciju od čeličnih cevi preko kojih se navlači likra, koja je dovoljno elastična da se prilagodi formi tela i vrati u prvobitni položaj. Koncept stolice, je izmeštanje kruga, stavljaajući ga pod određeni ugao, dobijamo nešto u šta može da se sedne ili legne. Obruč se fiksira na tri tačke nogara, što zapravo proizilazi iz grafičkog rascrtavanja tri zgrade „Rudo“. Kolekcija predstavlja stabilnost a opet vrlo sveden dizajn, kao odraz brutalizma u kom je nastao „Rudo“ – rekla nam je **Sandra Pantelić**, Fakultet savremenih umetnosti Beograd, koja je učestvovala na 58. Sajmu nameštaja u Beogradu u okviru programa **Mladi dizajneri**.

sandra.pantelic231@gmail.com

Izložba Retrospektiva Tehnička škola Drvo art na Sajmu nameštaja

– Drvna industrija i industrija nameštaja u Srbiji imaju budućnost jer imaju stručni kadar – tvrde u Tehničkoj školi Drvo art. – To sa sigurnošću možemo reći posle završetka beogradskog Sajma nameštaja. Pored brojnih izlagača, svoje mesto na sajmu su našle i škole i fakulteti koji obrazuju kadar za ovu branšu: stolare, tapetare, tehničare i inženjere.

„Najlepši prizori za Tehničku školu Drvo art bile su neprestane gužve na njihovom izložbenom štandu. Brojni posetioci su fotografisali izložene radove, a nastavnici i učenici su sa zadovoljstvom konstatovali da ih svi hvalje. Posetioci su čak bili zainteresovani i za kupovinu izuzetnih radova izloženih na štandu. Ali, škola ih ne prodaje. Nastavnici obučavaju svoje učenike kako da osmisle i naprave radove poput onih koje su izložili kao i njima slične. Učenici i nastavnici nisu skrivali ponos zbog reakcija posetilaca, koje su im, sigurno, dale novi vetar u leđa za buduće projekte i radove. Njihova izložba radova pod nazivom *Retrospektiva* predstavila je učeničke radove nastale u nizu radionica i projekata u kojima su učestvovali i na kojima su osvajali nagrade stručnih članova žirija, ali je divljenje posetilaca sajma posebna disciplina – rekla je za časopis DRVO-tehnika profesorka Nataša Pantović. **Bravo za Tehničku školu Drvo art!**

BRENTA LT40 + OKRAJČIVAČ EG300

GODINE DOKAZANE PREFINJENOSTI
I PRODUKTIVNOSTI
TEHNOLOGIJOM TESTERA

SVESTRAN INDUSTRIJSKI
OKRAJČIVAČ I VIŠESTRUKI CIRKULAR

www.woodmizer.rs | office@woodmizer.co.rs

WOOD-MIZER BALKAN D.O.O.
0 230 40 20 50 | 063 1082136

Wood-Mizer
Drvo. Posrednik do Drvo. Posrednik.

PIŠE: profesor Jelena Matić

čudesni svet STOLICA

Osavremenjavanje rada u stvaranju novih proizvoda predstavlja višeslojan izazov, između ostalog i zato što samo po sebi ne mora da predstavlja i napredak u kvalitetu izrađenog. Bez obzira na visok nivo razvoja nauke i tehnike, određeni procesi svoj puni potencijal ostvaruju samo ako se izvode na tradicionalne načine, neretko arhaične, a skoro po pravilu sa veštinama koje se neguju dugotrajno i posvećeno.

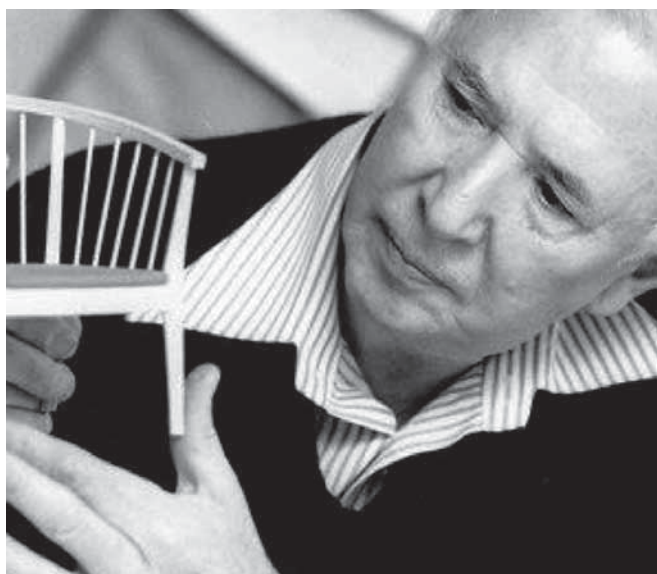
Stolica PP 501 ili Okrugla stolica (Round Chair) nastala je na vrednostima koje su se prenosile kroz generacije danskih stolara i bez ambicija da ima uticaj van lokalne sredine. Nasuprot očekivanom, njeni kvaliteti su daleko prevazišli okvire Danske i učinili je svetski poznatim i traženim komadom.

Hans Vegner
Okrugla stolica

Snaga pravih vrednosti

Hans Vegner je rođen 1914. u Tonderu, malom gradu u Danskoj. Još kao dečak otkrio je svoju strast prema obradi drveta i sa četrnaest godina počeo šegrtovanje kod danskog majstora stolara H. F. Stahlberga. Školu za umetnost i zanat u Kopenhagenu je pohađao u periodu 1936-38., kada se prvi put upoznao sa stolicama iz dinastije Ming čijim formama dugo ostaje inspirisan. Posle studija se zapošljava kao pomoćnik Erika Molera i Arnea Jakobsena, mladih i perspektivnih arhitekata. Za njega će se ovo poslednje iskustvo pokazati posebno plodonosnim, jer dobija priliku da javno pokaže svoj talent učestvujući u dizajnu nove gradske kuće u Orhusu 1938. godine. Tokom istog perioda, počeo je da sarađuje sa vrhunskim stolarom Johanesom Hansenom, pa je po osnivanju sopstvenog dizajnerskog studija 1943. godine značajno oslonio dizajn na zanatski rad jer je znao koliko je bitan za postizanje vanrednih rezultata.

Godine 1949. Vegner je planirao da predstavi dve svoje stolice na godišnjoj izložbi Udruženja stolara u Kopenhagenu, obe od otpresaka. Johanes Hansen je pak smatrao da je zbog popularnosti novog materijala, previše stolica u istom maniru i da bi vrhunski dizajnirana stolica od masiva, izrađena na tradicionalan način privukla više pažnje. Tako je Vegner dva dana pred izložbu krenuo sa novim konceptom i sve iznenadio sa stolicom koja je u sebi sadržala spoj moderne likovnosti i tradicionalnih zanatskih veština. Suprotno Johanesovim prognozama, stručna javnost i danska štampa su bile više privučene oblikovno atraktivnim rešenjima od otpresaka, posebno iskusnijih autora Alvara Alta i bračnog para Ims. Ipak jedna grupa američkih novinara bila je opčinjena Vegnerovom Okruglom stolicom, posvećujući joj članak u prestižnom časopisu „Interiors“, nazivajući je pri tome „najlepšom stolicom na svetu“. Bilo je to prvi put da se jedan moderan danski komad nameštaja pojavio u američkoj štampi i predstavio daleko od lokalnih okvira.

Hans J. Wegner (Hans Jørgensen Wegner), 1914-2007
„Mnogi me pitaju kako smo stvorili danski stil. Odgovorio sam da je to bio kontinuiran proces pročišćavanja i pojednostavljivanja.“

Godine 1952. stolica je bila izložena na postavci Dobar dizajn (Good Design) u Muzeju moderne umetnosti (MoMA) u Njujorku, a godinu dana kasnije postala je i deo njegove stalne kolekcije. Ipak najširu popularnost, Okrugla stolica je stekla 1960. godine kao deo scenografije u televizijskom studiju tokom predstavljanja kandidata za predsedničke izbore. U prvoj debati takve vrste u SAD, kandidati Ričard Nikson i

Stolice iz dinastije Ming su bile predmet proučavanja Vegnera još u studentskim danima.

Vegner je bio inspirisan istorijskim stolicama koje je transformisao u pojednostavljene moderne klasike. Stolica Y (CH24) se oblikovno može povezati sa kineskim stolicama iz dinastije Ming. Ovo je model koji mu je doneo veliki ugled i neprekidno se proizvodi od 1950. godine od strane kompanije Carl Hansen & Søn.

Okrugla stolica je nastala neposredno posle modela CH24, ali sa idejom još pročišćenijeg likovnog izraza. Njen dizajn je rezultat više prefinjenosti oblikovanja nego inovativnosti.

Danski dizajn je široj svetskoj javnosti postao poznat tek posle emitovanja prvog televizijskog prenosa američke predsedničke debate između potpredsednika Ričarda Niksona i senatora Džona Kenedija 1960. godine.

Okrugla stolica je nastala u saradnji Vegnera i proizvođača nameštaja Johanesa Hansena. Danas je proizvodi kompanija PP Møbler.

Vremenom je doživela nekoliko manjih izmena u konstrukciji i materijalima. Poznata je u više varijacija različitih vrsta drveta i tapacirunga.

Džon F. Kenedi su sedeli upravo u Vegnerovoj stolici. Ovaj događaj je njegov dizajn podigao u međunarodne visine i zauvek promenio tok dizajna danskog nameštaja.

Usled nagle popularnosti Okrugle stolice, brojne porudžbine su zatekle Vegnera i Hansena nespremljene. Kako njen dizajn nije bio osmišljen za masovnu proizvodnju, a radionica sa svega par radnika nije mogla da izradi dovoljan broj stolica, mnoge nisu mogle biti prihvaćene. Jahanes Hansen nije bio voljan da uključi u posao svog danskog konkurenta Frica Hansena, a naručioc, uglavnom amerikanci, nisu bili zadovoljni rokovima.

Primeru radi, klub u centru Čikaga koji je poručio 400 komada, čekao je pune dve godine na svoje stolice. Čak i 1966. godine kada je proizvodnja zapošljavala oko 30 radnika, moglo se proizvesti samo tri Okrugle stolice dnevno. Bilo je predloga da se proizvodnja izmesti u SAD, ali se odustalo jer je kvalitet izrade bio prilagođen vrhunskim veštinama danskih zanatlija. Uz sve to, pojavili su se tehnički problemi koje je trebalo rešiti, najčešće kompromisima kojima Vegner inače nije bio sklon.

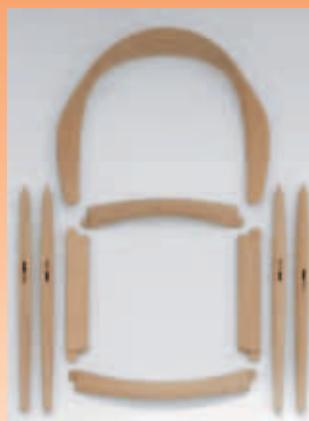
U ranim modelima stolice, korišćena je veza čep-pročep za spajanje rukonaslona sa leđnim naslonom, ali je Vegner bio nezadovoljan estetikom zbog čega se spoj umotavao u trsku kako bi se stvorila iluzija da je sve izrađeno iz jednog komada drveta. Godine 1950. on je unapredio dizajn korišćenjem zupčastog spoja, dok je naslon obmotan trskom ostavio samo za specijalne narudžbine. Novi spoj je bio tehnički veoma zahtevan, ali estetski veoma interesantan, pa je otvorio novo polje izražavanja za Vegnera. U kasnijim radovima, atraktivni spojevi su na neki način postali obeležje njegovog stila.

Zbog razlike u vlažnosti između Danske i SAD-a, pleteno sedište od trske se vremenom opuštalalo i postajalo nefunkcionalno. Da bi rešio ovaj tehnički problem, Johannes Hansen je bio prinuđen da krene sa izradom tapacirane verzije stolice što Vegner nikada nije u potpunosti prihvatio kao svoj dizajn.

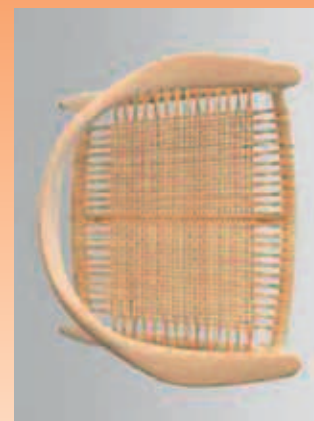
Velika potražnja, a sa druge strane visoka cena i ograničena dostupnost Okrugle stolice podstakli su mnoge imitacije i falsifikate. To je bio takođe jedan od većih izazova sa kojima su se susreli Vegner i Hansen. Godine 1965. su izabrali dvanaest

Redizajniran spoj rukonaslona i leđnog naslona Okrugle stolice otvorio je put ka hrabrom isticanju elemenata veze umesto skrivanju.

Izrađena od minimalnog broja elemenata koji omogućavaju stabilnost konstrukcije i Vegnerove beskompromisne zahteve za udobnošću i kvalitetom izrade.

Okrugla stolica se danas nudi sa čvrstim tapaciranim sedištem (PP 503) ili sedištem od pletene trske (PP 501). Sedište od trske doprinosi laganom i transparentnom doživljaju stolice i predstavlja originalnu Vegnerovu zamisao.

Vegner je došao na ideju o Valet (sobar) stolici 1951. godine, nakon dugog razgovora sa profesorom arhitekture S. E. Rasmusenom i dizajnerom Kai Bojesenom o problemima odlaganja odeće pre spavanja. Ipak proces dovršavanja dizajna nije pokrenut sve dok danski kralj Frederik IX nije naručio 10 komada nakon što je video prvu četvoronožnu verziju.

Školjka stolica (Shell Chair ili CH07) osmišljena je 1963. godine, ali je dizajnom bila ispred svog vremena, pa se sa serijskom proizvodnjom čekalo nekoliko decenija. Danas se smatra jednim od najpoznatijih i najrevolucionarnijih Vegnerovih komada nameštaja.

replika i predstavili ih na događaju kompanije kako bi pokazali u kojoj meri je stolica kopirana. Međutim, sa ovom praksom se nastavilo i kasnije bez obzira što je sa razvojem tehnologije donekle ublažen problem dostupnosti. Godine 2015. norveška carina je zaplenila i uništila pošiljku od sto imitacija Okruglih stolica iz Kine, a restoran koji ih je naručio morao je da plati troškove uništenja.

Hans Wegner je preminuo u 92. godini, a ogroman broj njegovih stolica je još uvek u serijskoj proizvodnji i još dugo će biti. Po svemu, jasno je da je tokom celog života bio vođen snažnom vizijom stvaranja. Kao veoma plodan autor, uspešno je dizajnirao više od pet stotina komada nameštaja, a mnoga od njih se smatraju remek-delimima i izložena su u muzejima širom sveta. Wegner se smatra jednim od najkreativnijih, najinovativ-

nijih i najplodnijih dizajnera nameštaja ikada, a često se naziva i majstora drvenih stolica, kako zbog uspešnosti dizajna tako i po broju razvijenih modela. Njegovo iskustvo kao stolara dalo mu je duboko razumevanje uzajamne veze između tehnika obrade i likovnosti rešenja. Bio je autor oštrog oka za detalje i nenadmašnog osećaja za oblikovne mogućnosti drveta, čija dela odišu modernošću, lakoćom i jednostavnošću. Vegnerova estetika se zasnivala na visokoj etici, dubokom poštovanju drveta kao materijala, ali i ogromnoj radoznalosti prema životu i prirodi koji su mu omogućili da unese organsku formu u industrijski proizvod. Njegov rad je značajno doprineo da se danski nameštaj pozicionira visoko na međunarodnoj sceni i bude prepoznatljiv po svojim prirodnim formama i minimalističkom izrazu. ■

AUTORKE: *Radmila i Marijana
Milosavljević*

Iz knjige: *Trilogija Dizajn i dizajneri XX i XXI veka*
Izdavači: Orion Art i Radio televizija Srbije

Dizajn za pijanistu

Neki slušaoci u koncertnoj dvorani slušaju muziku zatvorenih očiju. Takvo slušanje muzike danas je moguće i u sopstvenoj sobi.

Treba gledati u pijanistu. ■

Glen Gould (1932-1982)

Kanadski muzičar, jedan je od najslavnijih i najinteresantnijih pijanista 20. veka. Izuzetan ekscentrik i kao ličnost i kao umetnik, bio je i kompozitor, pisac, izdavač muzičkih časopisa i negovao je sopstvenu teoriju i filozofiju muzičke umetnosti. Roditelji su mu bili muzičari i odrastao je uz muziku. Kažu da je prvo naučio note a tek posle toga da čita i piše. Završio je muzički konzervatorijum u Torontu a priređivao koncertne performanse širom sveta. Počeo je sa Listom, Šopenom, Šumanom i Brahmsom, nastavio sa Mocartom, Betovenom, Bahom i Hajdnom i na kraju u svoj repertoar uveo Hindemita i Šonemberga. Njegovi koncerti bili su svojevrsni muzički spektakli. Umro je relativno mlad a posle njegove smrti osnovana je Fondacija sa njegovim imenom kao i Nagrada za mlade muzičare koja se dodeljuje posle zahtevnih takmičenja. Za života dobio je brojna međunarodna priznanja i počasti u domenu muzičke umetnosti.

www.simpo.rs

*Za generacije koje
ostvaruju svoje snove*

Sajam kao odraz moći i potencijala sektora

O projektu ALL4WOOD BALKANS za naš časopis je govorio **Erdoan Dzeladin**, regionalni direktor kompanije ITF iz Beograda.

– ALL4WOOD BALKANS je renomirani međunarodni sajam drvne industrije, iverice, parketa, prateće industrije nameštaja, alata i mašina za obradu drveta i dodatne opreme koji će se održati u Beogradu od 08. do 11. MARTA 2023. godine. U istom periodu organizovaćemo i Međunarodni sajam prozora, vrata, stakla i opreme-WINDOW SHOW BALKANS. Kompanija ITF će na ovaj način omogućiti povezivanje i razvijanje poslovanja sa renomiranim kompanijama iz oblasti koje pokrivaju ove dve manifestacije. Oba sajma održaće se na ukupno 20.000 m² zatvorenog izložbenog prostora na Beogradskom sajmu, najvećem sajamskom prostoru u Srbiji.

– ALL4WOOD BALKANS će omogućiti razmenu iskustva i novih pristupa u oblasti drvne industrije i biće glavna trgovačka platforma na kojoj će proizvođači mašina za obradu drveta i podindustrijski sektor nameštaja, koji su poslednjih godina dali ozbiljan doprinos privredi, pokazati kvalitet svojih proizvoda i konkurentnost koja može da se takmiči sa svetom. Pored Balkana u naše ciljno tržište uključujemo i zemlje istočne Evrope, jedno od najvažnijih tržišta u ovom sektoru – kaže **Erdoan Dzeladin**.

– U ALL4WOOD BALKANS smo za kratko vreme dostigli 90% popunjenosti izlagačkog prostora, što je privuklo veliku pažnju u celom regionu. To nam potvrđuje ispravnost odluke koju smo doneli na početku i daje nam nadu za potencijalni rast na srednji i duži rok. Izlaganje na sajmu je važno za kompanije koje žele da ojačaju i učvrste svoju poziciju, prošire svoja poslovanja i otvore nova tržišta.

Zašto je Beograd izabran da bude centar ovog važnog događaja?

– Zato što je Balkan ozbiljno tržište i centar za snabdevanje proizvodima drvne industrije i mašina za obradu drveta, sa 22,4 miliona hektara površina pod šumom, izvozom

Erdoan Dzeladin, regionalni direktor kompanije ITF

šumskih proizvoda blizu 50 milijardi evra i izvozom nameštaja od oko 30 milijardi evra. Pored toga ocenili smo nepostojanje jakog specijalizovanog sajma u regionu koji bi odražavao moć i potencijal sektora. To nam je pružilo priliku da ostvarimo naš cilj i da organizujemo sajam koji će dovesti čitav sektor sa ovog geografskog prostora pod jedan krov. Takođe smo izabrali Srbiju jer nudi ekonomske, geostrateške i sektorske prednosti.

Šta ALL4WOOD BALKANS sajam, pored mašina, alata i opreme za industriju nameštaja i galanterije još može ponuditi i šta se još može videti?

– Sečenje drveta, dimezionisanje, zaštitu i farbanje, mašine za brušenje, prese i peći za sušenje kao i mašine za obradu drveta, a u grupi šumskih proizvoda izlagaće se: trupci, građa, sve vrste ploča, šperploča, parket, furniri, laminati, ivične trake, dekor papiri, vrata (površina, panel, ram, lajsne), zidni paneli.

– ALL4WOOD BALKANS predstavlja raskrnicu evropskih transportnih korido-

ra, lak pristup evropskim plovnim putevima i železničkim mrežama, mogućnost obavljanja bescarinske trgovine sa ukupno 1,3 milijarde stanovnika uz potpisane sporazume o slobodnoj trgovini sa zemljama EU, balkanskim zemljama, Turskom, Rusijom, SAD i Japanom. To je 24-časovna ekspresna dostava do vodećih evropskih destinacija drvnih proizvoda i industrije nameštaja, kao i savremeni sajamski objekti i infrastruktura.

– Na sajmu će se razmenjivati iskustva sa profesionalcima i stručnjacima iz drvne industrije, a izlaganjem i posetom sajmu dobićete nove i korisne ideje. Dobijate priliku da obogatite vaše tržište, promenite percepciju prema delovanju i poslu, istražite nova tržišta za razvoj vašeg poslovanja, da prikazete vaše inovacije u sektoru drvne industrije.

– Zato nemojte propustiti priliku da izlažete i posetite sajam ALL4WOOD BALKANS od 08. do 11. MARTA 2023. i rezervišite vaše mesto još sad – kaže gospodin **Erdoan Dzeladin**.

ALL WOOD BALKANS

Međunarodni Šumski Proizvodi, MDF, Iverica, Parket,
Bočna Industrija Nameštaja i Dodatna Oprema, Sajam
Mašina Za Obradu Drveta i Alata Za Sečenje

MART 2023

8 - 11

BEOGRAD

all4woodfair.com

Glavna Kapija **Balkana**

Mašine Za Obradu Drveta, Šumarstvo I Industriju Nameštaja

A : International Trade Fair - Beograd, Bulevar Vojvode Mišića br.14, Hala 1A

T : +381113615965 | **E** : jasminkasavic@itf.rs | **W** : itf.rs

PIŠE: Miloš Tica

Organizacija proizvodnje

U prvom članku iz ove serije tekstova smo naveli da je naš osnovni cilj usmeravanje pažnje na **algoritme optimizacije** u oblasti **planiranja proizvodnje**. Još jednom ćemo ukazati na dva osnovna razloga:

– U tehničkoj literaturi o upravljanju proizvodnjom pitanje optimizacije proizvodnih procesa se završava samo na konstataciji ciljeva optimizacije.

– U literaturi o algoritmima se, zbog složenosti problema, pristupa čak trivijalnim primerima, na osnovu čega se malo šta može zaključiti i o tehničkoj i o algoritamskoj suštini u rešavanju problema.

Za jednog **programera ili inženjera** (saradnike u timu za razvoj i primenu informacionog sistema) vrlo važno je da shvati širu sliku okruženja u kome se razvija zadati program. Programer treba da razume potrebe **krajnjeg korisnika**, sistem analitičara i sistem dizajnera, kako bi komunikacija između svih učesnika u razvoju i programiranju složenih poslovnih, ne samo proizvodnih, sistema, bila što lakša i brža.

Osnovni faktori proizvodnog sistema kao osnova planiranja

U krajnjoj konsekvenci, na oblik algoritma za optimizaciju procesa proizvodnje utiču poslovna politika preduzeća, trenutna poslovna situacija u preduzeću i okruženju (menjaju se prioriteta), kao i brojni faktori, od kojih su neki eksplicitni, a neki relativno prikriveni: organizaciona struktura preduzeća (o tome smo već govorili); prostorna organizacija proizvodnih pogona; priroda proizvodnog procesa; složenost proizvoda i složenost teh-

nološkog postupka; vrsta i kapacitet mašinskog parka; opremljenost mašina radnim operacijama; opremljenost procesa automatskim prikupljanjem podataka (SCADA); opremljenost procesa automatskim obeležavanjem proizvoda i poluproizvoda; veličina proizvodne serije; upravljanje alatima i instrumentima; organizacija skladišta; organizacija internog transporta; organizacija rada i radnika u proizvodnom procesu; snabdevanje energentima i fluidima; kontrola kvaliteta proizvoda i obavljanja proizvodnog procesa, kao i obezbeđenje dokumentacije koja prati proizvodni proces.

Planiranje poslovnih funkcija

Temelj celokupnog sistema programa za optimizaciju radnih aktivnosti je **planiranje proizvodnje** koje se, u najsloženijoj varijanti, deli:

– Prema **domenu** planiranja na: planiranje proizvodnog asortimana (vrsta i količina proizvoda); planiranje kapaciteta; planiranje proizvodnog procesa; planiranje nabavke; planiranje prodaje; planiranje zaliha; finansijsko planiranje; planiranje troškova; planiranje kadmova; planiranje investicija i planiranje tekućeg i investicionog održavanja

– Prema **nivou** planiranja na: planove upravljačkih organa preduzeća; planove rukovodilaca sektora; planove rukovodilaca odeljenja i operativno planiranje.

– Prema **vremenskom** okviru na: dugoročno planiranje, srednjoročno planiranje, – godišnje planiranje, mesečno planiranje i **terminiranje** (sedmično/dnevno/satno planiranje).

U svakoj od ovih oblasti mogu se koristiti posebni namenski programi za optimizaciju upravljanja poslovnim funkcijom. Ogroman je i **organizacioni i matematičko-logički** problem uskladiti toliko brojne planove po sve tri navedene dimenzije.

To za sobom podrazumeva sledeće: **prvo bez kvalitetnog informacionog sistema** obezbeđenje konzistentnog **sistema planiranja** je teško moguće ili

čak nemoguće; i **drugo bez kvalitetnog sistema planiranja** nema ni kvalitetne **optimizacije procesa rada**.

Integralni uvid u ovako složenu strukturu planova za korisnika je **praktično nemoguć**. Fleksibilan vizuelni pregled **ukrštanja planova po raznim dimenzijama** je **očigledno nužan**, a to je moguće samo uz pomoć kvalitetnog softvera.

U manjim ili manje razvijenim preduzećima funkcije planiranja se, po svakom aspektu, sažimaju prema potrebama i mogućnostima preduzeća i ostaju u domenu ekspertskog znanja.

Prostorna organizacija preduzeća

Proizvodni proces je tok materijala i informacija u **vremenu i prostoru**. Prostorna organizacija proizvodnih mesta u velikoj meri utiče ne samo na robove izvršenja nego i na troškove proizvodnje. **Logistika** je važan faktor u organizaciji proizvodnje, čemu se velika pažnja posvećuje već kod **projektovanja** proizvodnog kompleksa, uz moguće korišćenje **optimizacionih programa posebne namene**.

Ovde se nećemo upuštati u detaljnu analizu prostorne strukture, samo ćemo nabrojati oblike prostornih elemenata koji se najčešće sreću u praksi. Od veličine preduzeća, složenosti proizvodnog procesa, prostornih mogućnosti, organizacionih principa i drugih faktora uspostavlja se **prostorna šema** preduzeća, koja je, uz **pogonsku infrastrukturu i sastavnicu proizvoda**, istovremeno i temelj za izradu tehnološkog postupka. Ukoliko je proizvodno mesto prosto, možemo ga zvati uslužno mesto ili kraće mašina, inače može biti i uslužna grupa (grupna tehnologija ili fleksibilna ćelija). Važno je naglasiti da je **prostorna šema** osnova za izradu **šeme mesta troška**.

Prostorna šema

Prostorna struktura se, slično organizacionoj, uspostavlja po hijerarhijskom principu: **proizvodna mesta, otvorena skladišta, zatvorena skladišta i ostala stacionarna mesta...**

Ljubaznošću urednika časopisa *DRVO-tehnika* pripremili smo seriju članaka iz oblasti *operativnog upravljanja proizvodnjom*. Članci su, inače, ekstrakt iz knjige *Teorija i praksa programiranja* čiji je autor Miloš Tica, koja je trebalo da bude objavljena do kraja 2022. godine. Namena ovih članaka, kao i same knjige, je da:

– *Informatičare (projektante i programere)*, koji učestvuju u izradi informacijskih sistema i programa u oblasti proizvodnje, upozna sa osnovnim elementima proizvodnih sistema u oblasti operativnog upravljanja.

– *Mlađe inženjere drvotehnike*, koji se bave operativnim upravljanjem u proizvodnji, upozna sa algoritamskim metodama i tehnikama kojima se rešavaju problemi upravljanja.

Posebna pažnja posvećena je problemima *raspoređivanja aktivnosti* u smislu optimizacije proizvodnih procesa: **Raspoređivanje aktivnosti** (*scheduling*) je organizacija većeg broja proizvodnih zadataka sa ciljem postizanja njihovog najboljeg protoka u odnosu na kriterije koji imaju **vremensku** dimenziju ili konotaciju.

Vanjski i unutrašnji transport

Poseban problem u proizvodnom procesu i procesu optimizacije je interni prenos/prevoz materijala i proizvodnih elemenata, fiksnim ili mobilnim transporterima, sa jednog obradnog mesta na drugo. Kvalitativna (ali i kvantitativna) optimizacija transportnih tokova donosi velike vremenske i troškovne uštede. Transporteri mogu biti *stacionirani* i *mobilni*.

Proizvodna infrastruktura (mašinski park)

Kvalitet i brzina proizvodnog procesa značajno zavise ne samo od kvaliteta mašina, pribora, instrumenata i alata koji se koriste u proizvodnji, nego i od njihove *organizacije*. Savremene mašine su ili vrhunski specijalizovane mašine ili univerzalne koje mogu da rade više operacija.

Organizacija proizvodne infrastrukture je tokom industrijskog razvoja uspostavila više organizacionih koncepata:

– *Radionička proizvodnja* je klasična organizacija, gde su mašine **iste** vrste (obavljaju iste vrste operacija) koncentrisane na jednom mestu/pogonu, mada mogu imati različite performanse i davati različit kvalitet proizvoda.

– *Grupna/tipska proizvodnja* podrazumeva mašine **različite** vrste organizovane tako da njihov fizički raspored prati redosled tehnoloških operacija, usklađenih u odnosu na *dominantnu grupu sličnih proizvoda*, kako bi unutrašnji prenos međuproizvoda bio što efikasniji.

– *Linajska proizvodnja* ide usmerenim fizičkim i logičkim tokom od prve do poslednje operacije.

– *Fleksibilne radne ćelije* gde se na jednom radnom mestu koncentriše veći broj operacija, sličnog ali moguće i različitog tipa.

– *Fabrike bez ljudi* su visoko automatizovane i robotizovane fabrike, kojima upravljaju programi.

Kvalitet i organizacija proizvodne infrastrukture su ključni parametri za postupke upravljanja i *optimizaciju* proizvodnje.

Proizvodni tokovi – tehnološki procesi

Proizvodni tok je prevashodno određen prirodom tehnološkog procesa kojim se preduzeće bavi, pri čemu u svakoj tehnologiji postoji definisan skup operacija kojima se na postupan način vrši transformacija predmeta rada.

U industriji prerade drveta to su oblasti: primarna prerada drveta, proizvodnja građevinske stolarije, proizvodnja nameštaja, proizvodnja drvenih kuća, proizvodnja obloga, proizvodnja ostalih brojnih specijalnih predmeta od drveta.

Prostorna organizacija i proizvodna infrastruktura su osnova za definisanje modela proizvodnih procesa. Izrada svakog proizvoda koji postoji u proizvodnom programu ima svoj logičan tehnološki postupak, od prve do poslednje operacije. Zato se pri planiranju i izgradnji proizvodnog kompleksa, unapred, u kvalitativnom smislu, optimizira procesni tok za celi spektar proizvoda. Kad je reč o **bitno** različitim proizvodima poželjno je formirati nezavisne proizvodne linije ili čak odvojene fabrike (npr. Kolarević: fabrika za proizvodnju ploča od masiva, fabrika za proizvodnju drvenih kuća, fabrika nameštaja).

Vrste operacija

Osnovu tehnoloških postupaka/procesa čine **operacije**, koje mogu biti klasifikovane po brojnim kriterijumima. Na osnovu dobrog klasifikacionog sistema proizvodnih elemenata i proizvodnih postupaka mogu se, kroz *obradu operativnih dokumenata*, dobiti vrlo korisne informacije o uspešnosti organizacije proizvodnje. Ovde smo,

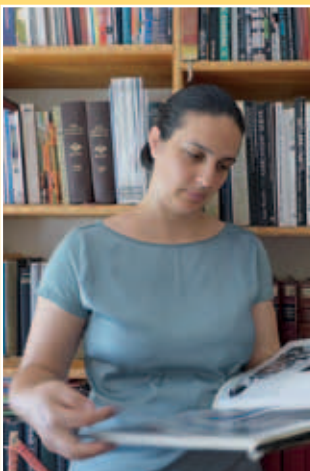
kao očigledan primer, izabrali dva kriterijuma:

Kriterijum-1: Prema vrsti obrade:
Mehanička obrada (rezanje, tesanje, krajčenje, oblikovanje, bušenje, presovanje...); **Hidrotermička obrada** (parenje, sušenje, prisušivanje) i **Površinska obrada** (brušenje, poliranje, farbanje, lakiranje, impregnacija, zaštita drveta...)

Kriterijum-2: Prema dinamici procesiranja: U okviru celokupnog tehnološkog procesa mogu se formirati grupe uzastopnih operacija koje predstavljaju relativno samostalne podceline koje se zovu **faze proizvodnje**. U našem primeru prerade drveta to su: **Faza-1: Primarna prerada drveta** (koranje, prerezivanje, tesanje...); **Faza-2: Hidrotermička obrada** (parenje, sušenje); **Faza-3: Mašinska obrada** (rendisanje, glodanje, bušenje, sečenje, ljuštenje, tokarenje, dubljenje, lepljenje, savijanje...); **Faza-4: Površinska obrada** (brušenje, bojenje, lakiranje...); **Faza-4: Završni radovi** (montaža fabrička, završna kontrola, pakovanje, montaža na objektu...)

Faze rada, prema prirodi posla, mogu u proizvodnom procesu bez prekida slediti jedna iza druge, ili, u drugom slučaju, što je posebno važno, međuproizvodi mogu biti lagorovani na međufazna skladišta i tek kasnije, dodatnim naložima, preći u sledeću fazu obrade. Dobra fazna organizacija proizvodnje je osnova za kvalitetnu logistiku, u smislu skladištenja međuproizvoda i njihove dostave u sledeće faze rada.

Zaključak: Izvinjavamo se nestrpljivim čitaocima, što smo, pre konkretnih tekstova o optimizaciji, smatrali da je potrebno ukazati na osnovno okruženje od kojeg bitno zavise i sami algoritmi optimizacije. Obećavamo da ćemo današnjom temom zaključiti 'pripreme' radove. ■

PIŠE: *mr Mare Janakova Grujić,*
istoričar umetnosti

Ruski arhitekta Piter Kostelov pripada srednjoj generaciji graditelja ove zemlje, i karakterističan je po drvenim kućama koje imaju porodičnu namenu i verne su drvetu kao materijalu kako u svom eksterijeru, tako i u svom enterijeru. Zanimljiv je i profesionalni put Kostelova – početak njegove karijere obeležen je radom u kinematografiji, da bi 1995. godine postao samostalni arhitekta koji je predano radio na dizajniranju enterijera stanova. U trenutku kada je počeo da se bavi stambenom arhitekturom u širem kontekstu (jednoporodičnim kućama), odmah su usledile i prestižne nagrade, kako nacionalnog, tako i internacionalnog karaktera.

Kuća na obali Volge u gradu Novorosijsku na jugozapadu Rusije predstavlja neobično rešenje ruske drvene kuće. Fasada se sastoji od zapravo jednostavnog „mozaika“ drvenih panela, od kojih je svaki u drugačijem mikro-slogu dasaka i boji. Prisutne su praktično sve tehnike obrade i slaganja: preklapanje dasaka, pune daske, moderna profilisana daska, kovano kvadratno drvo; nekonvencionalna obrada sa građom različitih preseka. Kako bi se postigao željeni efekat u likovnosti fasade, fragmenti kompo-

zicije su farbani (bajcova-ni) u različite nijanse zemljanih boja i fiksirani pod različitim uglovima u cilju variranja reflektovanja sunčeve svetlosti. Inspiraciju za ovakav „pačvork“ postupak modelovanja fasade, Kostelov je dobio iz arhitekture individualne gradnje sovjetskog doba. Takozvane „dače“ (privatne drvene kuće iz tog doba) pravljene su od materijala koji su njihovi siromašni investitori imali pri ruci ili nalazili u svojoj okolini, te su kuće izgledale nalik na krpljenu čebad.

Organizaciona šema prostora podrazumeva udobno stanovanje dva odrasla para (roditelja i odrasle dece), sa moguć-

Drvo u oživljenoj tradiciji ruske kuće

obalju Volge. Kostelov je u ovom projektu ponovo oživeo tradiciju, ali je drvo ostalo njegov sveprisutan izbor. Za razliku od prethodnog, ovaj objekat je lociran znatno severnije, na severozapadu zemlje, pa su u konstrukciji korišćeni specijalni izolacioni paneli takođe drvenog porekla. Pored dnevnog boravka i kuhinje, postoje dve spavaće sobe, toalet sa tuš kabinom, radionica i ostava. Tu su i veranda i garaža za dva automobila. Otvorena veranda sa malim prozorom za provetranje nalazi se ispod krova zgrade.

Fasada ove kuće je takođe u visokoj i neobičnoj estetici, ukrašena posebnim ornamentalnim panelima. Ideja dekoracije derivira iz tradicionalnog ruskog stila - dekorativni elementi postavljeni su oko prozora i vrata. Jednostavni oblici oko njih, kao i klasični dekorativni elementi, imaju ulogu da ih „umire“ i stvore harmoniju kompozicije. „Pačvork“ slog prepoznavamo i u ovom delu - zidovi su „isečeni“ na segmente i međusobno se razlikuju po veličini ukrasnih drvenih elemenata, boji i teksturi, što sve ukupno kreira „pokretnu scenografiju“. Iznad njih su pričvršćeni dekorativni elementi – lajsne i kapci. Spojevi obloga i navoja obloženi su poprečnim dasnama pričvršćenih vidljivim šrafovim. Ornament dekorativnih elemenata je obrađen tako da liči na savremenu interpretaciju duboreza, a sami elementi izrađeni su od vodootporne šperploče debljine 15 mm. Uloga bele boje ima nezaobilaznu ulogu u ritmu i strukturi „slike“ fasade. Likovna formula fasade preneti je i u enterijer, pa su zidovi u istom, živopisnom „mozaiku“, podsećajući nas na integralnost prostora. ■

nošću primanja gostiju. Plac na kome se kuća nalazi smešten je sasvim blizu reke Volge, i imajući u vidu da je pogled na ovu impresivnu reku bio dostupan tek sa trećeg sprata, a i običan funkcionalni program koji bi podmirio sve ukućane, objekat je izveden na tri etaže. Spoljašnja složena ramovska konstrukcija ne odslikava unutrašnje prostorne podele, već živi nezavisno i samodovoljno. Variranje oblika i dimenzija prisutno je i u enterijeru, koji takođe odiše krajnje neobičnom atmosferom. Preplitanje spoljnog i unutrašnjeg prostora, u cilju humanizacije života, vidljivo je u postojanju nekolicine „verandi“, koje posebno zaživljavaju tokom leta.

Vikend kuća u Tveru takođe je smeštena u pri-

LAMAR FLOORING
SALON PARKETA U BEOGRADU
Autokomanda, Bulevar oslobođenja 18c
tel: 011 2647 590, 3690 247

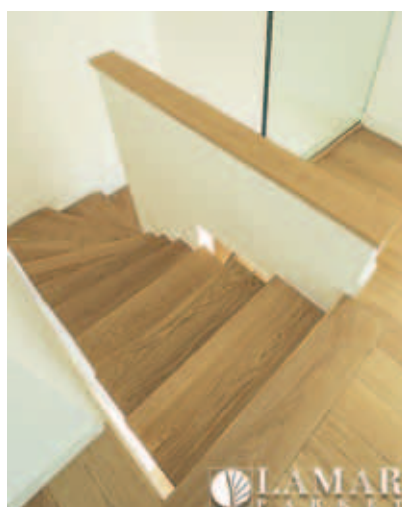
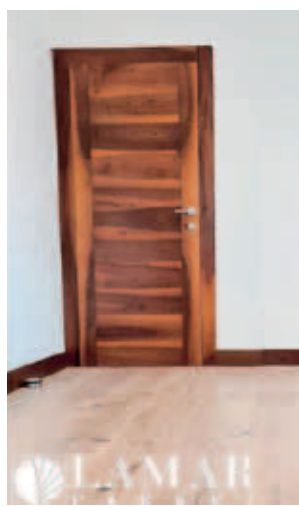
ekskluzivni troslojni parketi

Kompanija **SAMATINI** ima kompletnu savremenu opremu i zaokruženu proizvodnju za izradu 100.000 do 120.000 m² troslojnih ekskluzivnih parketa godišnje. Proizvodnja od prerade trupaca pa do izrade troslojnih parketa se obavlja na najsavremenijim mašinama koje omogućavaju veoma visoku preciznost izrade.

Troslojne parkete proizvodimo od kvalitetnog hrasta, bukve, jasena, graba, bagrema, javora, trešnje, oraha, vengea i tikovine. Takođe proizvodimo **industrijski pod** i **termotretirani parket** pri čemu svi proizvodi poseduju odgovarajući sertifikat.

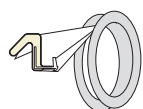
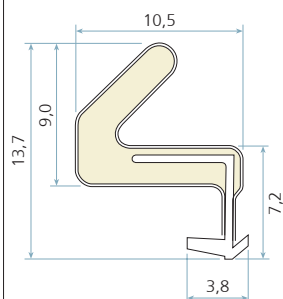
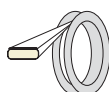
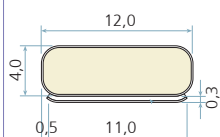
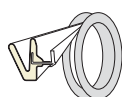
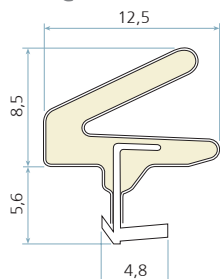
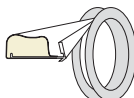
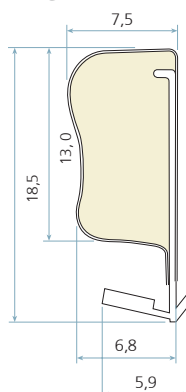
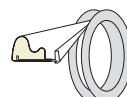
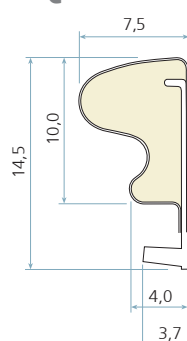
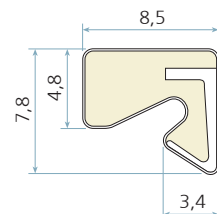
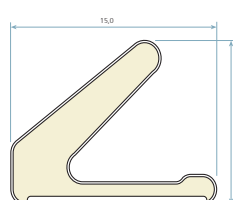
Kompanija SAMATINI takođe proizvodi **stepeništa**, **vrata** i **nameštaj** od punog drveta.

Završna obrada se radi najkvalitetnijim uljima u preko četrdeset boja. Nudimo saradnju projektnim biroima, arhitektama i parketopolagačima, za vrhunsko opremanje ekskluzivnih prostora troslojnim LAMAR parketima od svih vrsta drveta.

Samatini d.o.o.
proizvodnja **LAMAR** parketa

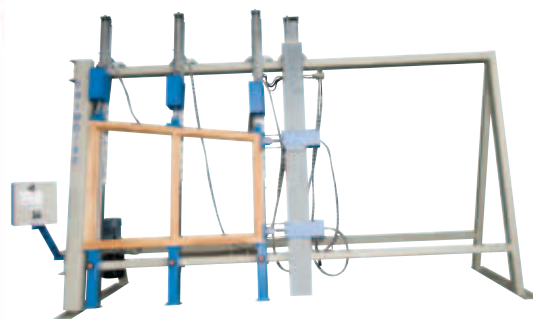
SAMATINI - Fabrika LAMAR parketa
Milići - Bosna i Hercegovina
tel: +387 (0) 56 745 500, tel/fax: +387 (0) 56 741 101
e-mail: samatinidoo@gmail.com, www.lamar-parket.com

QL 3078**QL 1026****MAKOPLAST****NOVO U PONUDI**
*Schlegel**Schlegel***QL 3113****QL 3053****QL 3054****QL 3034****QL 3121**Hilandarska 17, 11271 Surčin • tel. 011 8442 125 • tel/fax. 011 8442 124 • mob. 063 8088 501 mariomakoplast@gmail.com**TRIMWEX** [®]**TRIMWEX D.O.O.** Pot k skakalnici 9a, 1210 Ljubljana-Šentvid, Slovenija• t: +386 1 512 93 60 • m: +386 31 364 779 • f: +386 1 512 93 65
• www.trimwex.si • e: info@trimwex.si

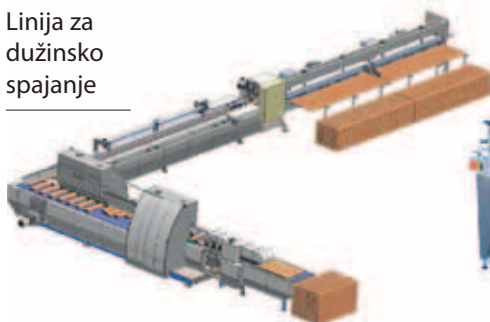
Hidraulička presa i nanosač PVA ljepila

Nanosač PU ljepila

Elektro hidraulična okvirna presa

Linija za
dužinsko
spajanjeLinija za
naulivanje

Presa za širinsko spajanje

Tehnička škola „Drvo art“ Beograd

UČIMO U FRANCUSKOJ

„Učimo u Francuskoj“ naziv je najnovijeg projekta Tehničke škole *Drvo art* u okviru kojeg je grupa od 16 nastavnika i učenika boravila u Školi za umetničke zanate (Lycée des Métiers d'Art) u Sent Kventinu u Francuskoj.

O saradnji beogradske i francuske škole pisali smo pre godinu dana, nakon što je delegacija Tehničke škole „Drvo art“ iz Beograda, koju je predvodila **dr Zorica Đoković**, direktorka škole, posetila jednu od najvećih srednjih stručnih škola koja u Francuskoj školuje kadrove za drvnu industriju, a nalazi se u epicentru francuske industrije nameštaja. Upoznavši se detaljno sa sistemom srednjeg stručnog obrazovanja kadrove u oblasti obrade drveta i prilikama u drvnoj branši, predstavnici škole *Drvo art* su saznali da, iako su oprema i uslovi rada neuporedivo bolji u Francuskoj, imaju slične

probleme. Zajedničko im je, naime, smanjeno interesovanje i permanentno manji broj upisanih učenika.

Ovog puta, početkom novembra, u Sent Kventinu je boravilo osam učenika sa smerom Tehničar za oblikovanje nameštaja i enterijera, šest nastavnika stručnih predmeta, a sa njima su bile direktorka i bibliotekarka Tehničke škole *Drvo art*.

Učenici su proveli dve nedelje u partnerskoj školi radeći na izradi zadatih proizvoda. Tako su imali priliku da vide kako i šta uče njihovi vršnjaci iz Francuske i da uporede sličnosti i razlike sa radom u svojoj matičnoj školi.

Tehnička škola „Drvo art“ poznata je po svojim međunarodnim aktivnostima. Direktorka škole **dr Zorica Đoković** ima bogato iskustvo u toj oblasti i ušla je u sastav Nacionalnog tima za podršku mobilnosti u stručnom obrazovanju koji je formirao ministar prosvete. Cilj je podsticanje i pomoć stručnim školama u Srbiji da uspešno apliciraju i sprovedu projekte mobilnosti u okviru Erasmus+ programa. U tu svrhu, na poslednjem sastanku Zajednice škola u oblasti šumarstva i obrade drveta, direktorka beogradske škole detaljno je informisala kolege iz drugih škola o postojećim mogućnostima.

Iako su oprema, prostor i radovi francuskih đaka ostavili snažan utisak, dele mišljenje svojih nastavnika da organizacija daleko zaostaje za onom „kod kuće“. Iako su u školi provodili po devet sati dnevno, od čega čitavih

osam radeći, ističu da im to nije smetalo, da su se brzo navikli na rad u *dve smene*, da su uživali u radu, kao i prilikama da se druže sa francuskim učenicima i dele školska iskustva. Nije im smetalo što u školskoj radionici nije bilo

Fotografije arhiva Drvoart

Grupa učenika i nastavnika Tehničke škole „Drvo art“ iz Beograda odala je počast **Kralju Aleksandru I** i prisustvovali polaganju venca na spomenik u okviru zvaničnog programa obeležavanja Dana primirja grada Sent Kventina, 10. novembra 2022. godine.

Venac su položili Aleksis Grandin, zamenik gradonačelnice, Zorica Đoković direktorka Tehničke škole „Drvo art“ i Ana Bonami, direktorka Škole za umetničke zanate (Lycée des Métiers d'Art Saint-Quentin) iz Sent Kventina. Tom prilikom, intonirane su himne obe zemlje i odata pošta stradalim vojnicima, a ceremoniju su uveličali ratni veterani Francuske. Prilikom polaganja venca, govor su održali zamenik gradonačelnika i direktorka beogradske škole, koja je podsetila na stradanja francuskog i srpskog naroda, kao i veze Francuske i Srbije u Prvom svetskom ratu. Tom prilikom je istakla da je posebno bila dirnuta kada je među učenicima francuske škole sreća potomke srpskih civila koji su našli utočište u Francuskoj.

Narednog dana, gosti iz Beograda učestvovali su u maršu mira povodom Dana primirja. Na sve njih veliki utisak je ostavila činjenica da je u Francuskoj veoma živa i izražena kultura sećanja i bilo im je drago što su mogli da učestvuju u takvom događaju i daju svoj doprinos sećanju na slavne i hrabre pretke kojima dugujemo svoju slobodu.

zbog čega je u partnerskoj školi provela tri nedelje.

Uvođenje intarzija je novi cilj Drvo art škole. S obzirom da je u pitanju umetnički zanat koji je skoro zamro kod nas, a da intarzije daju posebnu čar i lepotu nameštaju podižući njegov kvalitet i cenu, kao i da je sastavni deo stilskog nameštaja, dorćolska škola upustila se u pionirski poduhvat koji treba da omogući njenim učenicima da steknu i ovu veštinu i primene je u svom profesionalnom radu po završetku škole. Nastavnica Kasija trebalo bi da naučeno proširi na učenike i zainteresovane kolege, kao i da nastavi svoje usavršavanje u oblasti intarzija i u narednim godinama. Postoji ideja da se još nastavnika pošalje u Francusku na obuku, kao i da nastavnik francuske škole dođe u Beograd da održi obuku beogradskim kolegama. Iako, možda, deluje preambiciozno, od direktorke Đoković saznajemo da nije u pitanju „nemoguća misija“ i da Škola Drvo art uveliko radi na dobijanju akreditacije za mobilnost u stručnom obrazovanju, a što bi trebalo da joj omogući da u narednih pet godina redovno šalje učenike i nastavnike na obuke u inostranstvo.

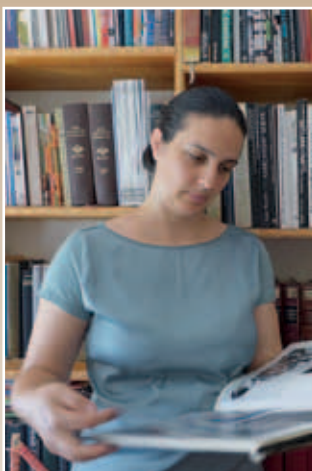
U međuvremenu, partnerske škole rade na čitavom nizu zajedničkih aktivnosti zahvaljujući kojima će nekoliko grupa francuskih učenika boraviti u našoj prestonici u narednim mesecima: najpre grupa učenika tapetara koja stiže krajem januara i ostaje tri nedelje, koliko će ostati i grupa učenika stolara koja će pohađati nastavu u „Drvo artu“ u martu i aprilu. Očekuje se i troje učenika na Međunarodnoj kreativnoj radionici „Dizajn igralište – Design Playground“ po kojoj je beogradska škola i postala poznata, a sa čijom realizacijom se počinje od ove godine nakon trogodišnje pauze izazvane pandemijom korona virusa. ■

grejanja iako se dnevna temperatura kretala između 2 i 12 stepeni. Naime, prilikom zamene grejnih instalacija tokom leta, radionica nije povezana na grejnu mrežu te su francuski đaci ostali da se smrzavaju i nakon što su se Beograđani vratili kući.

Osim rada u školskoj radionici, imali su priliku da posete i malo preduzeće u Amijenu „ID-SIGN company“ koje je osnovala grupa bivših đaka Škole za umetničke zanate.

Nastavnici su proveli jednu sedmicu u poseti i tom prilikom pratili određene stručne predmete shodno tome koje predmete sami predaju u matičnoj školi: teorijske, praktične, umetničke, u oblasti pripreme i kontrole proizvodnje, CNC tehnologija, upoznavali se sa programima i literaturom. Jedina koja je duže ostala je nastavnica **Kasija Milenković** čiji zadatak je bio da savlada osnove izrade intarzije

PIŠE: mr Mare Janakova Grujić,
istoričar umetnosti

Danski skulptor Nikolas Šurej, stvara ručno rezbarene drvene komade koji imaju funkciju nameštaja, ili pak samostalnih umetničkih predmeta. U njegovom radu oživljena je tradicija spore obrade drveta, i uopšte sklonost prema prirodnom materijalu za izbor izrade umetnina i elemenata pokućstva. Po profesiji arhitekta, Šurvej objašnjava svoju pasioniranost drvetom iz detinjstva provedenog u selu na jugozapadu Engleske: „Uvek sam voleo drvo, a neke od mojih najlepših uspomena smeštene su ispod krošnji drveća ili u šumama. Rad sa drvetom me povezuje sa ovim sećanjima i daje mi osećaj intrigrantnosti i avanture“.

Glavni princip Šurejevog kreativnog procesa jeste radoznalost u istraživanju forme. „Ja preferiram organske forme jer postoji zadovoljstvo u crtanju glatkih krivina koje se prelivaju jedna u drugu. Za dizajnera je važno da skulptura nije ezoterična umetnička forma; trebalo bi da bude razigrana i da ispuni gledaoca željom da dopre do nje i da se bavi njom. Često smo obeshrabreni da dodirujemo skulpturu jer joj dajemo neku vrstu dragočnosti. Ali dobra skulptura ispunjava svoje gledaoce upravo željom da je dodirnu“.

Većina tvrdog drveta sa kojim Šurej radi lako bi mogla biti stara nekoliko stotina godina, i njemu se upravo sviđa ideja da svaki komad ima osećaj za vreme zaključen unutar same strukture. „Svaki prsten rasta na deblu ukazuje na celogodišnje iskustvo“, objašnjava on. „U kontekstu komercijalne drvene građe, šume

Fotografije: arhiva autora

se često posmatraju kao zalihe robe, a ne kao ekosistemi čije je pažljivo upravljanje ključno za održavanje biodiverziteta“. Da bi se suprotstavio ovome, Šurej nabavlja svoje drvo iz Kopenhagena i okoline, koristeći „otpadno“ drvo posećeno u gradskim parkovima ili ulicama. Čeka se i do tri godine pre nego što ove daske budu spremne za upotrebu.

Poreklo i istorija materijala koji koriste, predstavljaju presudan faktor u radu ovog umetnika. „Uvažavanje

i puna svest o materijalima koje koristimo u svakodnevnom životu jednako je važna kao i informisanost o tome odakle potiču stvari koje konzumiramo - kao što su hrana, piće i odeća. Kada vajam komad od drveta, mnogo razmišljam o tome da zaista radim sa drugim prirodnim organizmom, a ne samo da oblikujem beživotni predmet“.

Postoji toliko mnogo prednosti korišćenja drveta u umetnosti i dizajnu koje prevazilaze vizuelnu estetiku.

Drvo izdvađa ugljen-dioksid, tako da je njegov uticaj na životnu sredinu daleko manji od ostalih građevinskih materijala kao što su čelik, aluminijum ili beton. Potom, ono poboljšava kvalitet vazduha smanjenjem vlažnosti, podstičući lakše disanje. Kao materijal je lagano, a istovremeno izuzetno izdržljivo. „Drvo je neverovatno kontradiktoran materijal, dovoljno je meko da se lako obrađuje ručno, ali dovoljno snažno i tvrdo da poprimi praktično bilo koji oblik“, objašnjava umetnik. „To je materijal prijatnog osećaja koji je topao na dodir i ima bezvremensku modernu estetiku“. Osim što je iskusio sve ove prednosti, Šurej se u svom delanju nada da će stvoriti komade koji će odjeknuti kod konzumenta na filozofskom nivou, a ne samo estetski ili dekorativno.

Život u Kopenhagenu, gradu kao predvodniku savremenog svetskog dizajna, uticao je na to kako ovaj skulptor radi, ali ne u očiglednom smislu. „Kopenhagen ima taj neverovatan imidž grada dizajna, ali mislim da su u tome moguća preterivanja. Za mene, zapravo, stvari koje su u ovom gradu važne jesu sporija, jednostavnija zadovoljstva, poput živopisne prirode koja se zapravo nalazi izvan grada“.

S obzirom da smo svedoci ponovnog oživljavanja odnosno uvažavanja procesa spore izrade, od proizvodnje hrane do umetnosti, ovaj dizajner nalazi svoje mesto upravo u takvom pristupu životu i radu. „Zanat je poslednjih godina postao pomalo mutna, pogrešno upotrebljena reč. Čitav pojam o tome je u suprotnosti sa načinom na koji mi u razvijenim društvima konzumiramo stvari, a to je - prekomerno. Za mene je, stoga, zanat jedan od protivotrova kapitalističkog konzumerizma.“ Imajući u vidu Japan, zemlju koja se probija na polju dizajna kvalitetom i održivošću proizvoda, Šurej iznosi: „Kao spoljni posmatrač, mislim da se Japan u svetu dizajna probija zahvaljujući uvažavanju zanatskog umeća umesto površnog kvaliteta. Posebno mislim na tradicionalne japanske tehnike obrade drveta. Za mene, to ima direktne veze i sa evidentnim smislom za poeziju te zemlje. Upravo kroz ovakav pristup, japanska kultura je kroz istoriju razvila poštovanje za poetiku prostora, svetlosti, senke i materijala.“ Japan je velika inspiracija za ovog umetnika, i glavni motiv ekspresivnosti oblika koje stvara. ■

PIŠE: dr Miladin Brkić

Peletirke za biomasu

Danas se postavlja pitanje ekonomičnosti, ekolozičnosti i održivosti upotrebe čvrste biomase, kao alternative fosilnom gorivu. Potencijalne količine ostataka drvene i poljoprivredne biomase su velike, u Srbiji iznose oko 20 miliona tona svake godine. Kod nas se za sada od navedene količine koristi do pet procenata.

Sabijanjem sirovine bez dodavanja vezivnog sredstva, pod visokim pritiskom (300 do 450 bara), u svrhu podizanja temperature sirovine 80 do 90°C (radi omekšavanja ligninskog kompleksa i pretvaranje celuloze u samolepljivo sredstvo), dobija se energetski pelet homogene forme. Zbog velikih opterećenja, koja se javljaju prilikom sabijanja sirovine sa velikim sadržajem celuloze, peletirke moraju da budu specijalne konstrukcije, tj. od visoko otpornih materijala, sposobnih da izdrže sile velikih vrednosti.

Radni organi pelet prese su: matrica sa pritisnim valj-

za obradu, jeftinija i ima manju potrošnju energije. Izrada prstenaste matrice je izuzetno teška, posebno termička obrada, jer nastaju dodatne deformacije prstena, usled unutrašnjih naprezanja materijala. Sirovina se ubacuje u prostor za presovanje i razdeljivačima se podjednako raspodeljuje na otvore matrice. Na matrici se stvara tanak sloj od sirovine. Preko tog sloja okreću se valjci pritiskivači na odgovarajućim ostojanjima od matrice (0,1 do 0,5 mm) i stvara se sabijen, zgusnut, sloj sirovine. Podešavanje ostojanja valjaka od matrice može da se obavlja hidrauličnim uređajem.

Kod većeg kotrljanja valjaka (> 2,5 m/s) dolazi do začepjenja otvora na matrici. Valjci na ravnoj matrici mogu da proklizavaju usled razlike u brzini kretanja spoljašnjeg i unutrašnjeg ruba matrice. Iz matrice izlazi beskonač-

na nit sabijene sirovine ekstruzijom (istiskivanjem), koja se preseca nožem na željenu dužinu. Tako nastaju pelete odgovarajućih dimenzija prečnika 6-8 x 30-50 mm. Matrica može da bude postavljena vertikalno ili horizontalno. Oblici otvora na matricama mogu biti cilindrični, kvadratni, konusni i ovalni. Dimenzije otvora po dužini kanala mogu biti konstantne i promenljive. Otvor na ulazu u kanal obično je proširen da bi se izbeglo nagomilavanje materijala na ulazu u kanal, tj. da bi se smanjio otpor sirovine pri presovanju. Kod ravne matrice moguće je nagomilavanje sirovine, a kod prstenaste

je veći protok sirovine kroz matricu. Zbog toga, prstenaste matrice imaju veću produktivnost, a ravne manju. Središnji otvori na prstenastoj matrici se više troše nego rubni, zbog većeg protoka sirovine.

Rupe prema rubu su više upuštene, a srednje manje, zbog bolje raspodele materijala po prstenastoj matrici. Dužina kanala određuje stepen sabijenosti materijala. Proširenje izlaznog dela kanala ima za cilj da smanji otpor presovanja materijala. Ustanovljeno je da se pojedine vrste biljnog materijala različito presuju i zbog toga zahtevaju odgovarajuće konstrukcione parametre presa. Lakše se presuje piljevina od drveta, vlaknast material, koji se dobro samozalepljuje, a teže se presuje poljoprivredna biomasa, kabasta, neujednačene strukture i usitnjenosti, sa manje vlakana i povećanim sadržajem vlage.

Presuva biomasa se, takođe, teško presuje, pa je potrebno sirovinu prethodno ovlažiti na 10 do 14% VB u kondicioneru. U presu se ugrađuju automatski pokazivači sadržaja vlage i protoka sirovine. Optimalna usitnjenost čestica sirovine treba da je 3 do 5 mm.

Važne karakteristične veličine matrice za izradu kompaktnih peleta su odnos presovanja, broj rupa u matrici i upotreba unutrašnje površine matrice. Odnos presova-

nja je odnos između preseka izbušene rupe i dužine kanala za presovanje materijala ($\phi = d/l$). Ovaj odnos zavisi od vrste sirovine i sa njim se postiže odgovarajuće trenje u kanalu za presovanje. Na taj način može da se proizvede kvalitetan pelet i postigne željeni učinak prese. Kod procesa peletiranja usitnjene drvenaste mase odnos za presovanje obično je između 1:3 i 1:5. Odnos za presovanje može da se menja samo preko dužine kanala za presovanje (tj. debljine matrice). Sirovina sa malom silom lepljenja zahteva duže kanale za presovanje i obrnuto, sirovina sa velikom silom vezivanja zahteva kraće kanale.

Temperatura sirovine u kanalu za presovanje penje se sa povećanjem dužine kanala, pri čemu se povećava tvrdoća peleta. Po pravilu matrice su koncipirane za određenu vrstu sirovine i ne bi trebalo da se koriste za drugu vrstu. Broj valjaka može da bude dva, tri ili četiri. Broj rupa, a time upotreba otvorenih površina rupa u matrici utiče na učinak prese. Preduslov za dobro i kvalitetno peletiranje jeste kontinuirano hranjenje prese homogenom sirovinom, dovoljno usitnjenom i sa konstantnim sadržajem vlage.

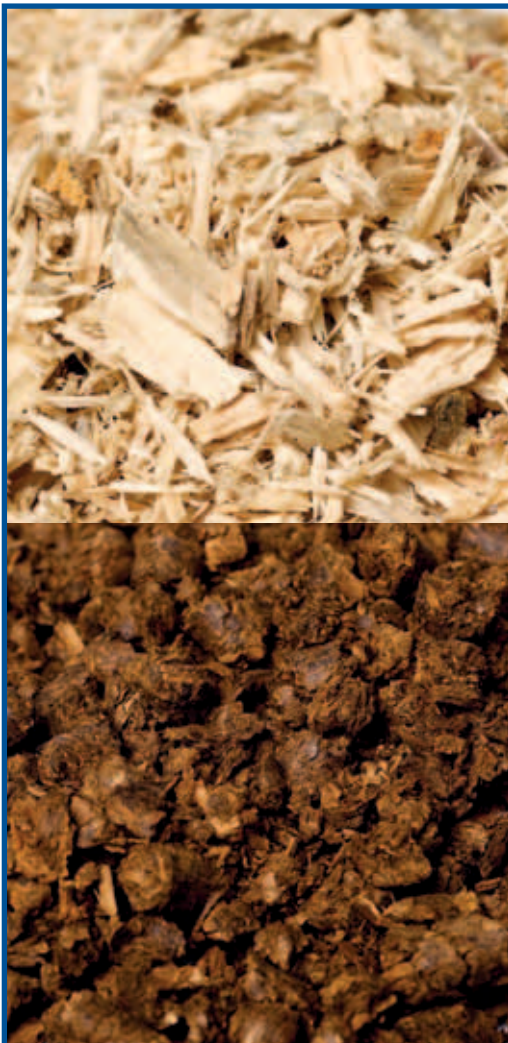
Više informacija možete da nađete u knjizi: Razvoj i opremanje pogona za peletiranje i briketiranje biomase, od autora dr Brkić M. i msc Gluvakov Zorice. ■

cima, strugačem, nožem za sečenje, kaišnim, zupčastim ili pužnim prenosom i uređajima za prijem i raspodelu sirovine i izuzimanje peleta. Matrica i valjci su sklopni uređaj koji se naziva granulator. On dodatno usitnjava sirovinu. Postoje dva tipa matrica: u obliku prstena i ravna matrica.

Matrica može da miruje, a valjci da se obrću i obrnuto. Prstenasta matrica se koristi za specifično teže materijale ($\square 0,4 \text{ t/m}^3$), a ravna za lakše. Ravna matrica je kompaktnija, manje mase, jednostavnija

**Knjigu možete poručiti preko redakcije časopisa
DRVOtehnika na telefon 011 213 95 84 ili putem e-maila:
office@drvotehnika.com**

UŠTEDITE VREME I PROSTOR SA KAHL MLINOM ZA VLAŽNI MATERIJAL

KAHL mlin je idealan za mlevenje mokre drvene sečke i druge grudvaste biomase. Mlevenje se vrši bez napora, na energetski efikasan i nečujan način. Tako samleveni proizvod se može dalje prerađivati, sa KAHL presama za peletiranje, bez međufaznog suvog mlevenja. Rezultat: visokokvalitetni peleti sa optimalnom zapreminskom gustinom (kg/m^3). Mlin za mlevenje zauzima malo prostora i ne zahteva aspiraciju, ciklone, filtere ili sisteme za izduvni vazduh.

Scan the QR code now
and learn more

INDUSTRIAIMPORT d.o.o.

Srbija · industriaimport@gmail.com
industriaimport.rs · +381 (0)64 144 244 1

PRODAJA I UGRADNJA SVIH VRSTA PODNIH OBLOGA

višeslojni parket

laminat

LVT podovi

vinil podovi

komercijalni tekstil

TARKETT program

MAPEI program

BOEN program

INČ STYLING
www.incstyling.com

INČ STYLING d.o.o. - Štiivarska 16, Beograd - Tadije Sendermajera 12a, Novi Beograd
M - +381 66 8196509 / M - +381 66 210 912
www.incstyling.com / incstyling@yahoo.com / office@incstyling.com / igor.vialkovic@incstyling.com

DRVO-tehnika

Revijalni časopis za poslovnu saradnju,
marketing, tržište, ekologiju i tehnologiju
u preradi drveta, proizvodnji nameštaja,
šumarstvu i graditeljstvu.

Časopis izlazi tromesečno

Osnivač i izdavač

EKOpress Blagojević doo

NOVI BEOGRAD

Antifašističke borbe 22

Tel: +381 (0) 11 213 95 84; 311 06 39

Mob: +381 (0) 63 289 611

www.drvotehnika.com • www.drvotehnika.info

e-mail: office@drvotehnika.com

GODIŠNJA
PRETPLATA
za Srbiju
1980 dinara
za inostranstvo
50 evra

DRVOTEHNIKA.INFO
portal drvne industrije

servis drvne industrije

U službi prerade drveta i proizvodnje nameštaja

www.drvotehnika.com • www.drvotehnika.info • office@drvotehnika.com
tel. 00 381 (0)11 213 9584 • 00 381 (0)11 311 0639 • mob. 00 381 (0)63 289 611

ŠTETNI INSEKTI DRVETA

Dr Mihailo Petrović

SUZBIJANJE KSILOFAGNIH INSEKATA

- Zaštita drveta -

Ako se pojam suzbijanja ksilofagnih insekata ili drugih štetnih faktora za drvo izjednači sa pojmom zaštite drveta, onda je uništavanje insekata, sprečavanje njihovog razvića, razmnožavanja, napada na drvo i slično, istovremeno i zaštita drveta od ovih organizama. Mere koje se pri tome koriste mogu imati preventivni i represivni karakter. Cilj prvih je da se spreči dejstvo štetnih faktora i pojava oštećenja drveta. Pri tome se izazivači oštećenja mogu uništavati ili samo odbijati (sprečavati njihov napad). Ove mere imaju mnogo veći značaj od represivnih kojima se, iako uništavaju izazivače šteta i zaustavljaju procesi, štete ipak ne mogu anulirati.

Preventivne mere su mnogo raznovrsnije od represivnih. One se sastoje u izboru vrsta drveta, kontroli zdravstvenog stanja drveta, raznih tehničkih rešenja pri ugradnji i korišćenju drveta, zameni drveta drugim materijalima, korišćenju hemijskih sredstava za povećanje otpornosti drveta i drugo. Za represivnu zaštitu uglavnom se koriste hemijski i fizički agensi (toksična hemijska sredstva, visoke temperature, ultrazvuk, struja visokog napona i slično.) Ako se ima u vidu opšti problem i značaj čuvanja drveta, onda se pored navedenog u smislu preventivne zaštite mogu koristiti sledeće:

a) vreme seče, pri čemu se preporučuje zimska seča, kada je drvo otpornije na insekte i druge faktore, od drveta tzv. letnje seče;

b) izvoz drveta iz šume odmah pri seči, kako bi se sprečio napad vrsta prilagođenih sveže posećenom drvetu, pri čemu treba napomenuti da je broj ovih organizama najveći u šumi;

c) skidanje kore sa drveta, ali samo određenih vrsta, kako bi se sprečilo naseljavanje drveta insektima koji izvesno vreme žive između kore i beljike. Međutim, ovaj postupak može imati i negativne posledice, jer su neke vrste bez kore podložne raznim deformacijama ili bržem napadu drugih organizama (pucanje, napad izazivača obojavanja i slično);

d) pored drugih tehničkih rešenja koja se mogu koristiti pri korišćenju ili ugradnju drveta, treba koristiti i razne pogodnosti pravilnog lagerovanja drveta i razna tehnička rešenja za izgradnju stovarišta.

Represivne mere, kao što je naglašeno, uglavnom baziraju na korišćenju fizičkih i hemijskih agenasa. Svakako da je najlakše primenljiva visoka temperatura, koja je istovremeno i najpreporučljivija sa gledišta čuvanja zdravlja čoveka. Međutim, termo-sterilizacija ili termo-dezinsekcija imaju dosta nedostataka. Teško je primenljiva za tretiranje ugrađenog drveta u objekte, posle tretiranja i hlađenja drvo je ponovo podložno napadu. Takođe, mogu nastati i izvesna oštećenja koja mogu biti vrlo značajna, zavisno od značaja i vrednosti tretiranog predmeta i količine vlage u njemu. Prema tome, visokim temperaturama mogu se tretirati drveni predmeti manjih dimenzija, u hermetički zatvorenom prostoru, predmeti koji su otporni na visoke temperature (zavisno od načina površinske obrade) i slično.

Hemijska sredstva i hemijske represivne mere, kao i kod preventivne zaštite, svakako su najsigurnije za suzbijanje insekata i

drugih štetnih biofaktora. Zavisno od osobina primenjenih sredstava, ona mogu imati trenutno (kratko) ili produženo dejstvo. Pod pojmom kratkog delovanja podrazumeva se uginuće insekata u momentu dodira ili u relativno kratkom vremenu posle tretiranja napadnutog drveta. Sredstva produženog dejstva su ona koja deluju toksično u momentu ili neposredno posle tretiranja drveta, ali koja zadržavaju toksičnost duže vreme (jednu ili više godina). Uslov da mogu duže delovati, odnosno davati otpornost drvetu, je njihova stabilnost, tj. toksičnost i neispirljivost iz drveta, bez obzira da li se vezuju za drvena vlakna. Sredstva sa ovakvim osobinama u osnovi daju preventivnu zaštitu, što znači da sva hemijska sredstva koja su prema insektima toksična, a imaju duže rezidualno dejstvo, istovremeno se mogu koristiti za represivnu i preventivnu zaštitu drveta.

Hemijska sredstva koja se koriste za suzbijanje ksilofagnih insekata ili zaštitu drveta na insekte deluju na više načina. U preventivnoj zaštiti ona deluje odbijajuće, neprijatnim mirisom ili ukusom, ali i ubijajuće, ako je drvo pre upotrebe zaštićeno sredstvima dužeg dejstva i stabilnosti. U represivnoj zaštiti toksičnost hemijskih sredstava ogleda se u ubijajućoj sposobnosti kontaktom, utrobnim ili ugušujućim delovanjem. Posledice se manifestuju u paralizi ili razaranju ćelija pojedinih ili celih organa, odnosno delova organizma. Način delovanja zavisi od osobina samog sredstva. Neka deluju odmah u dodiru sa spoljnim delovima tela, dok je drugima potreban kontakt sa posebnim materijama u crevnom kanalu. Ugušujuća, naprotiv, moraju biti uneta u telo organizma za disanje gde deluju kao blokatori kiseonika ili kao narkotici (nervni otrovi). Da bi delovali efikasno, potrebno je da se u odgovarajućem prostoru postigne zasićenost (koncentracija) otrovnih para koju treba održavati odgovarajuće vreme.

Sva pomenuta sredstva mogu se primenjivati na više načina, što zavisi od stanja sredstava, načina delovanja, vlažnosti i stepena obrade predmeta koji se tretira, njegove namene, itd. Isto tako ona se prema raspoloživoj opremi mogu primenjivati na više načina: od jednostavne do industrijske primene. Pri jednostavnim postupcima (premazivanje, prskanje, potapanje) ne koristi se povišeni pritisak, izuzimajući onaj koji nastaje dejstvom samog sredstva.

Druga grupa postupaka obuhvata tzv. postupke difuzije kada sredstva u drvo prodiru po zakonu difuzije (osmoza postupak, difuzija kroz rupe, s jednog kraja, dvostruka difuzija, bandažiranje, kape, patroni drugo). Za razliku od primene sredstava na najjednostavniji način, ovde se pored tehničkih rastvora koriste i paste, a u određenim slučajevima i sredstva u čvrstom stanju.

Primena hemijskih sredstava po postupcima povišenog pritiska mnogo je sigurnija i efikasnija zaštita drveta. Ovi postupci su podeljeni u dve grupe. Prva obuhvata tzv. štedeće a druga pune postupke, s tim što štedeći postupci mogu biti postupci prve impregnacije u kotlovskim postrojenjima kao i puni postupci, ali i postupci bez kotlovskih postrojenja. Podgrupa metoda bez kotlovskih postrojenja, obuhvata tretiranje drveta kroz rupe sa uređajima za povećanje pritiska pri njihovom utiskivanju u drvo, zatim Kobra i Bušeri postupak (jednostavan i sa pod pritiskom). Dru-

Knjigu ŠTETNI INSEKTI DRVETA, u spomen Branku Užičaninu, dr Mihailo Petrović je objavio 1996. godine. Od pokojnog profesora sam dobio tri primerka ove knjige i slobodu da iz nje objavljujem tekstove i ilustracije, koje je inače impresivno uradio Branko Užičanin. Neke delove ove knjige sam, pre petnaestak godina, objavljivao kao urednik revije ŠUME, a sada je namera naše redakcije da je, bez redakcijskih intervencija, u kontinuitetu objavimo uvereni da će nam, ali prvenstveno autorima, biti zahvalni svi oni koje interesuju problemi zaštite, trajnosti i čuvanja drveta kao sirovine i raznih drvenih proizvoda.

D. Blagojević

ga podgrupa štedeće impregnacije obuhvata postupke kalsične impregnacije u zatvorenim kotlovskim postrojenjima.

Manja potrošnja hemijskih sredstava je osnovna karakteristika ovih postupaka u odnosu na punu impregnaciju. Najpoznatiji postupak je Ripingov prost i drvostruki postupak. Njegova osnovna karakteristika je povećani pritisak (I faza) pre unošenja hemijskog sredstva u kotao, kao i uvođenje potpritiska na kraju impregnacije.

Postupci iz druge grupe (puna impregnacija drveta) obuhvataju Betelov, Bernetov, kombinovani, Boliden i četiriciklični postupak. Njihova osnovna karakteristika je uvođenje potpritiska u prvoj fazi impregnacije, kao i na kraju. Pri tome treba izuzeti postupak Barneta kod koga se takođe uvodi potpritisk na početku, ali kome prethodi zagrevanje drveta, a nedostaje i potpritisk u završnoj fazi impregnacije.

Kombinovani postupak može se nazvati i dvostruka impregnacija, pošto se koriste dva sredstva ali odvojeno; kreozotno ulje po prostom Ripingu i neorganske soli po Barnetu ili Betelu. Boliden postupak je vrlo sličan Betelovom, ali se umesto kreozotnog ulja

koriste neorganske soli, zbog čega se može impregnirati sveže posečeno drvo ili delimično posečeno (30-60% vlaga), ali sa povišenim pritiskom (1.417 kPa).

Četiriciklični postupak je *najmlađi* postupak impregnacije drveta i mogao bi se nazvati *najpuniji*, jer se dosta povećava potrošnja sredstava. Ceo postupak se sastoji iz četvorostruke impregnacije drveta kreozotnim uljem po prostom Ripingu. Potrošnja ulja se povećava za oko 25%. Postupak u celini ima, kako dobrih, tako i loših strana koje treba da budu kompenzirane produženom trajnošću drveta i njegovom sigurnošću, čija se potvrda očekuje u narednih desetak godina. Preostali postupci pripadaju najstarijim mogućnostima zaštite drveta (nagorevanje, betonske antiseptične podloge i drugo). Iz ovog treba izuzeti postupak transformacije (plastifikacije) drveta, kao jednog od najnovijih metoda koji još uvek nije stekao punu, a može se reći i početnu afirmaciju. Bez obzira na produženu trajnost drveta, njegove značajne loše osobine su povećanje težine (masa) drveta kao i mnogo teža površinska mehanička i hemijska obrada. ■

Sušare za drvo i lamelu Parionice za drvo

Automati za sušare i parionice

Vlagomeri za drvo, piljevinu i beton

Termički tretman

NIGOS
ELEKTRONIK

www.nigossusare.rs

office@nigos.rs

+381 18 211-212, 217-468

NIŠ - MEDIJANA
NATKRIVANJE ARHEOLOŠKOG
NALAZIŠTA
RASPON 72M BEZ OSLOKACA

PIRAMIDA DOO
PALANKA 78
SREMSKA MITROVICA

T. 022 639 205

F. 022 611 081

E. sm.piramida@neobee.net

WEB. www.piramidasm.rs

ESTIA, 11080 Zemun, Batajnički drum 6h
tel/fax: 011/316 42 51, 316 16 29, 219 76 32
estia.beograd@gmail.com, office@estia.co.rs
www.estia.co.rs

PROIZVODIMO I MONTIRAMO

- nameštaj za opremanje stambenih objekata: kuhinje, spavaće sobe, dečije sobe, kupatila, sobna vrata
- sve vrste kancelarijskog nameštaja
- opremanje apoteka i laboratorija
- opremanje svih drugih poslovnih i javnih objekata
- izrada frontova za nameštaj i uslužno lakiranje drveta
- projektovanje svih vrsta nameštaja, kao i konsultacije u realizaciji željenih formi i izgleda

PIŠE: mr sc Milka Zelić

„Zdravlje je stanje potpunog fizičkog, mentalnog i socijalnog blagostanja a ne samo odsustvo bolesti i nemoći.“ Ovo je definicija zdravlja koju je 1948. godine usvojila Svetska zdravstvena organizacija – SZO, a koja i danas važi. Međutim, pored definicije, SZO ne navodi i **konkretno uputstvo** – kako i zaista, biti zdrav. Stoga, neka konkretna uputstva za dobro zdravlje prenosimo našim čitaocima iz stručnih studija i javnih izlaganja eminentnih naučnika. „U zlatno vreme Evrope smišljeno je kako da pacijenti uzimaju što više lekova“, ističe profesor dr Banimir Nestorović. „Sada postoji situacija da nemate čoveka preko 55 godina koji ne pije barem dvadesetak lekova, preventivne lekove, lekove za pritisak, suplemente... Većina toga je apsolutno nepotrebna, a mnogi su i štetni. Ja sam poznat po tome da skidam lekove i sebi i ljudima oko sebe. **Ljudi moraju da shvate da su oni ti koji treba da brinu o svom zdravlju**, a da je doktor tu kada se razbole“, uči nas profesor dr Nestorović.

Medicina kao nauka veoma je napredovala od 1948. godine kada je ustanovljena definicija zdravlja, ali su napredovale i biomedicina, tehnološka medicina, elektronska medicina, medicina na daljinu, kao i ostale prateće medicinske discipline, međutim zdravstveni statistički podaci, iz godine u godinu su sve lošiji: Stanovništvo celoga sveta je sve bolesnije. Srbija se nalazi tek na 99-tom mestu po dugovečnosti. U porastu su šećerna bolest, moždani udar, bolesti srca, krvnih sudova, maligni tumori. Kako, u ovoj situaciji, postaviti stabilne kriterijume i odabrati efikasne metode za postizanje i očuvanje zdravlja. Odgovor je jednostavan, ali za današnjeg preza-

uzetog, finansijski osiromašenog čoveka komplikovan: **nema vremena da poštuje zakone prirode, a nema novca za lekove i medicinske procedure koje se plaćaju.**

Pozitivan stav prema životu i kvalitetna hrana su preduslovi za dobro zdravlje

Preduslov za dobro zdravlje i dug život su redovni pregledi kod stručnjaka u dobro organizovanom zdravstvenom sistemu, pravilna i kvalitetna ishrana, svakodnevna fizička aktivnost, dovoljno i kvalitetno spavanje, duge šetnje u prirodi. Medicina i iskustvo nas uče i da je **hrana izvor života. Postoji primarna i sekundarna hrana.** Primarna hrana je ona koja se **ne nalazi na našem tanjiru**, to je hrana, koja se u narodu zove, za dušu. Sekundarna hrana se nalazi na našem tanjiru u obliku namirnica. Primarna hrana su **odnosi sa ljudima, ljubav, seks, fizička aktivnost, karijera, uspeh** (lični, poslovni), odnosi koje imamo u svakodnevnicu. **Kada je duša sita telo je manje gladno.** Negativne emocije poput tuge, besa, straha izazivaju emocionalne praznine i veću potrebu za hranom na tanjiru, a to je emocionalna glad koja vodi u emocionalno prejedanje. **Emocionalno prejedanje** je bolest savremenog i otuđenog čoveka koji strahuje za svoju egzistenciju. **Nedostatak samopouzdanja**, nedovoljno spavanja zbog povećanog stresa, takođe, vodi u **emocionalno prejedanje.**

Najmelodičniji zvuci na planeti su šuštanje lišća, cvrkut ptica... Ako slušate ovu muziku i ako možete nekome izmamiti osmeh, videti lepotu u nečijim očima, zagrliti prijatelja, nećete patiti od emocionalnog prejedanja sekundarnom hranom. „Roditelji, **mazite svoje dete**, jer kad to radite, luči se oksitocin, hormon sreće, a to je nešto

HRANA za zdravlje i ozdravljenje

Kada je duša sita telo je manje gladno

fantastično za imunitet“, otkriva dr Nestorović. **Ovo važi i za odrasle.**

Nije glavni problem malo povećana telesna masa već prejedanje. „Teško je držati dijetu i osećati glad, a to znači biti nezadovoljan i depresivan. O tome se vrlo malo priča. Imamo dokaze da su oni koji su gojazni mnogo vitalniji. Objavljen je naučni rad u kojem su ispitivali smrtnost pacijenata koji su operisani. Ispostavilo se da **umereno gojazni** ljudi dva puta manje umiru posle teških kardiohirurških operacija, nego mršavi, jer je priroda predvidela da budemo malo debeli“, upozorava dr Nestorović i dodaje: „Naučno je dokazano da kad pojedete nešto, telo oslobađa dopamin i to nas čini zadovoljnim. Problem kod ljudi koji su gojazni jeste što **uzimaju veće količine hrane** koja dovodi do prekomerne stimulacije želuca, tada se dopamin sve manje luči i oni moraju da pojedu sve više i više da bi doživeli zadovoljstvo. Taj efekat se stalno smanjuje i oni jedu sve više, a u mozgu se stvara sve manje dopamina, takođe prestaje da se luči hormon leptin, tzv. hormon sitosti i više nemaju osećaj zadovoljstva nakon jela i opet su gladni“. Oni ljudi koji su **stalno gladni** iako su nedavno imali obrok su ljudi koji se „zatrpavaju“ hranom – mogu da pojedu sve što imaju u frižideru: slano, slatko, pa ponovo slano, slatko, pate od „emocionalne gladi“. Dr Laurie Mintz savetuje da se mora izaći iz ovog začaranog kruga prejedanja opasnog po zdravlje. Dr Laurie Mintz je profesorka na Univerzitetu u Floridi gde predaje psihologiju ljudske seksualnosti i ističe da „**seks osim što smanjuje rizik** od pojave kardiovaskularnih bolesti, jača imunitet, oslobađa od stresa, sagoreva kalorije, pozitivno utiče na samopouzdanje, garantuje dobar san, a to znači sprečava **nekontrolisanu glad, odnosno prejedanje.** Seks je dobar ventil za oslobađanje od stresa jer se **tokom seksa oslobađa hormon**

Pčelar Saša Radivojević, dobitnik brojnih nagrada za kvalitet prirodnog meda:
Zlatna medalja-Tuzla 2016, Zlatna medalja-Tetovo 2019,
Visoko zlatno priznanje-2020 Novosadski sajam,
Tri specijalne nagrade za kvalitet-Beogradski sajam

oksitocin, odgovoran za blagostanje i dopamin – hormon sreće“. Znači umeren unos sekundarne hrane i neograničena primena primarne hrane su KLJUČ za dobro zdravlje.

Med za primarnu i sekundarnu hranu

Naša psiha, odnosno stres koji osećamo, obara imunitet, a **prijatni doživljaji poboljšavaju imunitet**. Ovo je naučno dokazano jer se imuni sistem „povlači“ pod uticajem steroidnih hormona koji se luče u stresu. Negativne emocije, ma koliko bile intenzivne, u momentu kada uzmemo zalogaj hrane, emocija prestaje odnosno razvije se dobar osećaj koji nam hrana daje. Ovo važi za svaku hranu ali je potrebno, kada se nađemo u stresnoj situaciji, da biramo samo kvalitetnu hranu bez pesticida i aditiva i da budemo umereni u konzumiranju. Pravilna ishrana, ističu nutricionisti, je konzumiranje hrane u redovnim balansiranim obrocima koji sadrže najviše proteina i vlakana, a manje ugljenih hidrata i masti. Neophodno je svakodnevno konzumirati voće i povrće koje ima jarku boju, jer ova vrsta voća i povrća jača imunitet bolje od bilo kojeg suplementa. Sve što pojedemo

može da deluje kao hrana, može da deluje kao lek, ali može da deluje i kao otrov. Raznovrsnost ishrane je temelj zdravlja, jer povećava imunitet, a med je odlično prirodno sredstvo za imunitet. Najbolje je uzeti prirodan med ili **med sa orasima**, jer će ova sekundarna hrana stvoriti preduslov za primarnom hranom, hranom **za dušu**. Orah je jedina biljka koja se nikada ne tretira pesticidima. **Med je kvalitetna i hrana i lek** za imunitet, koncentraciju, povećanje životne energije, dobro raspoloženje. Med postoji koliko i pisana istorija, a kroz antiku je povezan sa bogovima. **Da bi pčele napravile pola kilograma meda moraju da sakupe nektar sa više od 2 miliona cvetova**. Med je hrana koju pčele prave za sebe, ali ljudi rado uživaju u ovoj hrani jer su zdravstvene pogodnosti meda za naš organizam veoma blagotvorne.

U trenucima kada je stres aktivan, tražimo hranu da nam pruži zadovoljstvo i utehu, ali je neophodno da pokušamo da potražimo primarnu hranu. Ako smo prinuđeni da pod stresom ipak uzmemo sekundarnu hranu neophodno da pokušamo da to ne budu industrijski slatkiši i grickalice već prirodan med. Med ima brojna zdravstvena svojstva ali je najbitnije da je odličan antioksidant - štiti će-

lije čoveka od **prevremenog starenja i oštećenja**. Bogat je **fenolnim kiselinama, flavonoidima, dekstrozom, levulozom, organskim kiselinama, aminokiselinama i proteinima**. Med sadrži idealnu kombinaciju dekstroze i levuloze. **Levuloza se sporije vari** pa se na taj način povećanje nivoa šećera u krvi usporava. Ako pojedete parče banane brže se povećava nivo šećera u krvi, nego ako pojedete kašiku meda. Antioksidanti su molekuli koji se bore protiv slobodnih radikala u čovekovom telu. Slobodni radikali su jedinjenja koja mogu naneti štetu organizmu ako njihov nivo u telu postane previsok, a oslobađaju se kao reakcija tela na otrove koji nas okružuju kao što su duvanski dim, hemikalije i drugo. Slobodni radikali oštećuju DNK, pa su povezani sa više hroničnih bolesti uključujući dijabetes, bolesti srca i rak. Med sa limunom stvara baznost ljudskog organizma koja je blagotvorna za dobro zdravlje.

Sve navedene prednosti meda za poboljšanje i očuvanje zdravlja odnose se samo na prirodan med, kakav je i **„Rtanjski med“** registrovanog **„Pčelarskog gazdinstva Radivojević“** koji ima oficijelnu **oznaku zaštićenog geografskog porekla**. Ovaj med konzumira i proslavljeni teniser sveta **Novak Đoković**. Planina Rtanj je pod zaštitom države Srbije, jer je zahvaljujući svojim jedinstvenim prirodnim svojstvima proglašena za Zaštićeno prirodno dobro, a to znači da su biljke na ovoj planini kvalitetne kao i med koji na Rtnju prave pčele od zdravog biljnog nektara. Nutricionisti naglašavaju da je potrebno bar jedan mesec u godini, stresni gradski život zameniti životom u skladu sa zakonima prirode, a to znači brigu o zdravlju staviti na prvo mesto, a ne kad se pojave zdravstveni problemi. Setimo se čuvenog šumara Zdravka iz filmske priče Petra Lalovića **„Ptice koje ne polete“**. Lalović je govorio da je filmska priča nastala iz istinitog događaja: Deda Zdravko je svoju teško bolesnu unuku od leukemije odveo u planinsko selo, gde je unuka jela najkvalitetniju hranu i provodila vreme u šumi. Posle tri meseca života u skladu sa zakonima prirode unuka je ozdravila. Lekari su konstatovali da se leukemija povukla.

Umesto zaključka parafriziraćemo profesora dr Nestorovića koji ističe da je neophodno negovati pozitivne emocije, svakoga dana nekoga zagrliti, biti fizički aktivan, činiti dobro drugome, činiti dobro sebi da bismo bili srećni, a to znači da ćemo biti zdravi. Izbor je naš. ■

Skoro pola miliona stanovnika manje nego pre deset godina

Broj stanovnika u Srbiji manji je za 495.975 u odnosu na popis iz 2011. godine, pokazuju rezultati popisa stanovništva, domaćinstava i stanova koje je 21. decembra 2022. godine objavio Republički zavod za statistiku (RZS). Direktor RZS Miladin Kovačević naveo je da je popis koji je završen 17. novembra 2022. pokazao da u Republici Srbiji živi 6.690.887 stanovnika.

Popisom su prikupljeni i podaci o 2.520.854 domaćinstava i 3.628.175 stanova. Nije zabeležena značajnija promena u ukupnom broju domaćinstava (porast od 1,33 odsto), dok je ukupan broj stanova veći za 12,26 odsto u odnosu na popis 2011. Najveći porast broja stanova zabeležen je u Beogradskom regionu (18,55 odsto).

Jedan od metodologa popisa stanovništva Republičkog zavoda za statistiku (RZS) Dejana Đorđević je izjavila da je u Beogradskom regionu broj stanovnika povećan za 1,6 odsto, dok je smanjenje broja stanovnika zabeleženo u svim ostalim regionima i to za oko 10 odsto.

Najviše stanovnika živi u regionu Šumadije i Zapadne Srbije – 1.834.791. U regionu Vojvodine živi 1.749.356 stanovnika, Beogradskom regionu 1.685.563, a u regionu Južne i Istočne Srbije 1.421.177.

Beograd, Novi Sad i Novi Pazar su jedini gradovi u kojima je popisano više stanovnika nego na prethodnom popisu. Preliminarni podaci pokazuju da Beograd ima 1.685.563 stanovnika, Novi Sad 367.121, a Novi Pazar 107.859.

Više od 100.000 stanovnika imaju i Niš (249.816), Kragujevac (171.628), Leskovac (124.889), Subotica (124.679), Pančevo (115.910), Kruševac (114.331), Kraljevo (111.491), Zrenjanin (106.562), Čačak (106.453) i Šabac (106.066).

Beogradski region ima 26.123 stanovnika više nego 2011. godine i to je jedini region u kojem je zabeležen porast broja stanovnika. Broj stanovnika u regionu Vojvodine manji je za 182.453, u regionu Južne i istočne Srbije sada živi 142.739 stanovnika manje u odnosu na prethodni popis, dok je najveći pad broja stanovnika u regionu Šumadije i zapadne Srbije – 196.906 manje nego 2011. godine.

Najveći demografski pad stanovništva zabeležen je u Crnoj Travi, koja

Počele intenzivnije aktivnosti Klastera primarne prerade drveta Srbije

Drvoprerađivači ozbiljni u pravcu rešavanja problema u drvnjoj industriji

Dana 18. novembra 2022. godine u Opovu je održana VI sednica Upravnog odbora i Skupština udruženja **Klaster primarne prerade drveta Srbije** kojoj su prisustvovali predstavnici 47 preduzeća koja se bave primarnom preradom drveta i koji upošljavaju preko 2000 radnika.

S obzirom da je Udruženje osnovano još 11. maja 2020. godine, i da dosadašnje aktivnosti nisu bile toliko intenzivne, na sednici je izabrano novo rukovodstvo Klastera koje je dobilo zadatak da se ozbiljno bavi rešavanjem problema u drvnjoj industriji.

– S obzirom na utiske sa sednice, već je sada očigledno da će se ovo udruženje u kratkom vremenu još više omasoviti, tako da ćemo predstavljati jednu ozbiljnu organizaciju koja će čvrsto zastupati interese primarne prerade drveta Srbije – rekao je za naš časopis predsednik UO i zastupnik **Klaster primarne prerade drveta Srbije**, dipl. ing. šumarstva Aleksandar Obradović.

– Naše aktivnosti će se ogledati u tome da na adekvatan način zastupamo poslovne interese Klastera pred državnim institucijama i javnim preduzećima iz oblasti šumarstva, u smislu poštovanja standarda, određivanja i poštovanja kriterijuma za raspodelu sirovina, usklađivanje dinamike isporuke sirovina, podrška fabrikama sa većom finalizacijom proizvoda, i svim ostalim pitanjima koja su relevantna za naše poslovne odnose sa javnim preduzećima – kaže gospodin Obradović.

– Treba istaći da se naše aktivnosti neće fokusirati samo na javna preduzeća šumarstva, već i na sve državne institucije koje su na neki način vezane za nas u smislu učešća u izradi nacrtu zakona koji su vezani za preradu drveta i uticaj istih na naše poslovanje, zatim podršku poslovnim projektima modernizacije primarne prerade drveta, interesno povezivanje sa drugim preduzećima, uspostavljanje saradnje sa naučnim institucijama i sve ostalo što bi moglo imati uticaja na primarnu preradu drveta.

– Klaster će raditi na tome da prikupi informacije i obezbedi plasman robe na određenim tržištima pod najpovoljnijim uslovima za članove klastera, kao i nabavku repromaterijala kako bi smanjili troškove proizvodnje... Nadam se da će se **Klaster primarne prerade drveta Srbije** ubrzo još više omasoviti i da će sa novim rukovodstvom dobiti jednu novu energiju i konačno oživeti svoju aktivnost i uticaj u meri koja će biti shvaćena kao jedna respektabilna organizacija sa ciljem da ozbiljno radi u interesu primarne prerade drveta u Srbiji – zaključuje gospodin Aleksandar Obradović.

ima i najmanji broj stanovnika u Srbiji (1.066), a crne rupe na demografskoj karti Srbije su i opštine Gadžin Han, Bačušnica i Rekovac.

Albanci sa juga Srbije „popravili“ su rezultate popisa. Razlika u zvanom broju stanovnika u odnosu na

2011. godinu bila bi i veća da prethodni popis nisu bojkotovali građani albanske nacionalnosti u Preševu, Bujanovcu i Medveđi, koji su se ovog puta odazvali popisu. Na popisu 2011. godine u opštinama Preševo i Bujanovac zabeležen je smanjen obuhvat jedini-

Studenti Šumarskog fakulteta aktivno učestvovali na skupu studenata prerade drveta i šumarstva INTERFOB

U oktobru 2022. godine, osmoro studenata Šumarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, sa odseka Tehnologije drveta, su učestvovali na skupu studenata prerade drveta i šumarstva pod nazivom „INTERFOB“. Naziv skupa je nastao kao akronim francuskih reči INTERnationale FORMation du Bois (međunarodna šumska sastojina). Osnovna ideja skupa je povezivanje studenata, stručnjaka i preduzetnika iz oblasti prerade drveta. Sama organizacija je nastala 1988. godine u Francuskoj, gde su učestvovala samo tri francuska univerziteta. Već od naredne godine skup se omasovio i održavao uvek u drugoj državi.

U oktobru je održan u Nemačkoj na jezeru Hinter-See, nedaleko od Rozenhajma. Studenti sa odseka Tehnologije drveta iz Beograda su bili jedini predstavnici nekog univerziteta sa područja Balkana. Učešće je bilo realizovano uz pomoć donacija firmi iz oblasti drvne industrije kao što su: TARWINN (Valasaha group), DIS, PNIOLLES, MicroTri, ZoMont i JAF.

Ovaj skup je prvenstveno otvorio vrata za buduću saradnju i podršku preduzetnika Šumarskom fakultetu i njegovim studentima, a neposredno omogućio i širenje mreže poznanstava i razmene iskustva sa drugim studentima, preduzetnicima i inostranim preduzećima. Najbolji primer ovoga je bila poseta firmi „EGGER“ u St. Johannu u Austriji, koja je direktni proizvođač i snabdevač ploča iverica za naš region, ali i poseta jednom od lidera u pilanskoj preradi Zapadne Evrope, firmi Pfeifer. Znanje i kontakti koji su ostvareni prilikom posete ovom preduzeću će biti od krucijalnog značaja za dalji razvoj studenata koji se budu orijentisali na ovaj deo drvne industrije.

Studenti koji su ovoga puta imali privilegiju da predstavljaju svoj fakultet su to uradili maksimalno profesionalno i predano, i po znanju i po ponašanju. Aktivno su učestvovali u nekoliko radionica, a tokom poseta preduzećima su pokazali izuzetnu svestranost i znanje iz raznih delova tehnologije drveta, pa je našim studentima predloženo da preuzmu organizaciju ovog skupa 2024. godini. Predlog je prihvaćen, a u organizaciji će svakako veliki doprinos dati Šumarski fakultet. Ove godine INTERFOB će

Studenti u obeležjima sponzora, na jezeru „Hinter - See“

Studenti u poseti kompaniji „Egger“

biti održan u Poljskoj. Ovaj i slični događaji su od primarnog značaja za kompletan razvoj jednog modernog inženjera od kojeg se očekuje da pored znanja iz struke ima i razumevanja za odnose sa ljudima raznih profila i nacionalnosti. Zato je za razvoj struke i međuljudskih odnosa uopšte, od velikog značaja da ovakvi i slični skupovi, budu podržani od strane privrede, ali i države.

Nikola Vulović, student

ca popisa zbog bojkota od strane većine pripadnika albanske nacionalne zajednice, kako je tada objavio Republički zavod za statistiku. Tada je u Preševu popisano ukupno 3.080 stanovnika, u Bujanovcu 18.067 i u Medveđi 7.438 dok je na popisu 2022. ukupan broj popisnika koji je ušao u bazu za ove tri opštine oko stotinak hiljada, a da je kontingent uobičajenog prisutnog stanovništva negde na 61.000 – 62.000.

S obzirom na svrhu popisa stanovništva – da obezbedi sveobuhvatnu sliku cele populacije – u skladu sa pozitivnom međunarodnom praksom, baza podataka dobijena direktnim po-

pisivanjem dopunjena je podacima iz administrativnih evidencija.

„Prvi rezultati popisa sadrže osnovne podatke o ukupnom broju popisanih lica, broju stanovnika, domaćinstava i stanova, prema stanju na dan 30. septembra 2022 i podložni su promenama tokom statističke obrade podataka. Konačni rezultati popisa biće publikovani sukcesivno, i to od aprila 2023. do juna 2024. godine“, najavio je Kovačević, dodajući da popis nije sproveden na teritoriji AP Kosovo i Metohija.

Tokom popisa koji je trajao od 1. oktobra do 17. novembra popisana

su ukupno 6.869.504 lica, ali je Republički zavod za statistiku ukazao na činjenicu da je pravi broj stanovnika znatno manji jer su neki popisani dvaput. Među njima je najviše studenata, koji su registrovani i na roditeljskim adresama i tamo gde žive tokom studija.

Podsetimo, popis je sproveden od 1. do 31. oktobra 2022. godine, ali je u nekoliko većih gradova terensko prikupljanje podataka produženo do 7. novembra. Takođe, građanima koji iz bilo kog razloga nisu bili popisani omogućeno je telefonsko popisivanje do 17. novembra 2022. godine.

Proizvođači očekuju veću podršku države

Državu bi, smatraju drvoprerađivači i proizvođači nameštaja trebalo da više interesuje činjenica da prerada drveta i proizvodnja nameštaja pripadaju industrijskoj grani koja permanentno pravi suficit u spoljnotrgovinskoj razmeni. U poslednjih nekoliko godina prosečan godišnji rast izvoza ove industrijske grane iznosio je 13,3%. U BDP-u Srbije udeo drvne industrije iznosi 1,4%, a udeo u izvozu je 5,7%. Ali, i pored dobrih rezultata drvna industrija godinama traži institucionalnu adresu sa ciljem da se zajedno traže rešenja za veću profitabilnost svih subjekata na šumi bazirane ekonomije, veće konkurentnosti, tehnološke opremljenosti, veće finalizacije vredne sirovine i većeg broja zaposlenih...

Zahtevi drvoprerađivača u tom pravcu traju dugo, ali od države nema odgovora. Ona ignoriše činjenicu da drvna industrija zapošljava oko 30.000 ljudi i da svake godine puni državni budžet sa preko 80 miliona evra... I opet ističemo da u ovo krizno vreme ništa nije izvesno i da su svake prognoze nezahvalne. Uvereni smo, međutim, da bi samo jedna ozbiljna rasprava, jasne odluke i smernice pokrenute sa nivoa države, sa ciljem zajedničkog traženja rešenja za transparentnu raspodelu sirovine i veću profitabilnost svih subjekata na šumi bazirane ekonomije, promenila odnos i stanje u oblasti prerade drveta i proizvodnje nameštaja i dovela do većeg ulaganja, većeg nivoa finalizacije, veće zaposlenosti, većeg izvoza i profitabilnosti...

Izvoz proizvoda sa niskom dodatom vrednošću

Neke analize su pokazale da se kod nas svega 48% od ukupno proizvedenih količina trupaca tvrdih lišćara prerade u proizvode sa višom dodatom vrednošću, a 52% se izveze kroz proizvode sa niskom dodatom vrednošću, među kojima je dominantan izvoz rezane građe (41%) pa je zato vrednost izvoza proizvoda od drveta po zaposlenom radniku relativno niska. Neophodan je veći nivo finalizacije vredne sirovine i promocija većeg korišćenja drveta, kao održive, obnovljive i ekološki prihvatljive sirovine, pri čemu se ne opterećuju šume i ekosistem u celini. Takođe bi valjalo da

Svetski poznata brenda Wood-Mizer LT15 sada je pokretna

Do 2017. godine Wood-Mizer je nudio prikolicu za brente LT15, ali je ta prikolica bila samo za prevoz od tačke do tačke. Nakon dolaska na odredište bilo je potrebno rastaviti mašinu i instalirati je za upotrebu kao da je stacionarna brenta. Sada smo u potpunosti redizajnirali modele LT15, omogućivši ih za upotrebu kao pokretnu brentu, što znači da brentista može rezati, dok je u prikolici.

Paket prikolica, uključuje osovinu sa točkovima, spojnicu s potpornim točkovima, kočioni mehanizam (samo za prikolicu od 1300 kg), 8 podesivih nosača, laganu nosivu polugu, bočna pozicijska svetla i ograde. Po želji se mogu dodati rampe za utovar trupaca i ručno vitlo radi lakšeg utovara trupaca na postolje brente.

Da bi brentu mogao postaviti nakon prevoza, rukovalac mora spustiti i prilagoditi osam nosača testera kako bi izravnao-nivelisao postolje, uklonio bokade iznad točkova i izvukao pin, koji učvršćuje glavni nosač prilikom prevoza. Tada je brenta spremna za rezanje.

Pokretna brenta LT15 isporučuje se rastavljena s delovima glave i segmentima postolja brente na jednoj i paketom prikolice na drugoj paleti.

Pogledajte video kako LT15 MOBILE radi.
Izvor: www.woodmizer.rs

smo zainteresovani za veću promociju upotrebe šumske biomase kao energenta vodeći računa da se ne stvaraju već dugo prisutni poremećaji na tržištu. Šumarstvo, prerada drveta i industrija nameštaja su privredne delatnosti povezane u lanac stvaranja dodate vrednosti i kao takvi su pravi primer kružne ekonomije kao strateške odrednice politika EU. Saradnja šumarstva i drvne industrije predstavlja ključni odnos na šumi bazirane ekonomije, a u toj saradnji uvek ima prostora za poboljšanja.

Evropsko tržište biomase: visoke zalihe uz očekivanje pada cena

Evropsko udruženje za biomasu Bioenergy Europe u Briselu je tokom svoje godišnje konferencije polovinom de-

cembra održalo raspravu o trenutnom stanju na evropskom tržištu biomase. Gledajući trenutne prilike i kretanja na tržištu, može se uočiti vrlo neizvesna situacija koju analitičari nazivaju „nevidenim tržišnim balonom“, uzrokovanim posledicama straha od nestašica koji je proizašao iz razdoblja početka pandemije i usled kasnijih nepredvidivih tržišnih poremećaja i prekidanja većine nabavnih lanaca. Analizirajući situaciju kod mnogih proizvođača biomase, ali i kod potrošača peleta, može se uočiti kako su zalihe sirovina i gotove robe početkom decembra 2022. dosta visoke. Jedan od razloga za to je taj što su proizvodne kompanije delimično obustavile prodaju s idejom daljih špekulacija i očekivanja mogućeg povećanja cena, ali trendovi na tržištu se u poslednje vreme dosta preokreću i analitičari predvi-

đaju pad cena u skladu sa finansijskim posledicama recesije i smanjenja kupovne moći, iako se kod drvnih energenata i eventualnih nestašica mogu pojaviti različite posledice. Sigurno će i početak razdoblja niskih temperatura u srednjoj Evropi uticati na veće korišćenje biomase u energetskom miks mnogih zemalja, a relativno visoke cene fosilnih energenata će nesumnjivo u mnogim zemljama gurati u prvi plan potrošnju ogrevnog drveta i pelet, nešto više u rezidencijalnoj, odnosno nešto manje u industrijskoj proizvodnji energije.

Izvor: HDK

EU zabeležila ogroman skok u potrošnji peleta!

Države Evropske unije tokom 2021. povećale su proizvodnju peleta za oko 9%, odnosno za 1,6 miliona tona, pokazuje izveštaj Bioenergy Europe asocijacije. Istovremeno, EU je i dalje najveći potrošač peleta na svetu i 2021. godine potrošila je 24,5 miliona tona, što je veliko povećanje u odnosu na 2020. godinu, kada je potrošeno 3,9 miliona tona manje.

U svetu već nekoliko godina značajno raste potrošnja peleta. Između 2020. i 2021. potrošnja je porasla za 16%, što predstavlja približno 6,5 miliona tona.

Jedan od najvećih pokretača ovog rasta bila je povećana potrošnja u Holandiji (+40%, ili 940.000 tona), uglavnom u industrijske svrhe (proizvodnja električne energije). Mnoge druge zemlje, takođe su zabeležile snažan rast, uključujući Dansku (+25%, gotovo 700.000 tona), Nemačku (+29%, 660.000 tona) i Francusku (+23%, 530.000 tona). Što se tiče relativnog rasta, najupečatljiviji porast je u Poljskoj, gde je potrošnja porasla za 76%. To je uglavnom zbog državnih podsticaja za stambene korisnike (kao što je Program za čisti vazduh) koji je udvostručio potrošnju u domaćinstvima (sa 350.000 do 700.000 tona).

U poređenju sa 2020. godinom, ukupni proizvodni kapacitet u EU27 porastao je za 6,2% – sa 24,1 miliona tona na 25,6 miliona tona. Ovo povećanje rezultat je otvaranja 21 nove proizvodne lokacije, sa 753 u 2020. na 774 lokacije u 2021. Stvarna proizvodnja porasla je za 8,9% – sa 18,3 miliona tona na gotovo 20 miliona tona. Ostale

Inovativne ploče za izradu nameštaja na kojima ne ostaju otisci prstiju

Ploče kompanije KAINDL sa ugrađenom Anti-Finger-print tehnologijom imaju visoku mehaničku i hemijsku otpornost, a higijenski su bezbedne u kontaktu s hranom.

Bilo da ste u hotelskoj sobi, u sopstvenoj kuhinji ili u restoranu: ako pogledate izbliza otkrićete neprijatne tragove prstiju na nameštaju.

Stoga mnogi kupci žele površine kojima nije potrebno intenzivno čišćenje, ali koje istovremeno izgledaju savršeno u prostoru.

KAINDL Optimatt ploče zato predstavljaju pravo rešenje. Ova inovativna površina ima lep taktilni osećaj, mat izgled i **Anti-Finger-print tehnologiju** zahvaljujući kojoj tragovi prstiju na ostaju na ploči.

Više informacija o proizvodu, dodatne informacije i materijal za preuzimanje o 14 proizvoda sa tehnologijom protiv otisaka prstiju mogu se pronaći na našem sajtu www.kaindl.com ili na broj telefona 064-802 0643.

Neprijatni tragovi prstiju na nameštaju sada postaju prošlost

Paleta boja Optiboard asortimana

Fotografije KAINDL

evropske zemlje zabeležile su povećanje proizvodnih kapaciteta za 8,7% između 2020. i 2021. godine, pri čemu se njihova stvarna proizvodnja povećala za gotovo 15%.

Dodajmo još i kako je, istorijski gledano, povećanje industrijske potrošnje bilo glavni pokretač povećanja potrošnje peleta na evropskom nivou. Međutim, između 2020. i 2021. stambena i komercijalna potrošnja porasla je za oko 17% (+2,65 miliona tona), dok je industrijska potrošnja narasla za 11% (+1,7 miliona tona).

Izvor: BIOENERGY EUROPE

EVROPSKO UDRUŽENJE PILANA: Predviđa se usporavanje i pad proizvodnje rezane građe

Evropska organizacija pilanske industrije (EOS) s velikom pažnjom prati događanja na evropskom i globalnom tržištu rezane građe i procenjuje kako je proizvodnja rezane građe dosegla apsolutni vrhunac tokom 2021. godine, kako u pogledu prodanih količina, tako i u pogledu postignutih cena. Nakon tih maksimalnih postignuća, očekuje se usporavanje, a na nekim tržištima i ozbiljan pad.

Diego Benedeti, savetnik za ekonomiju i politiku u udruženju pilanara smatra kako se na osnovu analiza za ovu, ali i za sledeću godinu može predvideti pad proizvodnje, što potvrđuju i dosadašnji dostupni podaci i pregled trenutne situacije i trendova u pilanskom sektoru. Situacija se čak može oceniti kao teška, budući da se gomi-

laju prekomerne zalihe. Sada se, u poređenju sa krajem 2021. godine, ne oseća nestašica rezane građe, budući da je došlo do ozbiljnog usporavanja potrošnje u evropskom sektoru „uradi sam“ koji je 2021. godine „cvetao“ i trošio enormno velike količine drva.

Nadalje, opšta neizvesnost u trenutnom geopolitičkom (rat u Ukrajini) i

privrednom kontekstu (inflacija i recesija) takođe podstiče smanjenje potražnje. Dodatni problem za pilane, a samim tim i za tržište građevinskih proizvoda od drveta poput prozora, vrata, podova ili drvenih pročelja, predstavlja usporavanje privrednog rasta u Evropi, kao i pojava iznenađujuće visoke inflacije i svih povezanih procesa.

Grupacija Pervanovo preuzela hrvatskog proizvođača nameštaja Spin Valis

Grupacija Pervanovo, u čijem sastavu se nalaze društva Bjelin Industries u Hrvatskoj i Välinge Group u Švedskoj, potpisala je putem svoje firme kćeri, Välinge Croatia, ugovor o sticanju kontrolnog paketa deonice hrvatskog društva za proizvodnju nameštaja Spin Valis iz Požege.

Takvo preuzimanje grupaciji Pervanovo omogućava brže postizanje internih ciljeva proizvodnje nameštaja koji upotrebljava Välingeovu klik-tehnologiju i pre nego što je to prvobitno planirano. Istovremeno, Spin Valisu omogućava da proizvodnju još više koncentriše u finalne proizvode najvišeg nivoa dodatne vrednosti.

Spin Valis je jedan od najvećih hrvatskih proizvođača masivnog nameštaja sa dugogodišnjom tradicijom. Proizvodnja takođe uključuje proizvodnju elemenata, lepljenih ploča, briketa i proizvodnju električne i toplotne energije dobijene iz biomase i solarnih panela.

– Spin Valis trenutno ima 420 zaposlenih za koje očekujemo njihovu uspešnu integraciju u sastav grupacija Pervanovo i zadržavanje pune zaposlenosti. Veselimo se radu s njima i ostvarivanju njihovih punih radnih i profesionalnih potencijala. Želimo posebno zahvaliti svim učesnicima u procesu, a posebno našim pravnim savetnicima, advokatskom društvu BMWC Zagreb.

– S ponosom objavljujemo da smo uspešno zaključili svoje peto preuzimanje u Hrvatskoj. Na svim preuzetim lokacijama izvršena su velika ulaganja u novu tehnologiju, zgrade i mašine. S novim proizvodnim pogonom u Ogulinu, gde gradimo najveću fabriku drvenih podova u Evropi, naša hrvatska grupacija sada je produktivna i konkurentna, posebno kada je reč o proizvodnji drvenih podova od hrasta.

– Spin Valis i ostala hrvatska društva u našoj grupaciji vrlo su profitabilna. Nastavićemo ulaganja u Spin Valis s ciljem da se on razvije u jednog od vodećih proizvođača nameštaja u Evropi. Uvešćemo Välingeovu jedinstvenu i visokosofisticiranu tehnologiju klik-nameštaja u velikom opsegu i koordinirati preradu drveta s ostalim društvima iz naše grupacije u Ogulinu, Bjelovaru, Vinkovcima i Otoku – izjavio je **Darko Pervan**, vlasnik i glavni direktor društva Pervanovo Invest AB.

Darko Pervan

Stjepan Vojinić

Zdravko Jelčić

– Preuzimanje društva Spin Valis značajno će povećati našu proizvodnju i prodaju, a broj zaposlenih povećaće se na ukupno 2.300. Svojim investicijama smo u Hrvatskoj do sada omogućili stotine novih radnih mesta i svi su naši pogoni vrlo moderni i produktivni. Koordinacija proizvodnje i prodaje znatno će povećati profitabilnost, posebno kada je reč o hrastovim proizvodima kao što su masivni nameštaj, troslojni parket, masivni parket, lamele, furnir, elementi, lepljene ploče, pelet i briket. Na evropskom tržištu hrastovih proizvoda već držimo snažnu poziciju, a ona će još više ojačati kada naše nove investicije u proizvodnju drvenih podnih obloga Woodura te u nove proizvodne kapacitete furnira u Bjelin Spačvi i Bjelin Otoku tokom 2023. i 2024. postanu operativne. Takođe, važno je istaći da akvizicijom Spin Valisa snažno ulazimo i u proizvodnju zelene električne i toplotne energije koja će dodatno doprineti održivosti naših proizvoda – izjavio je **Stjepan Vojinić**, glavni direktor društva Bjelin Industries.

Članovi Uprave i Nadzornog odbora Spin Valisa takođe su zadovoljni ishodom procesa.

– Sve ove godine vodili smo Spin Valis s velikom dozom odgovornosti i pažnje. Investirali smo puno, modernizovali proizvodnju, unapređivali poslovne procese i ulagali puno u edukaciju zaposlenih. Naša generacija je sada na prirodnom odlasku i izuzetno nam je drago što će Spin Valis u sledećoj fazi razvoja biti članica izvrsne grupacije Pervanovo, unutar koje se Društvu otvaraju nove perspektive – izjavio je predsednik Uprave Spin Valisa, **Marko Žmire**.

– Ponosni smo jer iza sebe ostavljamo jako dobru razvojnu platformu za koju smo sigurni da će je grupacija Pervanovo podići na još viši nivo, na korist i zadovoljstvo svih učesnika, kako zaposlenih Društva, tako i šire društvene zajednice, a pogotovo požeškog kraja. U ime svih nas želim zahvaliti svim učesnicima u procesu, a posebno našim savetnicima, društvu *Caper d.o.o.* na odličnoj pripremi i vođenju procesa, kao i pravnim savetnicima *ZOU Markoč, Pečina i Kušeta* – izjavio je **Zdravko Jelčić**, član Uprave Spin Valisa.

Svakim danom se potencijalni potrošači susreću sa sve većim kamatama i strožim uslovima za hipoteke, čime se utiče na usporavanje građevinskog sektora, kao i posledično smanjenje narudžbi za finalne drvene proizvode, pa tako i za građu. S druge strane, treba primetiti kako na evropskom stambenom tržištu drvo kao građevinski materijal sve više postaje vrlo popularan materijal sa značajnim porastom njegovog udela, što bi moglo ublažiti negativni uticaj recesije na celi na šumi bazirani sektor.

Izvor: HDK

U Zagrebu se gradi dosad najveća CLT zgrada u Hrvatskoj

Na vrhu Tkalciceve ulice, u samom centru Zagreba, trenutno se gradi jedna od prvih zgrada na ovim prostorima građena CLT tehnologijom. Unakrsno lamelirano drvo poznato je po svojim izvrsnim protivpotresnim i protivpožarnim svojstvima, a gradnja je brža u odnosu na gradnju klasičnim materijalima.

Objekti građeni CLT tehnologijom otporniji su na vibracije uzrokovane podrtavanjem tla jer ih odlikuju visoka elastičnost i mala težina konstrukcije, a imaju i sertifikovanu vatrootpornost. Drveni, čvrsti, unakrsno lepljeni ravni elementi mogu premašiti čak i

Fotografije: Veda Art Studio

Pred drvoprerađivačkim sektorom su izazovna vremena STIŽE RECESIJA

Nakon dve veoma dobre godine, pred drvoprerađivačkim sektorom su izazovna vremena – složni su učesnici 13. Kongresa pilanara jugoistočne Evrope koji je održan u Vinkovcima, 17. novembra 2022. godine

Domaćin Kongresa je kompanija Bjelin Spačva, a osim nadolazeće recesije, u fokusu skupa su bile i teme pilanarstva u bioekonomiji, energije iz drveta, sektorskih inovacija i tehnologija te druge aktuelnosti.

Kongres je održan usled prvih znakova nadolazeće krize. Uznemirujuće vesti o usporavanju i dolasku ozbiljnih znakova recesije stižu iz niza zemalja, a sektor će morati dati pametan odgovor na niz izazova.

Jozo Jović ispred kompanije Bjelin Spačva, rekao je kako je nužno da u sektoru vlada sinergija. „Treba razgovarati i kroz saradnju postići sinergiju. Iza nas su dve najbolje godine koje pamtim, a verujem da ćemo uspešno odgovoriti i na izazove koji su pred nama“, rekao je. Takođe, osvrnuo se i na važnost kvalitetnih temelja. „Spačva ima tradiciju, struku, znanje i vredne ljude. U Vinkovcima imamo svu potrebnu infrastrukturu i na putu smo da budemo vodeća drvna industrija u Evropi“, zaključio je Jović.

Prodekan drvnotehnološkog odseka Fakulteta šumarstva i drvne tehnologije izv. prof. dr. sc. Alan Antonović rekao je kako je Vukovarsko-srijemska županija jedan od najvažnijih centara drvne industrije u Hrvatskoj i da fakultet nastoji pružiti podršku daljem razvoju ovog sektora i kroz obrazovanje kadrova i kroz projekte.

Gradonačelnik Vinkovaca Ivan Bosančić, izrazio je zadovoljstvo odličnom saradnjom s kompanijom Bjelin Spačva tokom proteklih godinu dana od akvizicije i nadodao kako se u lokalnoj zajednici oseća investicijski zamah. „Imamo sve uslove za dobar i kvalitetan razvoj i možemo očekivati samo napredak. Imamo ljude, sirovinu i investitore svetskih razvoja“, kazao je gradonačelnik. S time se složio i dr. sc. Ivan Ambroš ispred Vukovarsko-srijemske županije i Centra kompetencija, nadodavši kako moramo pametno i održivo koristiti lokalne sirovine. „Uprkos svim izazovima, budućnost je sigurno zelena“, zaključio je.

Krasnodar Sablić, voditelj UŠP Vinkovci osvrnuo se na problem klimatskih promena i njegovog uticaja na šumarstvo i drvnu industriju. „Reč je o ozbiljnom problemu. Nedostaje nam vode za hrast lužnjak i nedostaje nam žira“, rekao je Sablić, a s njime se složio i Goran Ivanović, saborski zastupnik i izaslanik predsednice Odbora za poljoprivredu Marijane Petir. „Stotinu je izazova, ali smatram da ćemo s globalnim zagrevanjem imati najviše problema“.

Uz predavanja i panel rasprave, pre samog Kongresa, održana je i studijska poseta Centru kompetencija Vukovarsko-srijemske županije i projektu „Drvno-tehnološki centar Slavonski hrast“ u Gradištu.

vatrootpornost čeličnih i armiranobetonskih elemenata.

CLT je relativno nova tehnologija i u Hrvatskoj je tek u povojima. Zato je posebna pažnja struke trenutno usmerena na gradnju peterospratnice u samom centru Zagreba, koja će biti dosad najveći realizovan projekat na ovim prostorima u kojem se koristilo unakrsno lamelirano drvo. Zgradu gradi kompanija Tkalc

tar, prema projektu arhitekta Daria Šiška iz Veda Art Studija, a osim navedenih prednosti drveta, investitor ističe i kako je drvo takođe odličan toplotni izolator, omogućuje velike uštede energije, kao i prirodnu regulaciju mikroklimе. Dodatna prednost drveta je i to što ima antialergijska svojstva jer ne razvija statički elektricitet, pa je nakupljanje prašine i alergena svedeno na minimum.

Zgrada je okružena zelenilom, kompletno izgrađena od prirodnih materijala i nudi najmodernija rešenja i opremu – ugrađen autolift, brz sistem grejanja i hlađenja i visoku zvučnu i toplotnu izolaciju. Površina najmanjeg stana iznosi 128 kvadrata, a najvećeg, u potkrovlju, 249 kvadrata. Planirani završetak gradnje je u proleće 2023. godine.

Izvor: HDK

Imenovana nova uprava Hrvatskih šuma

S obzirom na istek mandata i odlazak u penziju dosadašnjeg predsednika Uprave Hrvatskih šuma d.o.o. **Krunoslava Jakupčiča**, Vlada RH je na sednici održanoj krajem novembra donela Zaključak kojim se predlaže imenovanje **Nediljka Dujića** za novog predsednika i mr. sc. Igora Fazekasa i Antu Sablića za članove Uprave, na osnovu sprovedenog postupka po raspisanom konkursu. Primopredaja dužnosti je održana u četvrtak, 24. novembra 2022. godine.

Dujić je od 2018. savetnik Hrvatskih šuma za EU fondove, razminiranje i protivpožarnu zaštitu, a pre toga je bio dugogodišnji gradonačelnik Skradina.

Izvor: HDK

U Češkoj otvorena najsavremenija fabrika za CLT

Nova proizvodna lokacija kompanije Stora Enso za unakrsno lamelirano drvo (CLT) u češkom Ždírecu svečano je otvorena početkom oktobra 2022. godine. Reč je o 79 miliona evra vrednoj fabrici, zahvaljujući kojoj će kompanija moći odgovoriti na sve veću potražnju za održivim, isplativim i obnovljivim građevinskim materijalima.

Odluka o gradnji donesena je u septembru 2020. a prvi panel proizveden je malo više od dve godine kasnije. Ždírec je odabran zbog svog povoljnog položaja u blizini važnih evropskih tržišta, a s novim proizvodnim pogor-

Prisiljeni smo da svesno pravimo gubitke

– Činjenica je da su energenti značajno poskupeli, ali je isto tako činjenica da je kod nas struja i dalje najjeftinija u okruženju – rekao je za naš časopis, na proteklom Sajmu nameštaja, **Sladjan Disić**, generalni direktor kompanije SIMPO. – Ali, moram da ukažem na još jednu važnu činjenicu: kada smo prošle godine pravili poslovne planove, računali smo sa cenom struje koja je bila u proseku 51 evro po megavatu, a danas je megavat 95 evra, što je preko 86% povećanje, a svesni smo da će doći i do novog povećanja cena, obzirom na kretanje na svetskom i evropskom tržištu energenata. Ali nisu problem samo energenti. Sve sirovine i repromaterijali su poskupeli od 40 do 140%, pa čak i 200% i ako bismo se time rukovali, a s obzirom da sirovine i repromaterijali u gotovom proizvodu učestvuju minimum 50, a kreću se i do 70% u zavisnosti da li se radi o kožnom programu ili ostalo, mi bismo morali da cene proizvoda povećamo bar 50 – 60%. Mi smo to uradili sa svega 23% za dve godine i tu smo stali, svesno u ovom trenutku pravimo gubitke, jer ako dignemo cene, nema prodaje i ovako je zbog celokupne situacije, porasta troškova i inflacije, kupovna moć pala, a i tamo gde ima novca ljudi se boje i primenjuju neku svoju logiku koja je potpuno ispravna da sačekaju malo da se reše problemi, pa ćemo onda trošiti novac za kupovinu nameštaja – kaže gospodin Disić.

nom, Stora Enso dodatno jača svoju poziciju jednog od vodećih svetskih dobavljača građevinskih rešenja na bazi drveta s ukupnim kapacitetom od 410.000 m³.

Procenjeni godišnji proizvodni kapacitet nove fabrike biće približno 120.000 m³.

„U celom svetu, CLT ostavlja svoj pečat kao inovativni drveni proizvod budućnosti. Uspešno se koristi u rešenjima za podove, zidove i krovove za stambene, poslovne i industrijske zgrade. Bilo da se koristi u spektakularnim strukturama poput drvenih nebodera ili u tradicionalnijim drvenim zgradama kao što su škole i kancelarije, CLT nudi snagu, stabilnost, brzu montažu, isplativost i jedinstve-

nu održivost“, poručili su iz finske kompanije.

Prema rečima Martina Brebisa, upravnika kompanije Ždírec, ovo je istorijski događaj za kompaniju. „Dodatne prednosti proizaće će iz integracije sa sadašnjom pilanom u područjima sirovina, energije i logistike“, kazao je i dodao kako će se ovim omogućiti otvaranje gotovo 100 novih radnih mesta.

Inače, Ždírec je četvrta proizvodna jedinica za CLT fabriku Stora Enso, nakon Bad St. Leonharda i Ybbsa u Austriji i Gruvöna u Švedskoj.

Izvor: HDK

Turski izvoz nameštaja i proizvoda od drveta znatno premašuju brojke iz 2021.

U razdoblju januar-oktobar 2022. ukupni izvoz turske drvne industrije dostigao je 6,92 milijarde dolara, sa povećanjem od 24% u poređenju s istim razdobljem prethodne godine. Udeo in-

www.simpors

Za generacije koje ostvaruju svoje snove

ISS na Sajmu mašina i alata za drvenu industriju

Predstavnice Instituta za standardizaciju Srbije posetile su 58. Međunarodni sajam mašina i alata za drvenu industriju (UFI), koji se održao od 8. do 12. novembra u hali 5 Beogradskog sajma. Ova manifestacija bila je deo Sajma nameštaja, opreme i unutrašnje dekoracije, a zbog svog značaja za domaću i regionalnu privredu prerasla je u poseban događaj koji se odvija paralelno sa Sajmom nameštaja.

Nakon dvogodišnje pauze, to ponovo postaje ključno mesto susreta proizvođača i distributera, inženjera i posetilaca zainteresovanih za ponudu iz oblasti drvene industrije.

Institut se na Sajmu mašina i alata za drvenu industriju predstavlja prvi put, i to na štandu časopisa **DRVOTEHNika**. Sa glavnim i odgovornim urednikom ovog časopisa, gospo-

dinom Dragojlo Blagojevićem, ovom prilikom je razgovarano o budućoj saradnji. S obzirom na to da ovaj revijalno-stručni časopis ove godine obeležava 20 godina redovnog izlaženja i da se bavi svim važnim pitanjima koja se odnose na ekologiju i tehnologiju u drvnoprerađivačkoj industriji, njegovi čitaoci će moći da se informišu i o novostima u standardizaciji u ovoj oblasti. Časopis **DRVOTEHNika** se objavljuje kvartalno i već je u januarskom izdanju 2023. godine nalazi se tekst o nastupu ISS na Sajmu, kao i prvi članak o nacionalnim standardima i komisijama za standarde u oblasti drvene industrije.

dustrije nameštaja u izvozu je iznosio 3,93 milijarde dolara, uz porast od 13,9%.

Turska je izvozno orijentisana zemlja i ukupni izvoz cele zemlje je porastao za 15% u 10 meseci 2022. S ovim porastom od preko 20% sektor prerade drveta i proizvodnje nameštaja je gotovo dostigao izvoz ostvaren tokom 2021. koji je iznosio 6,99 milijardi dolara, pokazali su podaci Istanbulskog udruženja izvoznika nameštaja, papira i šumskih proizvoda (ORSIAD). Među zemljama u koje je industrija nameštaja najviše izvozila su Irak s uvozom od 432,1 milijardu dolara, zatim Nemačka sa 333 milijardi evra i Izrael sa 207,8 milijardi dolara.

Izvor: HDK

Inflacija će se zaustaviti, ali se cene neće vratiti

„Ubrzan pad inflacije očekujemo tokom 2023. godine i vraćanje u očekivane vrednosti 2024. godine“, to je op-

timistična ocena koju je iznela viceguvernerka NBS Ana Ivković

Bivši guverner NBS i profesor Ekonomskog fakulteta Dejan Šoškić odgovorio je da li ima razloga za slavlje i da li pad inflacije znači i pad cena. Njegovo objašnjenje i analiza vas neće naročito obradovati.

On ima jednu dobru i jednu lošu vest – inflacija će se zaustaviti, ali to ne znači da će se cene vratiti na prethodni nivo.

„Predviđanja Narodne banke Srbije o budućem kretanju inflacije isuviše često se nisu ostvarivala poslednjih kvartala, pa i godinama unazad, i to nije dobro za kredibilitet bilo koje centralne banke, posebno one koja, kao NBS, zvanično cilja inflaciju. Ipak, očekujem da će se inflacija zaustaviti u svom daljem rastu u prva dva kvartala 2023. godine i da će do kraja iduće godine inflacija postepeno početi da se snižava, ovo i stoga što će recesija verovatno pogoditi dosta evropskih zemalja“, kaže Šoškić za Nova.rs.

Ipak, vraća nas u realnost i otrežnjuje sledećom konstatacijom:

„Treba, međutim, imati u vidu da pad inflacije nije isto što i vraćanje cena na prethodni nivo. Pad inflacije je, zapravo, samo usporavanje rasta cena. Mi smo još uvek u zoni rasta inflacije, tj. u periodu ubrzavanja rasta cena u Srbiji. Ono što naročito zabrinjava jeste da je tzv. bazna inflacija vrlo visoka i sve to ukazuje da je reakcija NBS na inflaciju iz 2021. i 2022. bila zakasnela, ali je zauzeti monetarno restriktivni stav načelno ispravan. Ono što nije isključeno je da će se narednih kvartala postepeno isključivati špekulativna komponenta u rastu cena energenata i hrane i da je moguće da dođe i do postepenog smanjivanja nekih cena u tim vrstama proizvoda. Ipak, inflatorni pritisci neće prestati lako i brzo, jer su zakasnelom reakcijom centralnih banaka, kreirana inflatorna očekivanja koja nije jednostavno i brzo dovesti na pređašnji nivo“, zaključio je Šoškić.

ForestBank je novi materijal nastao od „bezvrednih“ šumskih ostataka

Japanski dizajner Yuma Kano stvorio je inovativni materijal izrađen od šumskog i drvnog otpada koji se može koristiti za dizajn nameštaja, a karakterišu ga zanimljivi površinski uzorci. Nazvan ForestBank, novi materijal napravljen je od malih stabala, lišća, kore, semena, zemlje i drugih ostataka koji se smatraju bezvrednim za izgradnju ili izradu nameštaja. Ovaj drveni otpad pomešan je sa reaktivnom mineralnom bazom i akrilnom smolom na bazi vode koja ne koristi organska otapala ili hlapljive organske spojeve

Uzorci mogu varirati zavisno od ugla i dubine reza, kao i od promene godišnjih doba i stanju šume u vreme seče. Na primer, karakteristične žute i zelene boje u ForestBanku stvarne su boje drveća, dok se zeleno lišće korišćeno u mešavini može promeniti u narandžasto ili smeđe, zavisno od godišnjeg doba.

Zemlja sa šumskog tla može se koristiti za dodavanje smeđe i crne boje. Takođe, različite vrste drveta imaju različite boje, što se takođe odražava na konačni izgled ForestBanka.

„Promatrajući sveprisutnu prirodu drveta iz drugog ugla i pronalazeći novu vrednost, pronađen je novi mate-

Fotografije: Shot by Kusk

rijal koji kondenzira celu šumu", kaže Kano.

Dizajner kaže da se ForestBank može koristiti za izradu nameštaja i enterijera korišćenjem uobičajenih alata i tehnika za obradu drveta. Kanoova inovacija nije ograničena samo na šumski otpad, već se ForestBank može napraviti i od otpada koji ostane nakon rezidbe drveća ili čak od drvnog otpada iz pilana, na taj način se stvaraju originalni uzorci koji pričaju jedinstvenu priču.

Izvor: HDK

Objašnjenja i optimizam viceguvernerke

Viceguvernerka Narodne banke Srbije objasnila je da je infacija nastala pre rata u Ukrajini, nakon pandemijske krize, kada je došlo do naglog povećanja tražnje na svetskom tržištu, koju ponuda nije mogla da prati, pa je došlo do problema sa snabdevanjem, a da je nakon toga ukrajinska kriza dodatno pogoršala situaciju.

„Većina centralnih banaka je procenjivala da je kriza kratkoročna, ali je nakon početka rata u Ukrajini kriza postala trajnija“, rekla je Ivkovića.

Ona je istakla da porast cene energenata i hrane u svetu sa 65 do 70 procenata utiču na domaću inflaciju.

„Ne vidimo sa strane tražnje inflatorne pritiske, što se duguje reakciji kroz monetarnu politiku NBS-a, a naše tržište nije pregrejano i dinar je ostao stabilan i u vreme kada je u martu i aprilu vladala panika u svetu“, istakla je Ivković.

Podsećamo da je, prema poslednjim podacima, inflacija na godišnjem nivou narasla do 15%. Ipak to je podatak koji ne pokazuje pravu sliku stvari i svih poskupljenja kojima svakodnevno svedočimo u prodavnicama. Ovih 15 posto iz zvanične statistike predstavlja opštu inflaciju, a realnost je da su sve one prehrambene namirnice koje najčešće kupujemo poskupele od 20% pa do čak 50%.

Da bismo obezbedili čistu energiju u narednih 25 godina potrebna su nam ulaganja od 32 milijarde evra

Namera države je da obezbedi dovoljno energije koja je dostupna i čista po najnižoj ceni uz očuvanje zdrave životne sredine, zbog čega se u narednih 25 godina planiraju ulaganja od 32 milijarde evra, izjavila je Dušanka Đedović, ministarka energenata početkom decembra na konferenciji Look up na Kopaoniku. Ona je rekla da se osim u nove kapacitete za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora (OIE), velika sredstva ulažu u projekte energetske efikasnosti i revitalizaciju postojećih termoelektrana.

„U izgradnju postrojenja za odsumporavanje ulažemo stotine miliona evra. Nova elektrana u Kostolcu će ispunjavati sve evropske i svetske standarde zaštite životne sredine. Postrojenje za odsumporavanje u Kostolcu B je prvo koje je izgrađeno i radi punom kapacitetom. Koštalo je 96 miliona evra i sada je emisija sumpordioksida smanjena za 20 odsto“, rekla je ministarka Đedović.

Ona je navela da naša elektromreža trenutno može da primi oko 400 megavata novih kapaciteta iz OIE, ali je napomenula da je cilj Vlade Srbije da preko unapređenja zakonske regulative do 2030. imamo osam puta veće kapacitete.

Dodala je da će zbog toga u proširenje i jačanje prenosnih kapaciteta i elektromreže u narednih četvrt veka biti uloženo 10 milijardi evra.

Đedovićeva je navela i velike projekte koji se sprovode ili su planirani u oblasti energetske efikasnosti.

„Ministarstvo realizuje i priprema veliki broj projekata efikasnosti vrednih preko 920 miliona evra, što će doneti uštedu od 950 gigavata godišnje i smanjeniti emisiju štetnih gasova za 580.000 tona godišnje“, istakla je ministarka rudarstva i energetike.

Izvor: Euronews.rs

Dug EPS-a 2022. godine povećan 50 odsto, na 1,5 milijardi evra

Dug Elektroprivrede Srbije (EPS) je u tri kvartala 2022. godine povećan za 50 odsto i premašio je 1,5 milijardi evra, navedeno je u tekstu „Efekti globalne energetske krize na poslovanje Elektroprivrede Srbije (EPS), Srbijagasa, Elektromreže Srbije (EMS) i Transportgasa u kontekstu budžetskog rizika“, objavljenom u poslednjem broju časopisa Makroekonomske analize i trendovi (MAT).

„Likvidnost EPS-a se od maja 2021. godine kontinuirano pogoršavala zbog smanjenog rada hidroelektrana, kasnije uvoza električne energije po rekordno visokim tržišnim cenama, niskim cenama za garantovano snabdevanje“, navodi se u tekstu Edvarda Jakopina i Nataše Čokorilo. Uvoz električne energije EPS je, kako je navedeno, skoro isključivo finansirao zaduživanjem, a za prvih devet meseci 2022. godine to preduzeće napravilo je gubitak od 678 miliona evra, prenosi Beta.

EPS je 2020. godine imao dobit od 110 miliona evra, a 2021. gubitak od 127 miliona evra. To preduzeće je u četvrtom kvartalu 2021. godine na tržištu kupilo 1.244 gigavat-časova (GWh) električne energije po prosečnoj ceni 233 evra po megavat-času (MWh), što ga je koštalo oko 290 miliona evra. Do septembra 2022. nabavljeno je ukupno 2.907 GWh po prosečnoj ceni od 254 evra po MWh, što je koštalo oko 740 miliona evra.

„Kupljenu električnu energiju EPS je prodavao po četiri-pet puta manjoj ceni na domaćem tržištu“, navedeno je u tekstu. Problemi Srbijagasa u snabdevanju gasom počeli su, pokazala je analiza, u grejnoj sezoni 2021-2022. a eskalirali su izbijanjem krize u Ukrajini. U toj grejnoj sezoni napravljen je veliki budžetski trošak, jer je bila neophodna intervencija iz budžeta od oko 500 miliona evra što je jedan odsto bruto domaćeg proizvoda (BDP).

Komparativna analiza pokazuje da su evropske zemlje prošle relativno bolje, udari gasne krize na njihove budžete su se kretali u intervalu od 0,5 odsto do jedan odsto. Ukupne obaveze Srbijagasa su krajem 2021. porasle 72 odsto i dostigle 1,3 milijarde evra, ali je dobit u 2021. godini bila 32 miliona evra.

Vlada Srbije je u decembru 2021. godine zamrzla domaće prodajne cene gasa, a sve gubitke Srbijagasa prevaila na teret budžeta. U grejnoj sezoni 2021/2022 nabavljen je gas u vrednosti 1,09 milijardi evra, a prodat za 604 miliona evra, što znači da je negativan efekat rasta uvoznih cena gasa 486 miliona evra, što je i direktan budžetski trošak.

Akcionarsko društvo EMS posluje kontinuirano pozitivno i ne predstavlja nikakav rizik za budžet. U 2021. godini EMS je ostvario rekordnu dobit od 20 miliona evra, a u 2022. samo za prvih šest meseci 32 miliona evra.

Transportgas posluje, kako je navedeno, kontinuirano pozitivno i ne predstavlja nikakav rizik za budžet. Dobit se u 2021. i 2020. kretala iznad 20 miliona evra. Obaveze tog preduzeća su povećane u 2021. sa 13 miliona evra na 60 miliona evra, što je realni rast od 319 odsto, ali su u prva tri kvartala 2022. realno prepolovljene i iznose 33,5 miliona evra.

Roditelji izdržavaju čak 51%, mladih u Nemačkoj

Nezaposlenost u Nemačkoj je niska, a nedostatak stručne radne snage ozbiljan. Tržište rada vapi za mladima. Ipak, nesigurnost i oročeni ugovori otežavaju stvari. Većinu mladih, čak 51%, išli oni u školu, na stručnu praksu ili studije, izdržavaju roditelji ili rođaci.

Tek 38% njih između 15 i 24 godine 2021. godine je dovoljno zarađivalo za život od plaćenog rada, saopštio je zavod za statistiku povodom Dana mladih.

A pre 30 godina je bilo obrnuto - više od polovine, tačnije 52% se izdrža-

U Srbiji 65% mladih živi sa roditeljima

Više od trećine mladih u Srbiji nema posao, a čak 65% živi sa roditeljima. Trećina mladih nezaposlena je duže od dve godine, dok je čak 75% njih bilo na nekoj vrsti prakse koja nije plaćena. Tek svaki deseti živi u svom stanu, dok većina njih nema mogućnosti da se odvoji od roditelja i započne samostalan život, pokazuju podaci najnovijeg istraživanja Krovne asocijacije mladih Srbije. Na Međunarodni dan mladih upozoravaju na probleme sa kojima se svakodnevno suočavaju. Džeparac mladima uglavnom daju roditelji sa kojima živi čak 65% njih. Posao nema više od polovine i to je jedan od ključnih razloga zašto svaka druga mlada osoba želi da napusti Srbiju, piše RTS.

– Tradicionalno i ove godine smo dobili podatak da je nedostatak zaposlenja, odnosno zapošljavanja mladih jedan od ključnih problema. Zajedno sa tim obrazovanje mladih, neko usklađivanje sa tržištem rada i treća neka problematična situacija mladih je da učestvuju u procesu donošenja odluka i promeni sistema vrednosti pošto se sa dosta aspekata jednog demokratskog društva ne slažu. Ne slažu se ni u stavovima o LGBT zajednici, EU, Kosovu. Unutrašnja politika ih slabo zanima, spoljna još manje. Više od polovine nije za uvođenje vojnog roka, dok isti procenat pre bira savez sa Rusijom nego pakt sa Zapadom. Mnogi odgovori mladih iznenadili su istraživače, jedan podatak naročito - kaže Miljana Pejić, generalna sekretarka Krovne organizacije mladih Srbije – a to je činjenica da je skoro svaka peta mlada osoba doživela seksualno nasilje, kao i svaka četvrta mlada žena – dodaje Pejićeva.

Nasilje je samo jedan od izazova sa kojima se omladina suočava. Procenjuje se da u Srbiji živi oko milion mladih od 15-30 godina. Mnogi od njih ne veruju da mogu da menjaju društvo i utiču na političke odluke. Njihovi predstavnici im poručuju da je za početak dovoljan prvi korak da se uključe u javnu raspravu o Strategiji o mladima koja bi uskoro trebalo da bude usvojena u Skupštini, objavljeno je na RTS-u.

valo samo, dok su se o 40% starali roditelji ili rodbina.

Situacija se i u mnogim porodicama promenila, rekao je Bernd Ficenberger (Fitzenberger), direktor Instituta za istraživanje tržišta rada i profesije iz Nirnberga.

„Ljudi su više bili ograničeni na lokalno tržište rada, a prihodi roditelja nisu bili dobri kao danas,” naveo je Ficenberger. Mnogi roditelji iz srednje klase sada mogu da priušte da deca duže traže onaj pravi posao. „Ovo ide uz strah od pogrešne odluke, jer opcija ima mnogo.”

Po završetku stručnih škola sada ide jedna prazna godina, kada se mladi još profesionalno orijentišu - što odlaže početak karijere.

Obuka za posao kreće kasnije, posle dvadesete godine. „Bojim se da je posle pandemije to i kasnije,” dodao je Ficenberger. Obuke u preduzećima su u ozbiljnoj krizi najkasnije od početka pandemije, a to i te kako ima veze sa nesigurnošću mladih. Mnogi po završetku školovanja još ne znaju šta žele da rade, objasnio je Ficenberger.

S druge strane, skoro trećina mladih u Nemačkoj koji su zaposleni - 29,2% radi na osnovu takozvanih atipičnih ugovora. Tu spadaju razni privremeni, pomoćni ili poslovi sa skraćenim radnim vremenom. „Uslovi za rad moraju da budu bolji,” zaključio je Ficenberger, a prenosi DPA.

Izvor: Ekspres.net

MatisGROUP

Oseti razliku!

Do 2050. godine Evropa mora postati prvi klimatski neutralan kontinent

EU je postavila ovaj ključni cilj, uz konkretne mere, počevši od toga da Evropa mora smanjiti svoje emisije gasova staklene bašte na minimum. Istovremeno, EU će morati povećati uklanjanje ugljenika iz atmosfere kako bi uravnotežila emisije koje se ne mogu eliminisati. Veće korišćenje drvnih proizvoda u građevinarstvu navedeno je kao jedna od proverenih metoda za poboljšanje stanja, dok se u poljoprivredi i šumarstvu tek trebaju razviti i stvoriti novi poslovni model i sertifikovane aktivnosti za poljoprivrednike i šumare kroz koje će povećati održivo skladištenje ugljenika u zemlji i šumama ili će se smanjiti otpuštanje ugljenika iz zemlje.

Nestašica drveta i rast troškova proizvodnje zbog rata u Ukrajini

Rat u Ukrajini odneo je novu kolateralnu žrtvu u Evropi, a to je kompletno tržište drveta kao i tržište drvenih paleta. Već mesecima, sektor, koji već funkcioniše pod izazovnim tržišnim uslovima izazvanim kovidom i prekidom lanca snabdevanja, doživljava dodatne pritiske zbog nestašice drveta, rastućih troškova proizvodnje i nedostatka proizvođača. „Za nekoliko meseci, cena jedne (nove) palete je porasla sa 7 evra na 29 evra (7,56 dolara na 31,33 dolara). Sve ih je teže pronaći i skuplje za proizvodnju u kontekstu rastućih troškova sirovina, a posebno cene drveta“, navodi La Chaine Logistique du Froid, francusko trgovačko udruženje od 120 kompanija specijalizovanih za transport i skladištenje svežih i smrznutih proizvoda.

Troškovi proizvodnje paleta koje se mogu ponovo koristiti godinama porasli su za oko 40% prošle godine, a ruska invazija na Ukrajinu krajem februara 2022. pogoršala je inflatorni pritisak. Ukrajina je veliki proizvođač i pre rata je izvozila blizu 15 miliona pa-

leta godišnje u Evropu. Međutim, njihove radionice sada miruju, stvarajući manjak novih proizvoda. Pored toga, određeni broj zemalja zapadne Evrope bi, u normalnim vremenima, nabavljao do 25% drveta za palete i ambalažu iz Ukrajine, Rusije i Belorusije, ali su sukobi i sankcije zaustavili ove isporuke.

TMF Transports, sa sedištem u južnoj Francuskoj, svakog meseca isporučuje skoro 40.000 polovnih paleta maloprodajnim lancima i preduzećima e-trgovine širom zemlje. Ali kao rezultat rastuće nestašice, sada je suočen sa značajnim poskupljenjem. „Ove palete su imale jediničnu cenu od oko 4-5 evra pre Covida, ali je to poraslo na 10 evra“, rekao je Sami Belkadi, menadžer za pakovanje i praćenje paleta za TF1 TV vesti. U Francuskoj, dve od tri drvene palete su prošle kroz proces reciklaže i danas mogu da imaju cenu do 14 evra za svaku, što je upola niže od cene za novu drvenu paletu.

Izvor: www.theloadstar.com

Za drvenu industriju i šumarstvo ovo je neviđeni razvojni vetar u leđa

U narednoj deceniji će se upravo kroz na šumi bazirani sektor ostvarivati deo evropskih okolišnih i klimatskih politika, a posebno je važno kako će se osigurati i potpuno nova sredstva i potpore, te će se uspostaviti potpuno novi programi čije sprovođenje na kraju treba rezultirati postizanjem evropskih okolišnih i klimatskih ciljeva. Svaki hektar šume (posebno one prirodne) biće u prilici koristiti dodatne potpore za održivo gazdovanje, a ugradnja svakog komada drveta u građevinske objekte trebala bi biti subvencionisana i podsticana na odgovarajući način. Naravno, za sada još nisu razrađeni precizni modeli i šeme s detaljnim podacima i simulacijama, ali razvojni smer je vrlo jasan i Komisija je već predložila iz kojih će se postojećih programa finansirati nove mere.

Izvor: HDK

Broj građevinskih dozvola u SAD pao za 10,1%

Broj započetih stambenih jedinica od 1,425 miliona u oktobru manji je za 4,2% u odnosu na septembar 2022. godine, te čak za 8,8% u odnosu na septembar 2021. godine, kad je taj broj bio 1,563 miliona. Upoređujući i izdate građevinske dozvole u septembru 2022. godine s onima iz godine ranije uočava se kako je njihov broj pao za 10,1%. Ukupno je u izgradnji u SAD-u bilo 1,722 miliona stambenih jedinica, od čega su 794.000 bile porodične kuće. To je znatno iznad istorijskog rekorda od 1,628 miliona jedinica koje su bile u izgradnji 1973. godine, a što analitičari pripisuju rekordnom zamahu prošlogodišnjih postpandemijskih građevinskih trendova.

Ulagači i analitičari prate i kretanje cena drvene građe koje su trenutno u SAD-u na istorijskim niskim nivoima i oko 3% su pale u oktobru u odnosu na septembar 2022. godine.

Izvor: HDK

Vojni budžet SAD za 2023. godinu 847,3 milijarde dolara

Senat američkog Kongresa izglasao je američki vojni budžet za 2023. godinu u iznosu od 847,3 milijardi dolara. Prethodno je taj budžet izglasao Predstavnički dom američkog Kongresa.

Kako ocenjuje Reuters, reč je o ogromnom godišnjem vojnom budžetu, koji je za 77,3 milijardi dolara veći od prošlogodišnjeg budžeta.

Predlog zakona uključuje i povećanje plata za vojnike, kao i kupovinu aviona i brodova mornarice, pored strategija za suočavanje sa geopolitičkim pretnjama. Nacrt Zakona o budžetu Republike Srbije za 2023. predviđa izdvajanje za odbranu od 160 milijardi 867 miliona dinara (1,3 milijarde evra) što je oko 2 odsto projektovanog BDP. U predviđenom budžetu jako visok udeo imaju investicije sa 44,9%, slede troškovi personala 39,5%, operacije 14,8% i izgradnja sa 0,8%.

vitorog 31 godinu uz svoje kupce

Ako vidite dve ribe da se u moru svađaju,
sugurno negde u blizini pliva Englez.

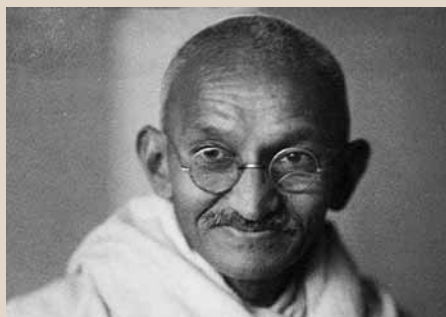
Gandi

Gandi i profesor Piters

Kada je **Mahatma Gandi** studirao pravo u Londonu, jedan od profesora, gospodin Piters, bio je pravi šovinista i nikako nije mogao da sakrije netrpeljivost prema ljudima drugačije boje kože.

Indijce je smatrao ljudima drugog reda i stalno je vređao Gandija, želeći da ga natera da napusti studije, ali ga nije pokolebao. Gandi je bio odličan student.

Jednog dana gospodin Piters je ručao u trpezarijskoj sali Univerziteta, kada je u trpezariju ušao Gandi. Uzeo je svoj obrok i sa poslužavnikom došao i seo blizu profesora. Nadmeni profesor je, besan što se

Gandi usudio da priđe njegovom stolu, i još da sedne blizu njega rekao:

„Gospodine Gandi, vi izgleda ne razumete da orao i svinja ne sede i jedu zajedno“.

Na to mu je Gandi mirno odgovorio:

„Ne brinite profesore, ja ću odleteti!“ Otišao je i seo za drugi sto.

Gospodin Piters je pozeleneo od besa i odlučio da se osveti na sledećem testu. Gandi je na sva postavljena pitanja briljantno odgovorio, pa mu je Piters postavio dodatno pitanje:

„Ako hodate ulicom i nađete dve vreće u jednoj je mudrost, a u drugoj novac, koju ćete vreću uzeti?“

Gandi je odgovorio:

„Uzeo bih vreću sa novcem.“

Piters je još jednom pokušao da ponizi Gandija, pa je rekao:

„Da sam na tvom mestu, uzeo bih vreću u kojoj je mudrost.“

„Svaki čovek uzima ono što mu nedostaje!“ mirno je odgovorio Gandi.

Profesor Piters je bio van sebe od besa. Uzeo je Gandijev besprekorno urađen test i umesto ocene napisao velikim slovima reč idiot. Gandi je uzeo svoj test i seo. Posle nekoliko minuta, vratio se do profesora i jasno i glasno, da ga čuju svi u sali rekao:

„Gospodine Piters, vi ste potpisali test, ali niste ubeležili ocenu.“

Tako je započela Gandijeva nenasilna borba, koja je posle nekoliko decenija dovela do oslobađanja Indije iz kolonijalnog ropstva.

Bila jednom jedna devojka koja je sebe mrzela zato što je bila slepa. Mrzila je sve i svakoga, osim svog voljenog momka, koji je uvek bio uz nju. Rekla mu je: „Kad bih samo mogla da vidim svet, udala bih se za tebe!“

Jednoga dana neko za nju donira oči! Kada su joj, posle uspešne operacija, skinuli zavoje, mogla je sve da vidi, pa je videla i svog momka... On je upita: „Sad kad vidiš ceo svet, hoćeš li da se udaš za mene?“

Ona tada uoči da je on slep! Prizor njegovih zatvorenih očnih kapaka šokirao je mladu lepoticu. Nije to očekivala. Pomisao da bi ceo život trebalo da ga gleda, bila je nepodnošljiva. Odbila je njegovu ponudu rekavši: „Idi, neću se za tebe udati!“

Slomljen od bola on ode, a nekoliko dana kasnije napiše joj kratko pismo: „Dobro čuvaj svoje oči, dušo moja, jer pre nego što su postale tvoje – te oči su bile moje!“

Tužno je, ali i tačno, da se retko, nakon nekog vremena, setimo kako smo živeli koji dan, mesec ili godinu pre i ko je bio uvek tu uz nas u najtežim situacijama...

Preuzeto: Borbaizistinu.rs

Birajte pažljivo: zdravlje ili...

Generalni direktor banke „Euro Exim Bank Ltd.“ naveo je ekonomiste, ali i sve druge ljude, na razmišljanje rekavši sledeće: Biciklista je katastrofa za ekonomiju svake zemlje. On ne kupuje automobil, niti pozajmljuje novac da bi ga kupio. On ne plaća osiguranje za auto, ne kupuje gorivo, ne plaća tehnički pregled, niti mu je potrebno servisiranje. Ne plaća parking. Nisu mu potrebni autoputevi sa više traka. Ne postaje gojazan, nego ostaje zdrav, a zdravi ljudi nisu potrebni, niti korisni ekonomiji. Ne kupuju lekove, ne idu u bolnicu, niti kod doktora. Ne doprinose ništa BDP-u države. Naprotiv, svaki „McDonald's“ restoran, uz ljude koji su zaposleni u samom restoranu, kreira još najmanje 30 radnih mesta, tačnije 10 kardiologa, 10 zubara, 10 nutricionista...

Birajte pažljivo: bicikl ili „McDonald's“ – vredi razmisliti. A pešačenje je još gore, smatra direktor banke. Pešaci čak ne kupuju ni bicikl!

simpo

Nameštaj sa dušom

www.simpors.rs

prerada drveta

MOCA d.o.o.

37222 Jablanica - Kruševac
037/ 658 222, 658 223, 658 224
e-mail: dragan.moca@gmail.com
www.moca.rs

Sand

tel: +381 15 470 470
fax: +381 63 470 480
e-mail: office@sand.rs
www.sand.rs

LAKITRANS

MASINE ZA OBRADU DRVETA

ČAČAK, Parmenac bb
Magacin: Milana Miloševića 1
tel: +381 32 358 644
mob. +381 63 669 273, 63 601 736
e-mail: dado09@eunet.rs · www.lakitrans.co.rs

ZLATIĆ

Telefon: +381 36 311 087; 312 103
E-mail: office@zlati.rs, proizvodnja@zlati.rs
Proizvodnja - Konarevo, 36340 Kraljevo
Telefon: +381 36 821 984; 824 700

RADOVIĆ ENTERIJER

www.radovic-enterijer.com

Radovića bb - 31210 Vrnjačka Banja - Čačak
tel: +381 32 324 101
fax: +381 32 324 140
@RadovicEnterijer.com

POSREDOVANJE U PROMETU DRVETA

agroflora

Kozarska Dubica

PROIZVODJE ZA PRERADU DRVETA

tel: +387 52 428 530 fax: +387 52 430 884
+387 52 428 531 mob: +387 65 525 089

agroflorakd@yahoo.com
www.agroflora.com

PROIZVODAČ KANT TRAKE ZA NAMEŠTAJ

11000 Beograd
Minjevski bulevar 18b
(Građevinski centar MERKUR)

Tel: +381 11 2994 779
+381 11 2992 753
Tel/fax: +381 11 2992 762
Email: poruke@kantex.eu
www.kantex.ro

intergaga

Joze Šćurle 13g
11080 Zemun
telefon: 011/7129 072
011/7129 354
011/7129 467
www.intergaga.co.rs
e-mail: intergaga.belgrade@gmail.com

Zastupnik turske firme za
boje i lakove GENC KATALAR KIMYA **Kayalar**

KOLAREVIĆ

- masivne lamelirane ploče
- nameštaj od punog drveta
- CLT – unakrsno lamelirano drvo

KOLAREVIĆ, Industrijska zona b. b. Čičevac
tel +381 37 805 202 +381 37 805 203
www.kolarevic.rs info@kolarevic.co.rs

blum

novi drveni kombinat

FSC

CE

Šremska Mitrovica
+381 22 621 672
office@novidrvnikombinat.rs · www.novidrvnikombinat.rs

Petoslojna panelploča 40 mm

Troslojna panelploča 25 do 30 mm

Topolova šperploča 3,8 do 35 mm

Topolove oblice 1,4 do 2,4 m

DIZAJN INOVATIVNOST KVALITET

KRAGUJEVAC, Milentija Popovića 8
tel: +381 (0) 34/ 300 895
BEOGRAD
Vojislava Ilića 85, LOKAL 1
tel: +381 (0) 63/ 627 213
e-mail: office@blazeks.rs
www.blazeks.rs

KUBIS TRGOVINA DRVETOM

Nake Spasić 10a
11000 Beograd
tel: 011 4087 680
mob: 065 212 2522

kubis@kubisdoo.rs
kubis@eunet.rs
www.kubisdoo.rs

Kubis

MARIĆ

PROIZVODJE OD DRVETA

www.mariccacak.co.rs
info@mariccacak.co.rs
www.woodmooddesign.rs

Čačak/Loznica bb. Beograd/Takovska 49a
+381 32 5373 588 +381 11 32 92 718

ALFATERM

Njegoševa 6
32103 Čačak,
radojica@alfaterm.rs

Specijalizovano
preduzeće za
termotehničke
uređaje i postrojenja
površinske zaštite

Tel: +381 32 320 645
Mob: +381 63 604 067
+381 64 40 40 750
Fax: +381 32 226 222
www.alfaterm.rs
www.graco.rs

Ovlašćeni zastupnik

KLEIBERIT LEPKOVI

DEPROM

Prodaja lepkova i vezivnih sredstava
Kragujevac, Industrijska bb
deprom@ptt.rs, www.deprom.rs
tlf 034 752 202, 063 88 53 453

AGACIJA

Pločasti Materijali
Nameštaj Po Meri
Okov Za Nameštaj

**Više od 20 godina sa vama
SVE ZA VAŠ ENTERIJER**

KLASIČAN PARKET, BRODSKI POD I LAMINAT
ugradnja po sistemu „ključ u ruke“

Porodična tradicija za Vaš siguran korak

NESTA PARKETI

Beli Potok, Kružni put 20
tel/fax: 011/ 3943 255, mob: 063/334-735
nesta_doo@yahoo.com, nesta.laminati@yahoo.com
www.nestaparketi.co.rs

MAJOR ENTERIJER

MAJOR ENTERIJER DOO,
Bulevar mladih 2,
11250 Železnik
Tel/fax: 011/2580 266
major.enterijer@major.rs,
prodaja@major.rs
www.major.rs

Opremanje enterijera, poslovnih prostora, ugostiteljskih i privatnih objekata

biznis klub

DRVO

tehnika ekologija preduzeće biznis

MAŠINE I ALATI ZA OBRADU DRVETA

tel. +387 53 287 161 ■ +387 65 745 711
zoran@hezomasine.com
www.hezomasine.com

- Mašine i alati za preradu drveta
- Ventilacija i transport piljevine

FILOS Čačak - Prijedor, info@filos.rs
Telefon: 032/883-020; 032/883-580
http://www.filos.rs

PELET BUKOVA REZANA GRAĐA

+381 32 5462 071
+381 32 5462 070
32250 Prilike, Ivanjica, Srbija
info@petet.org
www.crownforest.rs

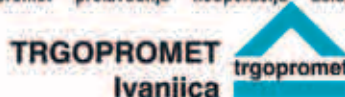
www.crownforest.rs

MILMAS d.o.o.
Magistralna 196,
Vrbovno-Lazarevac
tel: +381 (0)11 814 0007
(0)63 824 4482
jovanmilmas@gmail.com
milmasbg@gmail.com
www.milmas.rs

Proizvodnja lameliranih dužinski
nastavljenih greda za izradu drvenih
kuća, podnih i fasadnih obloga

promet - proizvodnja - kooperacija - usluge

TRGOPROMET
Ivanjica
32250 IVANJICA - V. Marinkovića 29
Tel. 032/ 660-195 - 660-196
PREDSTAVNIŠTVO I SKLADIŠTE BEOGRAD
Partizanska 205 (Dobanovska petlja) - tel. 011/84-08-611

15232 Varna - Šabac
Ivan Milosavljević

+381 15 284 369
+381 63 83 222 09
podovialbero@gmail.com

- drago i kvalitetno
obloga drveta
- elementi 30x50 i
35x50 mm dužine
do 1.000 mm
- čestice i
• masiv

prerada drveta i proizvodnja parketa

Beograd, Jurija Gagarina 20z
Tel/fax: 011 3443 647, E-mail: info@can-impex.com
www.can-impex.com

bio-therm
proizvodnja peleta

Bio-Therm d.o.o. Radaljevo b.b. 32252 Prilike
mob: 00 381 (0)63 651-907 065 64-63-353
pejovic.stanko@yahoo.com

proizvodnja rezane građe

Radaljevo b.b. 32252 Prilike Ivanjica

tel: 00 381 (0)63 651-907 ■ 065 64-63-353
pejovic.stanko@yahoo.com

PROIZVODNJA PARKETA
JAVORAC
BOGIŠE - BRUS

Put uspeha vodi do nas!
e-mail: javoracparket@gmail.com
tel. 037 839 022, 037 839 066
fax. 037 839 263

PARKETI
Tomović
Since 1952

S.Z.T.R. PARKETI TOMOVIĆ
32212 Prislonica-Čačak
tel. +381 32 5485 000, 5485 001, 5485 002
parketit@eunet.rs | www.parketitomovic.com

Drvoprodukt Kocić

- kvalitet na prvom mestu -

Strojkovce - Leskovac
tel: 016/ 795 555 - 063/ 411 293
www.drvoiproduktkocic.com
e-mail: drvoproduktkocic@gmail.com

PROIZVODNJA KREVETA OD MASIVNOG DRVETA

PROIZVODI & PRODAJE:
• hrastov masivni pod
• hrastov klasični parket
• hrastovu građu
• briket i drvo za ogrev

GRAKOM SN

Batajnički put bb - Zemun, Beograd
011.7756.914 - 011.7756.915
e-mail: grakom_sn@mts.rs - www.grakomsn.com

TOPWOOD

11000 Beograd, Visokog Stevana 43 A
Tel/fax: 328-2192
www.topwood.rs
e-mail: office@topwood.rs

MINTERO d.o.o. Ivanjica
Nikola Nešković +381 65 3888 388
+381 32 640 206,
www.mintero.rs office@mintero.rs

- proizvodnja svih vrsta
rezane građe
- sušenje i parenje rezane građe
- proizvodnja montažnih
objekata

BorStil
PROIZVODNJA
GRAĐEVINSKE STOLARIJE
— VRATA I PROZORA —

Durmitorska bb, Leskovac
063 845 4956 Ljubomir Đorđević
063 114 5484 Ivica Đorđević
borstil@yahoo.com

- tapacirani nameštaj
- dušeci u svim dimenzijama
- žičana jezgra
- rezanje sušera po meri
- proizvodnja rezane građe

Strojkovce - Vučje - Leskovac
016-794 507
www.namestajbata.com
office@namestajbata.com

PROIZVODNJA I PRODAJA TRACNIH TESTERA I USLUŽNO OŠTRENJE

PETERVARI

24430 ADA, Obilićeva 20
tel. 024 85 20 66
fax: 024 85 12 92
mob. 063 776 47 17

www.petervari.rs

Proizvodnja ukrasnog bilja,
četinara, lišćara i žbunja

office@rasadnikomorikabg.com 063/825-1838

RAVNI BUĽIM KOVIĽ
USLUĽE U ŠUMARSTVU

063 507 903 021 2989 398

ппу доо
Шербетовац
Бабине - ПРИЈЕПОЉЕ

Телефон: 033/73 195
Мобилни: 063/77 50 923
064/15 10 800

**bukove masivne ploče
bukove četvrtake,
bukova građa i parket**

RANDELOVIĆ

Strojkovce, 16203 Vučje, Leskovac
tel. +381 (16) 794 407 · fax. +381 (16) 794 406
e-mail: info@randjelovic.co.rs · www.randjelovic.co.rs

QUERCUS
PROIZVODNJA RUCNE GRADE I TRGOVINA

Ante Mijić
Bročice bb, NOVSKA, HRVATSKA
tel: + 385 (44) 691 951
fax: + 385 (44) 691 955
mob. +385 (98) 262 094

quercus@quercus-art.hr · www.quercus-art.hr

NIGOS

ELEKTRONIK · NIŠ

18000 Niš, Borislava Nikolića Serbože 12
Tel/fax: +381 18/211212, 217468, 217469
Cell/Viber/Skype/WhatsApp: +381 63/647073
e-mail: office@nigos.rs
www.nigossusare.rs, www.nigos.rs

DOO DEPROM

HAN PIJESAK

REZANA GRAĐA

tel: + 387 (0) 57/557-356
mob. + 387 (0) 65/581-214

Sistemska rešenja za obradu
pločastih materijala

Alen Bejo

regionalni menadžer prodaje
za BiH, Srbiju, Hrvatsku i Sloveniju

Mob. + 43 (0) 3142 21751-288
alen.beso@holzher.com

"NIVAN KOMERC"

www.nivan-komerc.co.rs
nivankomerc@gmail.com

proizvodnja bukovih elemenata

Strojkovce - 16203 Vučje - Leskovac
Tel. +381 16 794 445
Tel/fax. +381 16 794 446

49 godina
sa vama

STRUGARA UROŠ d.o.o.

Ulica Žikina 41, Radinac, Smederevo
telefon: 026/701-156, faks: 026/701-471
e-mail: strugarauros@sohosistem.net

DUGA pellet d.o.o.

- DRVENI PELET
- REZANA GRAĐA
- LEPLJENI ELEMENTI

71350 Sokolac, Bjelosavljević bb, BiH
tel/fax: 00 387 57 448 432
e-mail: duga.sokolac@gmail.com

DRVO JE NAŠ SVET

JAF d.o.o.

Vojački put bb, 22300 Nova Pazova
tel. +381 (0)22 328 125, fax.+381 (0)22 323 346
e-mail: info@jaf.rs, www.jaf.rs

TOP TECH

BIESSE

TOP TECH WOODWORKING d.o.o.
Kneza Miloša 25 - 11000 Beograd - Republika Srbija
tel. +381 11 3065 614 - fax. +381 11 3065 616
e-mail: office@toptech.rs
BIESSE S.p.A.
Via della Meccanica, 16 - 51122 Pesaro - Italy
tel. +39 0721 439100
e-mail: biesse.marketing@biesse.com
www.biesse.com

TESTERE, ALATI
I MAŠINE ZA
OBRADU DRVETA

AKE
Djantar

AKE-Djantar d.o.o.
24300 BAČKA TOPOLA
Senčanski put 32
tel: 024/715-849, 063/513-192
ake@ake-djantar.com
www.ake-djantar.com

INVEST
GRADNJA

Milana Sarca 10,
71350 Sokolac
BS: Bosna i Hercegovina

**specijalizovana proizvodnja
drvene ambalaže - drvenih sanduka
za pakovanje namoštovanja i municije**

tel: +387 57 236 230, 225 290 fax: +387 57 236 111
info@investgradnja.ba · www.investgradnja.ba

SISTEMI OTPRAŠIVANJA I LAKIRANJA

KIMEL-FILTRI

Siget 18 b, 10000 Zagreb, RH
tel: +385 1 6554 023, 385 1 6553 349
info@kimel-filtri.hr
www.kimel-filtri.hr

DRVO MARKET

lajsne • pragovi • drvena galanterija

Tošin Bunar 110, Novi Beograd
011 319 02 77

BORŽUNO
SOKOLAC

- rezana građa • lepljeni elementi
(friza, ploče, troslojnice)
- brodski pod • lamperija

tel: 00 387 57 401-272; mob: 00 387 65 529-809
e-mail: borzunol@yahoo.com

VRHUNSKI LEPKOVI RENOMIRANOG
NEMAČKOG PROIZVOĐAČA

Jowat

marketing • distribution • support

Velvet

Velvet d.o.o. - Vršinska 10 - BEOGRAD
tel/fax: +381 11 361 42 82 - 368 34 36 - 365 68 36
e-mail: office@velvet.rs.rs

INČ STYLING d.o.o.
Beograd
Šljivarska 18

Tel. Fax.: +381 11 3945442
Mob: +381 63 210912
Mob: +381 63 8196509
Email: inchstyling@yahoo.com

interholz
export-import d.o.o.

- izvoz rezane grade i elemenata
- furniri, egzote, troslojnice
- konsalting - FSC
- otkup trupaca

tel: +381 11 3322 460 - tel/fax: +381 11 3322 182
cell: +381 63 204 305
e-mail: rajko@interholz.rs · www.interholz.rs

TERMO DRVO

ORAGO TERMO-T

HRTKOVC 22427, Kraiška 14
Tel/fax 022 455 848, 455 810

KLANA

Ljepota prirode u Vašem domu!

Klana 264, 51217 Klana, Hrvatska
tel. +385 51 808 206 · fax. +385 51 808 150
www.diklana.hr

Vesna Spahn
Zastupnik za Srbiju i Crnu Goru

MW GROUP SCG DOO

Čupićeva 3/1 - 37000 Kruševac
Tel/fax: +381 37 445 070, 445 071, 445 075, 445 077
Mob: 063 622 906
e-mail: mwgroupscg@mts.rs
www.mwgroup.rs

MILMAS d.o.o.

Magistralna 196, Vrbovno – Lazarevac

tel: +381 (0)11 814 0007 • (0)63 824 4482

milmasbg@gmail.com • jovanmilmas@gmail.com

www.milmas.rs

**Proizvodnja lameliranih greda – LLD, dužinski nastavljenih
greda – DLD dužine do 13500 mm. CNC obradni centar
HUNDEGGER K2i na kojem po želji kupaca vršimo obradu.
Izrada kompletne specifikacije za drvene kuće od poda do krova.
Radimo izradu zidova za montažne kuće po vašim crtežima.
Izrada podnih i fasadnih obloga od drveta.**

ARTech

Okov za prozore
100% Made in Italy

SISTEMI OKOVA ZA VRATA I PROZORE

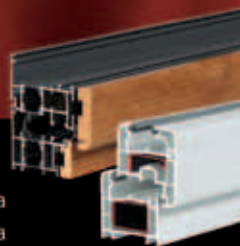
www.agb.it

ARTech je novi AGB sistem okova za okretno nagibne prozore.

ARTech je projektovan po principu modularne logike koja omogućava multifunkcionalnost elemenata, dok proces ugradnje okova dobija na fleksibilnosti, sa daleko manjim zalihama okova na lageru.

ARTech, u skladu sa njegovim imenom, ističe dizajnerska i inovativna tehnička rešenja.

ARTech je plod kreativnosti i iskustva, italijanske proizvodne firme sa učešćem od 100%.

TEHNO LO GIJA

KOMPAKтна EFIKASNOST

Vertikalne mašine za bušenje iz linije Bre.Ma omogućavaju kompletnu obradu panela. Pored bušenja i glodanja, daju mogućnost nananošenja lepka i ubacivanja tiplova. Uz sve to, moguće je konfigurisati i dodatne agregate za različite potrebe proizvodnje. Vertikalni koncept mašine garantuje maksimalnu brzinu i lakoću postavljanja i skidanja komada, zauzimajući 50% manje prostora od klasičnih obradnih centara, što ovu mašinu čini idealnim rešenjem za sve kojima su produktivnost i prilagodljivost potrebama proizvodnje na prvom mestu.

Brema Eko 2.2

 BIESSE

TOP TECH
WOODWORKING

www.toptech.rs

OPTIMATT Anti-Fingerprint

Anti Fingerprint

Easy to clean

Matt surface

Scratch resistant

www.kaindl.com

Anti-Fingerprint – kako umanjiti tragove prstiju na nameštaju i frontovima

Bilo u hotelskoj sobi, u sopstvenoj kuhinji ili u restoranu: Ako bolje pogledate, često ćete otkriti dosadne tragove prstiju na nameštaju. Mnogi kupci žele površine koje zahtevaju manje intenzivnu negu, a ipak odišu savršenstvom u izgledu i osećaju.